

HUMANITÆRT DILEMMA

DEN SIDSTE VEJ TIL EUROPA

På Middelhavets dødsensfarlige Libyen-rute bliver redningsskib gidsel i menneskesmugleres millionforretning.
s.28/

TANKESTOF

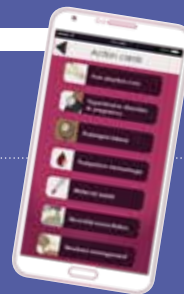
SPROG GIVER DIG NYE ERKENDELSE

At give sin elskede adgang til sin seng for en sniksnak hedder questing på hollandsk. Se ordene, du savner på dansk.
s.66 /

IDEER

TI OPFINDELSER DER FORBEDRER VERDEN

Bill Gates drak det; vand, der havde været afføring. Se ti innovative ideer, som gør livet bedre.
s.6 /

udvikling

DANMARKS
GLOBALE MAGASIN

- NR 1 - 2017 - FEBRUAR - 44. ÅRGANG -

KAMPEN OM INTERNETTET I AFRIKA

Tech-eksperter fra Facebook og Google til afrikanske og danske iværksættere kæmper om at udbrede internet og teknologi på kontinentet – mens nogle afrikanske lande opruster den digitale censur. **s.14/**

NYBORG GYMNASIUM

Ungdomsuddannelser med international profil

Syv uddannelser samlet ét sted

Fra STX og HF over merkantile uddannelser som HHX til den internationale studentereksamen IB, hvor al undervisning foregår på engelsk.

Trygge rammer på kostskolen

Eleverne på IB, der er fra hele Danmark og fra alle fire verdenshjørner, bor ofte på vores kostskole. I trygge rammer, hvor de får et kæmpe netværk.

Stærkt ungdomsmiljø

Der er et stærkt og internationalt orienteret ungdomsmiljø på Nyborg Gymnasium – med After School-aktiviteter som sport, musik, IT og meget andet på programmet.

Kig endelig forbi...

Du er altid velkommen
på Nyborg Gymnasium

Kom forbi til en rundvisning eller book et Skype-møde, hvor vi giver svar på dine spørgsmål om gymnasiet, vores uddannelser og kostskolen.

www.nyborg-gym.dk

Tlf +45 65 31 02 17

TEMA: Jagten på stabilitet
på Afrikas Horn
s.36/

POLITIK & RETTIGHEDER

Agenda Udvikling:
Nye innovative
partnerskaber s.4/

Ny udviklingspolitisk
strategi: Stærke
partnerskaber søges s.10/

Agenda Politik: Zambiske
kvinder får månedlig
fridag s.34/

Demokratiske babyskridt i
Somalia s.36/

I Bolivias vold s.56/

Armenien: Tuberkulose nu
resistent s.48/

Asiatisk Plads s.65/

SIKKERHED & MIGRATION

Afrikas Horn:
Sådan bekæmper man
vejsidebomber, pirater og
Al-Shabaab s.39/

Afrikas Horn: Med kurs
mod sikkerhed s.40/

Danmark og Afrikas
Horn s.42/

Dommedagsdepotet
dybt inde i Arktis'
permafrost s.52/

Kronik: Den oversete
migration: økonomiske
migranter fra Vestafrika s.60/

Den hotte chili
s.9/

ERHVERV, TECH & INNOVATION

Ti opfindelser der skal
forbedre verden s.6/

Agenda Erhverv: Stærke
iværksætterkvinder s.8/

Kampen om Afrikas
internet s.14/

Interview med fader
internet i Afrika s.17/

Kapløb mod
ytringsfriheden s.18/

Kvinden bag Danmarks
første impact investment-
fond s.64/

IDEER, KUNST & KULTUR

Digt: Til en
Damaskusjomfru s.33/

Filippinske Russ Ligtas:
Når verden føles
usikker s.44/

Kulturen kort: Film
om Yazidi sexslaves
mareridt s.46/

Agenda kultur: Palmyra
genskabt i 3d-print s.47/

Læst: Rasmus Alenius
Boserup om Mellemøstens
morads s.55/

Læst: Mogens Lykketoft:
Ingen styrer FN s.55/

Fem der rykker s.64/

Indvikling: Sprog åbner
verden s.66/

Fremblik s.67/

Strid på
vietnamesisk
s.26/

udvikling

KAMPEN OM AFRIKAS INTERNET

Afrikanere tager kvantespring, direkte til wi-fi og mobile-pay. Tech-eksperter fra Google til Tesla og danske iværksættere kæmper om markedet.

STÆRKE PARTNERSKABER SØGES

De private tilsætter økonomiske muskler, mens ngo'erne og Danida har kontakter og viden.

CATCH22 PÅ MIDDELHAVET

Siden EU og Tyrkiet indgik flygtningeaftalen, har færre forsøgt at krydse Middelhavet - men stadig flere dør i forsøget.

De unge mødre

HVERT ÅR dør 70.000 piger mellem ti og 19 år som følge af komplikationer ved graviditet eller fødsel, fordi deres krop endnu ikke er udviklet til at føde børn. Ni ud af ti af disse unge piger giftes også bort mod deres vilje. For at gøre opmærksom på problemet har FN's Befolkningsfond, UNFPA, og interesseorganisationen Plan International lavet sitet childmothers.org og en fotoudstilling, som har været rundt i Danmark, senest på Nordkraft i Aalborg. Fotoserien viser 15 helt unge mødre i alderen 12-15 år og fortæller deres historier om, hvordan utilstrækkelig viden, tvang eller begrænsede valgmuligheder har gjort, at de blev mødre alt for tidligt. Det er den prisvindende svensk/hollandske fotograf Pieter ten Hoopen og den svenske journalist Sofia Klemming Nordenskiöld, som står bag. • /CF

FOTO: PETER TEN HOOPEN

Nye partnerskaber i Danida

Danida Market Development Partnerships er fem nye, innovative partnerskaber mellem virksomheder, ngo'er og myndigheder i lande i Afrika og Asien. Den danske hjælp skal skabe udvikling i landene.

AF CECILIE VITTRUP FLENSBORG

■ "DER BLÆSER NYE VINDE i regeringens udviklingspolitiske engagement," sagde finansminister Kristian Jensen, da han og Ulla Tørnæs, minister for udviklingssamarbejde, lancerede programmet *Danida Market Development Partnerships* hos Vestas i Aarhus i januar.

Store danske virksomheder og interesseorganisationer som Vestas, Arla, CARE Danmark og Landbrug & Fødevarer er med i programmet for at skabe vækst i udviklingslandene og få det private erhvervsliv engageret i at opnå FN's 17 globale verdensmål om at skabe bæredygtig udvikling inden 2030.

"Der har været en kolossal interesse og hård konkurrence om at få støtte fra det nye program," siger Ulla Tørnæs.

Partnerskaber med den private sektor, fonde, civilsamfund, internationale organisationer og regeringer er et af fokusområderne i den nye udviklingspolitiske strategi vedtaget af Folketinget den 18. januar.

FEM BÆREDYGTIGE PROJEKTER

Vestas vil i samarbejde med den danske organisation VedvarendeEnergi og DTU starte et projekt op i Kenya, hvor de sammen med de lokale virksomheder skal udvikle nye alternative energiløsninger. Løsningerne skal resultere i billig strøm til fattige kenyanere.

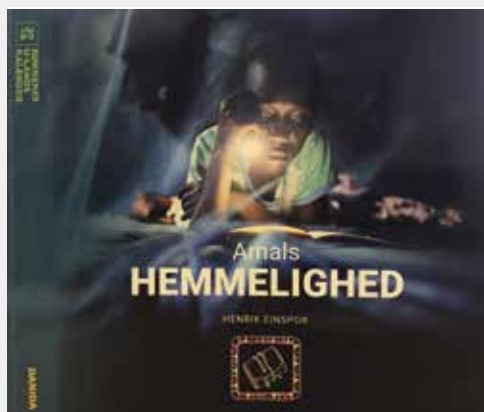
Derudover omfatter programmet ngo'en CARE Danmark og virksomheden Christian Hansen A/S, som har fået støtte til et biologisk projekt, der fokuserer på plantebeskyttelse i Kenya. Landbrug & Fødevarer har i samarbejde med Arla startet et projekt omhandlende bæredygtig vækst i den nigerianske mejerisektor. Et partnerskab mellem den internationale organisation Global Alliance for Improved Nutrition (GAIN) og Arla skal styrke mejerimarkedet i Etiopien. Endelig har Bestseller i samarbejde med organisationen Dansk Initiativ for Etisk Handel (DIEH) planlagt et projekt i Myanmar, der skal forbedre arbejdsforholdene på det sydøstasiatiske lands tekstilfabrikker. •

Skolerne elsker U-landskalenderen

AGENDA
UDVIKLING

Fra Viborg til Jordan

DEN JORDANSKE BY IRBID ligger kun 20 kilometer fra den syriske grænse og er derfor hårdt ramt af den syriske flygtningekrise, der så vidt har skabt en befolknings-tilvækst på 30 procent. Siden 2011 har Irbid og Viborg Kommune samarbejdet i et program under Det Arabiske Initiativ, som har resulteret i flere jobs og boliger samt arbejde med affaldshåndtering, et stort problem i Irbid. Dertil kommer påbegyndelsen af et kriminalitets- og radikaliseringsforebyggende arbejde i et samarbejde mellem de jordanske sociale myndigheder, skoler og politi, direkte inspireret af det danske SSP-samarbejde (Skole, Socialforvaltning, Politi). I Viborg har samarbejdet også skabt muligheder og værdi for virksomheder og uddannelsesinstitutioner, som eksempelvis et samarbejde mellem Erhvervsakademi Dania, VIA University College og universiteter i det nordlige Jordan samt Grundfos Middle East og ingeniøruddannelsen på Jordan University of Science & Technology i Irbid. •/CF

UNDERVISNINGSMATERIALET til Børnenes U-landskalender 2016 var det mest brugte nogensinde. Over 100.000 danske skoleelever blev undervist i materialet om livet som skolebarn i Tanzania gennem bogen Amals Hemmelighed. Overskuddet gik til SOS Børnbyernes projekt for bedre skoler til fattige børn i Dar es Salaam i Tanzania. Minister for udviklingssamarbejde Ulla Tørnæs er begejstret for udviklingen.

"U-landskalenderen er en juleklassiker, som alle danskere kender. Og jeg er glad for, at vi har formået at følge med tiden, så undervisningsmaterialet slår rekord. Det er godt gået med udgangspunkt i en over 50 år gammel lågekalendar," siger ministeren.

I 2017 handler Børnenes U-landskalender om Burkina Faso, og overskuddet af kalenderen vil gå til Oxfam IBIS' projekt for bedre skolegang til børnearbejdere i Burkinas guldminer. Arbejdet med at producere Danidas undervisningsmateriale til U-landskalenderen 2017 er gået i gang. I begyndelsen af februar rejste et hold med forfatter, fotograf og pædagogisk konsulent afsted i tre uger til Burkina Faso for at samle materiale til børnebog, film og webunivers. Senere på året rejser DR dertil og producerer børneprogrammer om landet. Oplaget på undervisningsmaterialet er 20-doblet på fem år. Materialet henvender sig til 1-4. klasse og indgår i fagene dansk, natur/teknologi og billedkunst. DR og Danida har samarbejdet om Børnenes U-landskalender siden 1962 med formålet at lave folkeoplysning med globalt udsyn – i børnehøjde. •/CF

Mursten af plastik

HVORDAN BYGGER MAN et brand-, jordskælvs- og skudsikkert hus, samtidig med at man gør en indsats for at bevare miljøet rent og sundt? Man bruger plastikflasker.

I udviklingslande er der ofte mangel på boliger og overflod af gamle vandflasker, som ligger i naturen eller på lossepladser. Men fyldt med sand bliver de til mursten, der udkonkurrerer beton i holdbarhed. De giver huse, som er både solide og sikre, og som ovenikøbet har en behagelig indetemperatur på knap 20 grader.

Eksperimenterne med "sandflasker" begyndte i Indien og Sydamerika, og for et par år siden blev de første afrikanske flaskehuse byg-

get i Nigeria.

Og nu er 25 huse på vej i Tindouf i det vestligste Algeriet, hvor UNHCR huser mennesker på flugt fra krigen i Vestsahara. Her bliver husene bygget runde, fordi det gør dem mere resistente over for ørkenvinden. De er konstrueret af Tateh Lehib Breica, en 27-årig saharawi-flygtning med en kandidatgrad i energieffektivitet. "Jeg huskede en dokumentarfilm, jeg havde set ... om byggeri ved hjælp af plastikflasker, og tænkte: 'Hvorfor ikke prøve det?'" fortæller Breica til UNHCR. •/ MAI RASMUSSEN

Cardiopad: En tablet koblet til elektroder bringer lægehjælp til hjertepatienter i afrikanske land-områder. Med hjælp fra tabletten kan specialister på lang afstand tjekke, om en patient har brug for behandling. Opfinderen Arthur Zang vandt tidligere i år UK Royal Academy of Engineering's pris for bedste afrikanske opfindelse.

AFRIpads: De genanvendelige menstruationsbind i mikrofiber fra AFRIpads er blevet et stort hit i Uganda. Indtil videre har virksomheden, der er stiftet af to canadiske nødhjælpsarbejdere, solgt de bæredygtige bind til mere end 700.000 afrikanere. Opfindelsen er simpel, men betydningen stor i lande, hvor engangsbind er uden for økonomisk rækkevidde, og menstruation derfor i perioder holder mange piger væk fra skolen.

Hemafuse: I områder, hvor adgangen til donorblod er begrænset, skal denne pumpe give læger mulighed for at rense patientens eget blod og recirkulere det ind i kroppen. En manøvre, som ellers kræver dyre maskiner. Det er amerikanske Sisu Global Health, der står bag teknologien, som har vundet flere innovationspriser og i 2016 skal testes i Zimbabwe.

6/ TI OPFINDELSER DER FORBEDRER VERDEN

AF JOHAN MOE FEJERSKOV

ALT FRA NYE vandrensnings-systemer til fodtøj med fleksibel størrelse dukker op i debatten om, hvordan nye teknologiske opfindelser kan skabe fremgang i udviklingslande. En af teknologioptimismens bannerførere er filantropen og Microsoft-grundlæggeren Bill Gates, der for nylig drak det, som angiveligt havde været afføring, for at demonstrere teknologiernes potentiale i udviklingsarbejdet. Men han står langt fra alene. Her er ti eksempler på de innovative opfindelser, som skal være med til at skabe fremgang i verden. •

The Peepoo Toilet: Et svensk firma har udviklet en biologisk nedbrydelig toiletpose til stort og småt, som sendes til verdens fattige lande og kriseramte områder, hvor den er med til at forhindre spredning af e. kolibakterier til drikkevandet. Da en voldsom tyfon ramte Filippinerne i 2013, blev der sendt én million poser til det kriseramte område.

The Safe Delivery App: Hver dag dør 800 kvinder og 7.000 spædbørn i forbindelse med graviditet og fødsel især i udviklingslande. Langt størstedelen af dødsfaldene kunne være undgået, hvis kvinden havde haft en kvalificeret fødselshjælper. Safe Delivery App kan assistere fødselshjælpere med at håndtere komplikationer under graviditet og fødsel. App'en er udviklet af den danske NGO Maternity Foundation, Københavns Universitet og Sydansk Universitet, og de har indgået partnerskab med Bill og Melinda Gates foundation om at rulle app'en ud.

Embrace Warmer: Mere end én million for tidligt fødte børn dør hvert år i løbet af deres første dag på jorden, fordi de mangler kropsfedt. Langt de fleste dødsfald sker i udviklingslande. Phoenix Medical Systems står bag Embrace Warmer, der er en genanvendelig og energieffektiv kropsvarmer til spædbørn. 200.000 har indtil videre haft gavn af varmeren.

Hippo roller: Millioner i Afrika har ikke direkte adgang til rent vand, men er tvunget til at vandre flere timer dagligt og slæbe tunge vanddunk med sig hjem. Hippo water roller gør det muligt at rulle dunkene på jorden og dermed spare tid og undgå at slide kroppen op. Opfindelsen er distribueret til over 20 lande.

Omniprocessor: Bill Gates er begejstret for denne maskine, som kan transformere op til 14 ton spildevand om dagen til elektricitet og rent drikkevand. Filantropen demonstrerede maskinens evner i en video, der gik viralt sidste år, men Omniprocessoren, som målrettes udviklingslande, befinder sig fortsat på et udviklingsstadium.

The Shoe That Grows: Estimeret over to milliarder mennesker lider af sygdomme, som er blevet overført gennem deres fødder, ofte fordi de ikke har haft råd til at bære fodtøj. The Shoe That Grows er en billig sandal, som holder ekstra længe, da den kan udvides med hele fem størrelser. Indtil videre har 30.000 børn i over 25 lande modtaget den fleksible sko.

The Nifty Cup: Spædbørn i udviklingslande risikerer ofte at dø, hvis de ikke er i stand til at suge mælk ud af deres mødres bryster. Derfor har forskere fra University of Washington udviklet en drikkekop, som nyfødte uden sugesevne kan drikke af uden at spilde mælken. Koppen produceres af nonprofit-medicinalfirmaet Leardal Global Health og er i færd med at blive distribueret.

Bedre arbejdsforhold i Myanmar

4.998.506 DANSKE KRONER. Den sum er blevet investeret i et projekt af regeringen, der skal bidrage til at skabe bedre arbejdsforhold og forbedre social dialog i Myanmar. Den nuværende situation på arbejdsmarkedet i Myanmar er meget kompleks, og for at sikre bedre arbejdsforhold i Myanmar skal kapaciteten hos den nationale afdeling FGLLID (The Factories and General Labour Laws Inspection Department) blandt andet øges. Afdelingen er nemlig med til at implementere og håndhæve erhvervsmæssig sikkerhed og sundhed i Myanmar. Projektet er sat i verden for at hjælpe til at nå de globale verdensmål omhandlende anstændige jobs og økonomisk vækst, afskaffelse af fattigdom, mindre ulighed, sundhed og trivsel og ligestilling mellem kønnene. • /CVF

Intelligente vandmålere til Ghana

Ghana kan spare masser af vand med smart water metering-projekt i Afrika.

AF CECILIE VITRUP FLENSBORG

VIRKSOMHEDEN KAMSTRUP har indgået en aftale med Ghana Water, der er en ghanesisk, statsejet virksomhed, om 40.000 intelligente vandmålere til levering i februar 2017.

Projektet er det første og største smart water metering-projekt i Ghana. Smart metering kan skabe gennemsigtighed i forhold til vandforbruget, og det giver mulighed for at mindske vandspild. Målerne kan nemlig give besked, hvis der er et brud på et rør. Selvom smart water metering-projektet er det første af sin slags i Afrika, er der tegn på, at der er gang i en udvikling på det teknologiske område i regionen, siger handelsattaché Jacob Kahl Jepsen ved ambassaden i Ghana. Efterspørgslen på teknologiske og bæredygtige løsninger stiger, og Ghana er på niveau med for eksem-

pel europæiske lande, hvad angår denne efterspørgsel.

"Ghana er et interessant marked for Kamstrup, og vi har leveret, ud over vandmålerne, cirka 100.000 elmålere til Electricity Company of Ghana i samarbejde med NURI Telecom," siger han.

I første omgang er det kun målere, der er leveret, men der er mulighed for at kombinere dem med et fjernaflæsningssystem, som vil kunne øge Ghana Waters effektivitet og kundeserviceniveau på sigt. De vil kunne aflæse målerne trådløst, og forbrugerne behøver derfor ikke at aflæse målerne selv.

Investeringen i de intelligente vandmålere er støttet af Verdensbanken •

Ny bog om stærke iværksætterkvinder

SOM EN OPFØLGNING på FN's store ligestillingskonference Women Deliver har Dansk Industri (DI) udgivet fotobogen Women Empower Business. Bogen fremviser otte eksempler på danske virksomheder, der arbejder for ligestilling og kvinder på arbejdsmarkedet i udviklingslande. Fotobogen skal inspirere virksomheder i Danmark og i udlandet til at gøre en indsats for kvinder i arbejde.

Blandt de otte virksomheder finder man blandt andet Toms Gruppen A/S, der har etableret brønde og afholdt kurser i ligestilling på

de ghanesiske plantager, der dyrker kakao til virksomhedens produktion af chokolade, samt virksomheden Froosh, der køber frugt fra plantager i Malawi. Virksomheden sørger for, at kvinderne, som arbejder i plantagerne, lærer om sund kost og dyrkning af deres egne grønsager. • /CVF

9

Side
Afgroden

CHILI

SIDE 9
AFGRØDEN ER
TILBAGE!

KRYDDERIET, DER BLEV HOT

AF REGNER HANSEN

■ I VORES del af Europa har moderne familier opdaget, at chili kan give madretter bid og kulør.

Importen til Europa af frisk chilipeber er stigende fra et niveau på 30.000-40.000 ton årligt. Det oplyser organisationen center for fremme af import fra udviklingslande under det hollandske udenrigsministerium.

Meget chili bliver hentet til Europa fra Marokko og Tyrkiet, men også Kenya, Uganda, Ghana og Indien er blandt leverandørerne.

Europa har i virkeligheden meget sent opdaget chili, som er frugten af planter i Capsicum-familien, selvom Europa var central for spredningen af chili fra oprindelsen i Latinamerika

til Kina, Indien, Afrika og andre steder i kraft af opdagelsesrejsende og handelsmænd.

MAO ELSKEDE CHILI

Kina og Indien er de førende producenter og konsumenter af chili, men det hører med, at begge har en befolkning på et stykke over en milliard. Mao Zedong, som jo førte an i kommunisternes oprør og stiftelsen af Den Kinesiske Folkerepublik, havde en hang til chili, og formanden skal have proklameret, at uden chili ville der ikke blive nogen revolution.

Længe efter chiliplantens ankomst til Kina blev den primært set som en pynteplante. Under Ming-dynastiet

blev chili sidst i 1500-tallet besunget på grund af plantens hvide blomster og de røde, formfuldendte frugter.

Det vides, at chili et par hundrede år senere blev inddraget i kinesisk madlavning.

DYRKET I OVER 5.000 ÅR

Der findes fem hovedgrupper af dyrkede chiliplanter, hvoraf Capsicum annum omfatter mange almindelige typer, heriblandt cayenne, jalapeño, poblano, serrano og såmænd også dem, vi kalder grønne og røde peberfrugter.

De første spor af dyrkning af Capsicum annum er fra 5.000-7.000 år før vores tidsregning i det centrale og østlige Mexico. De fire andre arter har deres oprindelse i Sydamerika og er lige så gamle, måske endda ældre.

Spredningen skete efter den spanske og portugisiske kolonisering af det meste af Latinamerika.

Chili opleves som stærke, fordi de består af kemiske stoffer, capsaicinoider, som får smertereceptorer i mund og hals til at reagere. Styrken måles traditionelt i Scoville-enheder. Mens Capsicum annum-varianterne typisk ligger under 10.000 enheder på denne skala, så blev verdensrekorden ifølge Guinness sat med en Carolina Reaper-chili i USA i 2012 med 1.569.300 enheder. Temmelig hot!

EN BAKTERIEDRÆBER

Der bliver givet mange forklaringer på, hvorfor mennesker sætter pris på chili. Historisk har de været brugt til at slå bakterier ihjel med enten direkte eller i fødevarer – især i lande med tropisk klima.

Ifølge andre undersøgelser har chili egenskaber, der kan bidrage til at modvirke fremkomsten af kræft.

Hos os har den voksende interesse for krydret mad, inspireret af andre kulturområder, og sundhedsbølgen, der ruller, formentlig været med til at øge efterspørgslen efter chili.

Hvilket giver udviklingslande som Kenya en chance for at byde ind. Næsten 300 bondefamilier er begyndt at dyrke chiliplanter i Mwala mod øst. Den Afrikanske Udviklingsbank og den kenyanske regering hjælper dem i gang. Området er halvørken, men med målrettet tilførsel af en smule vand klarer planterne sig fint. Chileen eksporteres primært til Storbritannien og Holland. •

BREDE, STÆRKE PARTNERSKABER SØGES

Samarbejde på tværs af civilsamfund, myndigheder, fonde og erhvervsliv er nøglen i Danmarks nye udviklingspolitik. De private skal tilsætte økonomiske muskler, og ngo'erne og det offentlige viden og kontakter samt sikring af etiske investeringer. Mange er i fuld gang.

AF SIMON KRATHOLM ANKJÆRGAARD

F SOM MINISTER for udviklingssamarbejde stod Ulla Tørnæs for at præsentere regeringens nye udviklingspolitiske strategi, Verden 2030, der blev vedtaget i Folketinget den 18. januar.

"Vi passer godt på Danmark, når vi tager vare på verden. Derfor er jeg glad for, at et så bredt flertal i Folketinget bakker op om Danmarks nye udviklingspolitiske og humanitære strategi. Med strategien får vi en klar vision for udviklingsarbejdet – vi arbejder for en friere, rigere og mere tryk verden, hvor mennesker får muligheder for at skabe sig et godt liv, der hvor de er," sagde hun til lanceringen. Den tidligere udenrigsminister og nuværende finansminister Kristian Jensen (V), der var initiativtageren til den nye strategi, pointerede strategiens fokus på inddragelse af den private sektor.

"Med verdensmålene følger en prisseddel på milliarder af dollar, som

er helt urealistisk for mig og resten af verdens finansministre at betale alene. Det er en fælles opgave. For hele verdenssamfundet. Og for at komme i mål kræver det, at vi inddrager den private sektor med noget, der ligner stormstyrke."

Partnerskaber mellem civilsamfund, den offentlige sektor og det private erhvervsliv er et nøgleord i strategien.

"Jeg synes, at strategien ser rigtig fornuftig ud," lyder den umiddelbare reaktion fra professor Peter Gammeltoft, ekspert i udvikling på Copenhagen Business School.

"I min optik repræsenterer den i vid udstrækning en kontinuitet i forhold til tidligere strategier, men der er blevet skruet op for betoningen af de mere snævre danske politiske, økonomiske og sikkerhedspolitiske interesser," siger han – og fortsætter:

"Det er et naturligt skridt at få flere

aktører involveret ved at etablere partnerskaber mellem den private sektor, det offentlige og ngo'erne. Både de private virksomheder og ngo'erne kommer med hver deres viden og kompetencer, og det er en styrke i det fremtidige virke, fordi summen af kræfter og ressourcer bliver større."

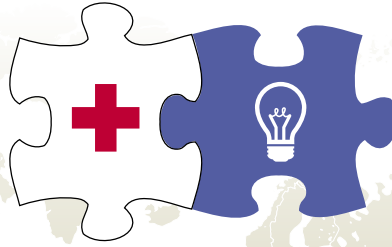
Lars Engberg-Pedersen fra Dansk Institut for Internationale Studier mener, at strategien vil føre til flere udviklingsmidler.

"De private virksomheder kan tilføre flere økonomiske muskler, men det er vigtigt, at der også er regulære udviklingspolitiske aktører med deres netværk og kendskab til de konkrete problemstillinger," siger han og uddyber:

"De private midler bliver vigtige på et tidspunkt, hvor den officielle udviklingsbistand er faldende. En vej i Burkina Faso bliver ikke nødvendigvis mere rentabel af, at der er flere private midler involveret, men det er stadig

DET ER SÅ DET NYE ...

BEDRE SAMMENHÆNG MELLEM HUMANITÆR BISTAND OG UDVIKLINGSSAMARBEJDE

GEOGRAFISK DIFFERENTIERET UDVIKLINGSPOLITIK

- 1 Fattige, skrøbelige lande og regioner med skrøbelighed.
- 2 Fattige, stabile lande.
- 3 Transitions- og vækstøkonomier. Målt i økonomisk volumen går langt hovedparten af Danmarks udviklingsbistand til landene i kategori 1 og 2.

Fortsat fokus på kvinder og pigers rettigheder

Danmark vil bidrage til internationale organisationer med både kernebidrag samt øremærkede midler målrettet danske prioriteter.

FIRE STRATEGISKE PEJLEMÆRKER

Sikkerhed og udvikling - Fred og beskyttelse

Migration og udvikling

Inklusive bæredygtig vækst og udvikling

Frihed og udvikling - demokrati, menneskerettigheder og ligestilling

VERDENSMÅL I FOKUS

Uformelt mål 18

NYE PARTNERSKABER OG BREDE SAMFUNDSLØSNINGER

MÆLKEOPSAMLINGSCENTER I NIGER, HVOR LOKALE BØNDER KAN AFLEVERE DERES MÆLK - CARE DANMARK, ARLA OG LANDBRUG&FØDEVARER SAMARBEJDER I VESTAFRIKA OM AT STYRKE LOKALE MEJERIERS KAPACITET. FOTO: CARE DANMARK.

vigtigt at få den bygget eller udbedret. Her bliver udviklingsaktørerne helt centrale af strategiske årsager, dels for at få vejen bygget, dels for at tiltrække de private midler i første omgang.”

ORGANISATIONERNE ER POSITIVE

Også hos ngo’erne er man positive over for partnerskabstankegangen.

”Det er spændende, at der er lagt op til samarbejde på tværs af det offentlige, det private og civilsamfundet,” siger Vagn Berthelsen, der er generalsekretær for Oxfam IBIS.

”Det er meget mindre kassetænkning og meget mere dynamisk, hvis det virker. Vi ved ikke endnu, hvordan det konkret kommer til at fungere, men vi har haft nogle rigtig gode samtaler med ministeriet, hvor vi blandt andet har betonet, at vi ngo’er er noget og kan noget andet end både den private sektor og ministerierne,” siger han.

Hans kollega i Mellempfolkeligt Samvirke, Tim Whyte, mener, det er sundt at se bredere på udviklingssamarbejdet for at vurdere, hvordan udviklingsbistand spiller sammen med de enorme private investeringer i udviklingslandene.

”Der er stor forskel på, hvor meget udviklingslandene reelt får ud af udenlandske investeringer, så her har vi en rolle at spille i at arbejde for, at danske investeringer hjælper bæredygtige samfund på vej, så folk kan få fast grund under fødderne og mulighed for at skabe muligheder for sig selv og deres familie.”

Den nye udviklingspolitiske strategi indeholder også et brud med rammeaftaletanken. I stedet skal udviklingsorganisationerne konkurrere om

midlerne, og det vækker en vis bekymring hos både ngo’er og eksperter.

”Jeg er bekymret for, at det kommer til at koste mange penge i mandetimer og konsulenttimer, fordi vi skal bruge ressourcer på fundraising og på at søge midlerne,” siger Vagn Berthelsen.

”Jeg er også bekymret for, hvad denne nye måde at fordele pengene på betyder for mangfoldigheden blandt organisationerne.”

Den bekymring deler Lars Engberg-Pedersen:

”Jeg frygter en centralisering og en ensretning af de store ngo’er, hvilket kan have negative konsekvenser for mangfoldigheden. Det kræver store ressourcer at søge store midler, og det kan komme til at gå ud over de mindre organisationer.”

PARTNERSKABER VIGTIGE FOR LOKAL FORSTÅELSE

Den nye erhvervspolitiske satsning i den danske udviklingspolitik hedder Danida Market Development Partnerships. Både finansminister Kristian Jensen og udviklingsminister Ulla Tørnæs var symbolsk med ved den officielle præsentation af programmet hos Vestas i Aarhus i januar. Vindmølegiganten har fået tilsagn om støtte til at udvikle en ny vindmølle tilpasset lokale kenyanske forhold.

”I udviklingslandene er der fortsat et meget stort uudnyttet potentiale for vindenergi,” siger kommunikationsrådgiver Peter Gisselmann Rasmussen fra Vestas.

”Vi ser gode muligheder for, at regeringens strategi kan blive en løftestang for at skabe flere stærke partnerskaber i udviklingslandene. De skaber mulighed for, at vi sammen med lokale partnere og ngo’er bedre kan forstå de lokale krav og behov. En sådan forståelse er afgørende for, at vi finder de rigtige løsninger, der kan skabe et marked for vindenergien og samtidig sikre en langsigtet og bæredygtig udvikling,” siger han. Projektet i Kenya gennemføres i samarbejde med den danske organisation VedvarendeEnergi og DTU. Der er på finansloven for 2017 afsat 60 millioner kroner til DMDP - 20 millioner kroner mere end i 2016.

Af andre partnerskaber kan nævnes CARE Danmarks kommende samarbejde med Christian Hansen A/S om et projekt med biologisk plantebeskyttelse i Kenya, Landbrug & Fødevarers/SEGES samarbejde med Arla om

bæredygtig vækst i mejerisektoren i Nigeria samt Global Alliance for Improved Nutrition med Arla Food Ingredients Group som key business partner. Formålet er at udvikle mejerimarkedet i Etiopien.

DIALOGEN ER AFGØRENDE

Et femte partnerskab er etableret mellem Dansk Initiativ for Etisk Handel (DIEH), og Bestseller, 3F og Aalborg Universitet. Det drejer sig om tekstilsektoren i Myanmar.

”Det er et helt konkret eksempel på, hvordan tankerne i den nye strategi kan gøres til virkelighed med fokus på at bidrage positivt til verdensmålene og i et partnerskab mellem civilsamfund og erhvervsliv,” siger direktør Mette Boye fra DIEH. Hun efterlyser imidlertid et stærkere fokus på dialog:

”Vi savner, at den gode danske model med dialog mellem myndigheder, arbejdsgivere, arbejdstagere og civilsamfund tænkes ind som en måde at styrke rammebetingelserne på i udviklingslandene. Det kræver dialog mellem det danske erhvervsliv og civilsamfundet at samarbejde om verdensmålene og nå de fælles løsninger.”

I Dansk Industri har dialog netop været i højsædet siden formuleringen af de 17 verdensmål i sensommeren 2015.

”Vi har holdt tre store konferencer for vores medlemmer om verdensmålene. Og de var alle tre velbesøgte,” fortæller DI-direktør Thomas Bustrup til Udvikling.

”Og det giver for os rigtig god mening, at verdensmålene er fundamentet for den nye udviklingspolitiske strategi, som vi synes er god og i tråd med det, vi hører, at der bliver efterspurgt i udviklingslandene. Der vil man rigtig gerne have bistand, men det skal være bistand, der er bæredygtig og fremtidssikret, og her kan de private virksomheder i samarbejde med offentlige midler og civilsamfundsorganisationer spille en helt central rolle,” siger han og fortsætter:

”Vi skal ikke stikke nogen blå i øjnene. Det kan stadig være forbundet med besvær at investere i udviklingslandene, men jeg fornemmer en langt større risikovillighed blandt vores medlemmer end tidligere. Den officielle bistand er faldende, men den er vigtig. Med private midler kan den få et nødvendigt boost, der kan sikre langt større effekt.” •

FAGLIGHED & LIVSDUELIGHED

Vores motto er Perseverando. Det betyder gennem vedholdenhed. Det er gennem vedholdenhed, at vi danner og uddanner os for at nå vores mål. Vores mål er, at vores elever skal kunne vælge deres egen fremtid.

Tryghed, tillid og omsorg er vores nøgleord for vores kostskole. Selv om vi ikke er elevens forældre, opfatter vi os selv som de voksne, eleven kan tro på, have tillid til og få tryghed hos.

Læs mere på www.bagkost.dk

2016
Certificeret Science og Talentskole

2016
Årets underviser, Unge Forskere

2015
Nordisk mester i matematik

2014
Hempel-DTU prisen

Goldrush

KAMPEN OM INTERNETTET I AFRIKA

14/

Afrika er på vej ind i den fjerde teknologiske revolution med kvantespring direkte til wi-fi, mobil betaling og solenergi. Og tech-giganter fra Facebook til Google og danske iværksættere kæmper om at levere internet og teknologi til hele kontinentet.

AF LOUISE STIGSGAARD

F DU KAN KØBE solenergi med din telefon, betale for en sundheds-test eller med et klik programmere på den anden side af kloden. Der er apps til at investere i nødder, kortlægge oprør eller sikre din graviditet. Der er gratis Facebook-adgang, mobile pay og udsigt til hele økonomier uden kontanter.

Og fra Cape Town til Nairobi springer teknologiske kraftcentre frem, som taler om at leapfrogge teknologi – at springe over den vestlige verdens teknologiske infrastruktur – så kobberledninger og simkort er historie. Afrika er i den grad på vej ind i en teknologisk fremtid, der kan løfte hele kontinentet, men der er samtidig mange faldgruber i den røde jord og risiko for kortslutninger.

”Teknologien gør det muligt for Afrika at træde ind på den internationale scene,” siger Knud Erik Skouby, professor på Center for Kommunikation, Medier og Informationsteknologi på Aalborg Universitet. Han er en af

dem, der har fulgt udviklingen i Afrika, siden teknologien begyndte at røre på sig i slutningen af 1990'erne. Han var dengang ansat på DTU og måtte låne en stige for at skruer antenner til internet fast på taget på Ghana universitet.

“

”Vores erfaring er, at det er vigtigt at komme på nettet, men det er også afgørende at give folk redskaber til at bruge det professionelt.”

Ferdinand Kjærulff.
Grundlægger, CodersTrust

I dag taler eksperter om, at Afrika er på vej ind i sin fjerde teknologiske revolution, som nogle udlægger som en renæssance for et marginaliseret kontinent, mens andre advarer mod at

hype tendenserne. Faktum er, at der i 2020 vil være mere end 700 millioner smartphoneforbindelser i Afrika – mere end dobbelt så mange som dem, der er planlagt i Nordamerika, og ikke fjern fra antallet i Europa, ifølge GSMA, foreningen af mobile operatører. Der er flere mobiltelefoner end voksne mennesker i de fleste afrikanske lande. I Kenya for eksempel, et land med knap 45 millioner indbyggere, er abonnementer steget fra 330.000 i 2001 til 38 millioner i 2016. Internetforbindelser i Afrika er steget fra et meget lavt niveau i 2009 til 16 procent i 2013 og over 20 procent i 2015. Men andelen af mennesker, der er online i Afrika, er stadig langt under det globale gennemsnit. Omkring 17 procent har adgang til mobilt bredbånd, mens fast bredbånd stadig ligger på et lavt niveau.

GOLDRUSH I AFRIKA

Millioner af afrikanere er ganske enkelt sprunget over traditionelle infrastrukt-

turstadier såsom at gå i banken og koble sig til nettet via et kabel. De er gået direkte til MobilePay og wi-fi. En af de mest markante succeser er M-Pesa, et mobilepaysystem, der blev introduceret i Kenya i 2007. Syv ud af ti voksne kenyanere bruger systemet dagligt i ni millioner transaktioner. Det sidste skud på stammen er M-KOPA Solar, som bruger pay-as-you-go-modellen kombineret med en radio og et solpanel til at levere billig solenergi til fattige hjem i landområder. Systemet, der vil have solgt en million eksemplarer i slutningen af 2017, er et godt eksempel på disruption – et teknologisk faseskift – og er allerede udbredt i Kenya, Tanzania, Uganda og Ghana. Potentialet for yderligere stormskridt inden for bæredygtighed, uddannelse, ytringsfrihed og sundhed er enormt.

Samtidig er det imidlertid klart, at store segmenter af befolkningen stadig kæmper med at opnå fordelene fra de første tre revolutioner.

"Der er utrolig stor forskel på

Afrika," siger Knud Erik Skouby.

"Mens stort set alle har adgang til internettet i Kenya, er der i Zimbabwe utroligt mange, der ikke har."

Udfordringerne og mulighederne har udløst en kamp; et goldrush mellem giganter som Facebook, Google, Tesla og OneWeb, som blandt andet Airbus, Coca-Cola og Virgin Group har investeret i. Teknologier fra Facebooks soldrevne internetfly, til Googles heliumballoner, Teslas hotspots og OneWebs satellitter konkurrerer om at erobre internetmarkedet.

"Det bliver en heftig kamp, som efter al sandsynlighed vil komme forbrugerne til gode," siger Jan Plenge, eksportdirektør hos Nokia.

FORBINDE DE UFORBUNDNE

En af de store udfordringer er at få teknologi ud i landområderne. "I mange yderområder er der en blanding af fugt, varme, støv, regn og kulde, som gør det vanskeligt at operere i," fortæller Peter Ib, der er CEO hos Bluetown,

som blandt andet Danida har støttet.

"Efter Arktis er det et af de værste miljøer i verden for hardware- og elektronikingeniører. Men når det lykkes at få en landsby på nettet, er det meget tilfredsstillende, fordi det grundlæggende ændrer deres livsforhold og skaber nye muligheder." Bluetowns vision er at "forbinde de uforbundne" i fjerne landområder i blandt andet Tanzania, Ghana, Rwanda og Indien, hvor de lige har vundet en stor ordre. De opfører en mast i landsbyen, en basestation, som lades op af solenergi, og etablerer et wi-fi-hotspot, der har en rækkevidde på op til en kilometer i diameter. Hotspottet er forbundet til internettet via eksisterende infrastruktur såsom fiber eller via satellit, balloner eller droner. Bluetown er nu i færd med at se på Mozambique. "Der er det samme behov i store dele af Afrika. Folk har to dollar om måneden at bruge på kommunikation. Der er i dag stor interesse fra regeringers side for at udvikle landområder, fordi det kom-

DET ANSLÅS, AT I 2020, VIL INTERNET-BRUGERE PÅ MOBILE ENHEDER VÆRE 3,8 MILLIARDER PÅ VERDENSPLAN.

mer alle til gavn og kan få bedre sundhed og uddannelse ud til små, fjerne landsbyer,” siger Peter Ib.

DIREKTE ADGANG TIL DET GLOBALE MARKED

Jan Plenge fra Nokia har i samarbejde med Danida været med til at lægge 5.500 kilometer fiber ned i Ghana og Mozambique. ”I dag kan du intet, hvis du ikke har adgang til internettet. Punktum. Slut,” siger han. Da hans team begyndte at lægge fiber ned i den røde, frugtbare jord i den nordlige del af Mozambique, var de små landsbyer ikke forbundet til noget som helst. ”Selv de regionale hovedstæder var dårligt nok forbundet. Der var en tendens til, at unge fra landområderne søgte til de store byer og strandede i slum og arbejdsløshed. Det, vi oplever, er, at i det øjeblik afsides små byer i landdistrikter bliver forbundet til internettet, kan de pludselig holde på de unge.”

Det at koble unge til viden og udvikling; til fremtiden, er også kernen i CodersTrust, som netop har udarbejdet en stor rapport på bestilling af Rockefeller om potentialet i at opgradere afrikanske unges teknologiske færdigheder. ”Vores ide er, at vi gerne ser ethvert menneskes potentiale realiseret. Markedet er så stort, at der også er en opgave til unge, der sidder i Afrika eller Asien,” fortæller Coders-

Trusts grundlægger, Ferdinand Kjærulff. CodersTrust investerer i at opgradere unges færdigheder i at programmere eller for eksempel layoute for at styrke deres muligheder for at få freelancearbejde på store internetfreelanceportaler. Når de unge har fået job, betaler de tilbage. Investorer fra Danida til Skype *business angel* Morten Lund har støttet firmaet, som har gennemført store projekter i blandt andet Bangladesh og Bhutan. ”Vores erfaring er, at det er vigtigt at komme på nettet, men det er også afgørende at give folk redskaber til at bruge det

professionelt. I Bangladesh for eksempel er omkring 80 procent af internettrafikken Facebook og katte billeder,” siger Ferdinand Kjærulff.

Regeringen i Bhutan greb fat i CodersTrust for at få deres hjælp til at opkvalificere landets unge til at ”blive på bjerget” og søge arbejde via nettet – frem for at rejse. Ferdinand Kjærulff formulerer udfordringen således: ”Det, det handler om, er at give folk fra land- eller slumområder direkte adgang til det globale marked, så de ikke behøver at emigrere, men kan forsørge sig selv der, hvor de er.” •

Censur

KAPLØB MOD YTRINGSFRIHEDEN

"En ny form for terror" og medier, der "spredde had." Sådan omtalte to afrikanske ledere fra Cameroun og Etiopien sociale medier i 2016. I takt med at nettet indtager bushen, opruster nogle afrikanske ledere kampen mod ytringsfrihed: I mindst 11 tilfælde lukkede de internettet eller sociale medier ned i 2016.

AF LOUISE STIGSGAARD

ERROR 404

Regeringer greb i 2016 ind overfor internettet og sociale medier i bl.a. Gabon, Etiopien, Congo, Zimbabwe, Algeriet, Burundi, Uganda, Gambia, Cameroun og Ghana.

Censuren fordrer kreative modsvar. Organisationen Acces Now, der kæmper for digitale rettigheder, indgik i 2016 et partnerskab med kosmetikfirmaet Lush og skabte en badesæbe, som de kaldte Error 404. Det er den besked, der kommer op på skærmen, når man er blokeret fra internettet. Sæben blev solgt i 40 forskellige lande og næsten 1000 forretninger. Overskuddet gik til en underskriftsindsamling mod at regeringer lukker internettet, som blev givet til verdensledere.

INTERNETTET HAR HAFT en revolutionerende effekt på det afrikanske kontinent og skabt store fremskridt indenfor økonomi, ytringsfrihed og sundhed. Men der er også en massiv modreaktion: I takt med at teknologier kryber frem over bushen, blev 2016 også året, hvor afrikanske regerings blokader af internettet steg. Mindst 11 afrikanske regeringer greb i 2016 ind overfor internettet eller sociale medier i forbindelse med valg eller protester. Ord som "internet forbud" og "black out" er blevet en del af den politiske afrikanske debat. En udvikling, der koster afrikanske lande millioner af dollars. Både Deloitte og Brookings Institution har netop offentliggjort studier af, hvor store summer, det koster lande at afbryde internettet.

I Etiopien lukkede magthavere i oktober ned for internettet for at fortie protestester, der endte i tumult og ko-

stede over 50 livet. I Congo spærrede regeringen af for sociale medier for at mørklægge forventede protester mod præsident Joseph Kabila. I Uganda oplevede befolkningen for anden gang at sociale medier blev lukket ned i februar, da præsident Yoweri Museveni blev sværget ind som præsident for femte gang.

Og i Gabon indførte regeringen 12-timers forbud mod internettet fra tidlig aften til tidlig morgen for at undgå reaktioner på det kontroversielle valgresultat i august. Forud gik en 104 timers internetafbrydelse – som var den længste af sin art i Afrika, siden Libyen slukkede for nettet i 2011 i forbindelse med protester mod Muammar Gaddafi. De grelle regeringsindgreb skildrer i den grad styrken og forandringspotentialet i de teknologiske vinde, som flytter ind over kontinentet.

"I takt med at flere mennesker bruger sociale medier og internettet, udnytter de også kanalernes frihed og muligheder for at organisere sig og protestere. En konsekvens af internettets stigende udbredelse er, at regeringer også oftere lukker nettet ned eller blokerer for sociale medier. Men det er ikke kun et afrikansk problem. Sidste år afbrød 25 lande internettet, inklusive i Europa, Asien og Latinamerika," siger Deji Olukotun, der er senior global advocacy manager for organisationen Acces Now, som kæmper for digitale rettigheder fra New York.

Afrikanske regeringer har ikke blot grebet til at lukke nettet ned, men også til præcist at lave kirurgiske indgreb mod bestemte netværk på sociale medier. Ifølge en rapport fra Amnesty International og The Open Observatory Network Interference har

den etiopiske regering brugt såkaldt "Deep Packet Inspection" teknologi for at censurere og blokere medier og oppositionsgrupper. Flere magthavere

“

I takt med at flere mennesker bruger sociale medier og internettet, udnytter de også kanalernes frihed og muligheder for at organisere sig og protestere. En konsekvens af internettets stigende udbredelse er, at regeringer også oftere lukker nettet ned eller blokerer for sociale medier.

Deji Olukotun, senior global advocacy manager for organisationen Acces Now.

har også taget kampen mod internettet og sociale medier op retorisk.

Den etiopiske premierminister sagde i en tale i FN, at sociale medier "spredt had og racisme." I Cameroun kaldte parlamentets talsmand sociale medier for "en ny form for terror" efter et tragisk togsammenstød udløste stærke reaktioner på Twitter og Facebook.

Deji Olukotun understreger, at det kræver samarbejde på højt plan at modvirke overgreb mod den digitale frihed: "Vi samarbejder med organisationen Internet without borders og tweeter til myndigheder og regeringer. Organisationen Global Network Initiative, der har medlemmer som Google, Facebook og Microsoft, har også kritiseret censuren. Vi tilbyder også hjælp via vores 24-timer krise-linje for digital sikkerhed." •

**I DE SENERE ÅR BRUGER
36% AF BEFOLKNINGEN
SYD FOR SAHARA MOBIL**

Guide:

SÅDAN KOMMER DU ONLINE

Sådan her sikrer du, at du kan surfe frit i 2017. Alene i de første ti måneder af 2016 blev forbindelsen til internettet og andre elektroniske kommunikationsmuligheder afbrudt hele 51 gange af regeringer rundt om i verden.

AF KATRINE VILARREAL VILLUMSEN

1. STYR UDEN OM CENSUREN

Vælger et lands regering at blokere for internettet, er det stadig muligt at komme online. Der findes nemlig et hav af værktøjer, såkaldte proxies, der kan lede internetbrugere uden om censur og lukkede forbindelser. En af de mest kendte er Tor, som giver dig mulighed for at surfe på nettet, uden at andre får oplysninger om, hvor du befinder dig, eller hvad du ellers browser efter.

Lantern er en anden proxy, der fungerer som et slags peer-to-peer netværk. På den måde kan internetbrugere i ikke-censurerede områder dele deres internetforbindelse og -servere med internetbrugere, der befinder sig i områder, der er underlagt censur. Du skal dog være opmærksom på, at selvom mulighederne er mange, har flere landes regering ligeledes mange muligheder for at bruge særlig teknologi, der i sidste ende alligevel kan blokere de forskellige proxies. Det skete eksempelvis i Etiopien, hvor re-

geringen ifølge en rapport fra Amnesty International i 2016 ikke alene blokerede for internetforbindelsen, men også for to proxies, herunder Tor, da der opstod demonstrationer mod regeringen.

2. BRUG EN VPN-FORBINDELSE

En anden mulighed for at gå på nettet uden at efterlade sig de store digitale spor er ved at bruge en såkaldt VPN-forbindelse. En VPN, hvilket står for Virtual Private Network, er en computer, du lader dig forbinde til på internettet. Den skaber en slags virtuel tunnel mellem internetbrugeren og VPN-serveren. På den måde bliver datatrafikken kodet, så den er ulæselig for andre, og der er dermed ikke mulighed for at spore sig tilbage til din computer eller til, hvad du foretager dig online. Der findes et hav af forskellige VPN-forbindelser, og de bliver i den grad brugt. Under valget i Uganda i 2016, hvor regeringen i øvrigt blokerede for sociale medier som Face-

book og Twitter, lykkedes det stadig uganderne at komme online ved hjælp af VPN-forbindelser, og fire dage efter valget i Uganda var de 12 mest downloadede apps i landet sådanne VPN-apps.

3. BROWS VERIFICEREDE SIDER

Foruden at sikre dig, at du kan surfe frit, bør du også overveje at installere en HTTPS-forbindelse i din browser. The Tor Project og the Electronic Frontier Foundation har skabt sådan en forbindelse, der krypterer dine informationer, når du surfer. Det gør dermed din browsing mere sikker, så det bliver sværere for andre at indhente oplysninger om dig. Surfer du på nettet via en HTTPS-forbindelse, vil du også vide, at siden, som du besøger, rent faktisk er leveret af dem, der står oplyst i URL'en, og at andre, eksempelvis et lands regering, dermed ikke har begrænset, hvilket indhold du har adgang til. •

KILDE: qz.com

Miljørigtigt lys frem for petroleum

OMKRING 1,2 MILLIARDER mennesker i verden lever uden adgang til moderne elektricitet. I stedet er de afhængige af blandt andet petroleum, stearinlys og batteridrevne lommelygter, og særligt petroleum forurener og er usundt for både helbredet og miljøet. International Finance Corporation (IFC) har derfor i samarbejde med Verdensbankgruppen søsat et projekt, der skal bane vejen for et kommercielt marked og adgang til sikker og mere miljørigtigt lys i blandt andet Nigeria og Kenya. Projektet bliver støttet fra Danmark med 1.025.000 dollar og skal skabe bedre lysforhold i isolerede afrikanske samfund og byde på et billigt og miljøvenligt alternativ til dyr og usund petroleum. Foruden de to afrikanske lande støtter Danmark også projektet i Bangladesh, Afghanistan og Myanmar, og ifølge IFC har støtten i januar 2016 tilsammen givet 2,7 millioner mennesker adgang til sikker og vedvarende energi. • /KVV

FOTO: CODERSTRUST, NOKIA OG IFC

Danida vil forbinde Burkina Faso

Danida Business Finance støtter et projekt, der skal etablere otte datacentre og 1.260 kilometer fiberkabelnetværk i Burkina Faso. Nokia Danmark implementerer.

AF KATRINE VILARREAL VILLUMSEN

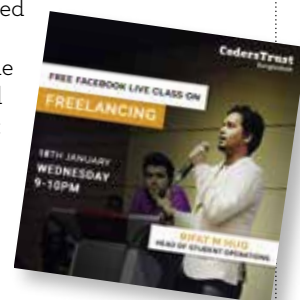
INTERNETFORBINDELSEN i Burkina Faso er langsom og upålidelig, selvom andelen af landets befolkning, der har adgang til internettet, er steget fra 0,4 procent til 4 procent de sidste ti år. Derfor støtter Danmark gennem Danida Business Finance et projekt, der skal være med til at etablere otte datacentre og 1.260 kilometer fiberkabelnetværk i Burkina Faso. Nokia Danmark står for implementeringen. Det hele skal forbinde mere end 400 offentlige og industrielle bygninger og i sidste ende levere moderne telekommunikation til de 13 største byer i Burkina Faso. Håbet er, at et mere moderne og pålideligt internet kan være med til at skabe et godt erhvervsklima, som i sidste ende skal danne rammerne om en bedre øko-

nomisk udvikling. Med en mere pålidelig internetforbindelse kan myndighederne i Burkina Faso ligeledes levere e-ydelser til befolkningen inden for blandt andet uddannelse og sundhed. Det hele skal også munde ud i en større gennemsigtighed hos regeringen i Burkina Faso, hvor offentligheden forhåbentlig vil kunne få en bredere indsigt i, hvilke offentlige servicere de har ret til. Danida Business Finance har fra 2006 til 2011 arbejdet på lignende projekter i Mozambique og i Ghana i samarbejde med Alcatel-Lucent Denmark A/S. Her er 5.500 kilometer optisk fiberkabelnetværk blevet implementeret. Projektet i Burkina Faso koster 282,48 millioner kroner og ventes færdigt i år. •

CodersTrust gør fattige til digitale entreprenører

DET SKAL VÆRE LETTERE for fattige studerende at opgradere deres programfærdigheder, så de kan få bedre jobs som freelancer og dermed større indtjeningsmuligheder. Sådan lyder budskabet bag den danske startup CodersTrust. Virksomheden, der i første omgang blev lanceret i Bangladesh, har nu udvidet til det afrikanske kontinent og etableret et kontor i Nairobi. Ideen bag CodersTrust er, at virksomheden yder fattige studerende et mikrolån. For de penge får lovende it-freelancere dermed et økonomisk åndehul til at uddanne sig,

ligesom CodersTrust løbende tilbyder de studerende opgaver og feedback. Det hele er således i sidste ende med til at videreuddanne de studerende til både at kunne tjene nok til at tilbagebetale lånet til CodersTrust og til at kunne løfte deres egen levestandard. • /KVV

“DEN DIGITALE KLØFT BLIVER STADIG STØRRE I VERDEN, OG AFRIKA ER BAGUD”

Nii Quaynor, kendt som ”internettets fader” i Afrika, er bestyrelsesformand for National Information Technology og leder af Internet Society i Ghana.

AF ANGELO ATTANASIO

F – HVAD ER DE STORE udfordringer for teknologien i Afrika?

”Vi har fortsat ikke nok kritisk masse, som kan indarbejde den nye viden. Vi har ikke haft lejlighed til at udvikle en professionel etik, og hvis man ser på, hvor mange universitetskandidater der udklækkes, er antallet stadig meget lavt i de fleste lande. Udgangspunktet er undervisning i programmering, men det bliver ikke gjort i tilstrækkelig grad hverken i skolen eller på universitetet. Indtil videre har de fleste lande i Afrika fokuseret på brug og forbrug af teknologi, men ikke på produktion, og det er det sidste, som skaber økonomi.”

“

Den private og den offentlige sektor indgår flere og flere partnerskaber, og det kommer befolkningen til gode.

Skaber det en form for afhængighed?

”Hvis man har et marked, som udelukkende har efterspørgsel og slet ingen produktion, så har man en økonomi, der kan styres udefra. Den umiddelbare konsekvens er, at man ikke skaber sin egen fremtid, hvad angår økonomiens overlevelsessevner. I vores iver efter at skaffe os viden og teknologi har vi fokuseret på forskellige aspek-

ter af teknologibrug og ikke på selv at udvikle produkterne, og det bliver sværere og sværere at indhente dette efterslæb, fordi de etablerede virksomheder bliver stærkere for hver dag, og til sidst er der måske slet ikke plads til os. Så lad os fokusere på produktion af teknologi, for måske har Afrika faktisk noget at bidrage med.”

– Har der været fremskridt i Afrika inden for de seneste år?

”Jeg har oplevet mange opmuntrende ting i forbindelse med de erfaringer, jeg har gjort mig med at introducere internettet her. Industrien er under forandring, men det går ikke hurtigt nok, fordi investeringerne går andre veje end til Afrika. Set i relation til hvor vi var for to årtier siden, så har vi bestemt gjort fremskridt, men i globalt perspektiv forandrer verden sig hurtigere, og den digitale kløft bliver stadig større. Der er dog også lyspunkter. Ideen om fri vidensdeling er ved at finde fodfæste i Ghana, og det er nyttigt i forhold til at skabe forsknings- og uddannelsesnetværk.”

– Hvad har skabt disse forandringer?

”Mange regeringer er begyndt at investere i infrastruktur. Det er noget ganske nyt! Førhen ville regeringerne bare have den private sektor til at tage sig af det. Men den private og den offentlige sektor indgår flere og flere partnerskaber, og det kommer befolk-

AFRIKAS FADER INTERNET

Nii Quaynor blev i 1977 ph.d. i computervidenskab fra S.U.N.Y. på Stony Brook. Han tog tilbage til Ghana i slut 1980'erne.

Der var dengang ingen teknologiske kompetencer, og Nii Quaynor grundlagde computervidenskab på universitetet, oplærte lokale og startede en virksomhed med lokale ingeniører. Nii Quaynor er medlem af mange bestyrelser og har modtaget adskillige priser for sin rolle i at udbrede internettet i Afrika.

ningen til gode. Der er kommet en langt større politisk vilje til at få ting til at ske.”

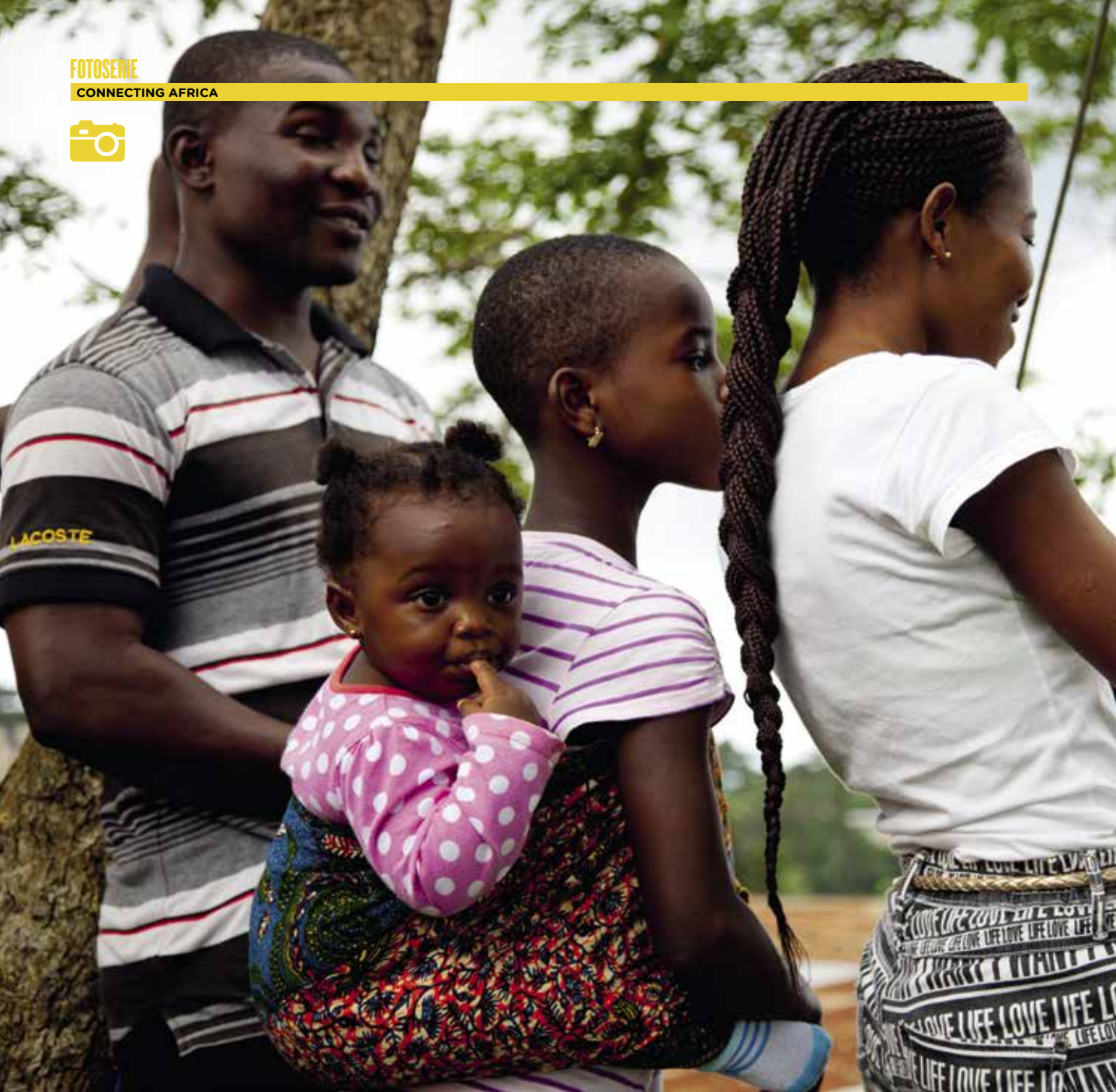
– Hvor i Afrika kan man se de teknologiske fremskridt?

”Afrika er kommet over den magiske grænse på 10-20 procent udbredelse af internettet. Når man kommer op på 20 eller 30 procent, så bliver det godt. Jeg tror, fremtiden afhænger af de færdigheder, vi udvikler. Vores evne til at producere software, applikationer og redskaber er stadig underudviklet, og vi må simpelthen ikke miste muligheden for at kunne skabe selv. Markedet er ikke helt modent endnu, men jeg tror, at regeringerne vil spille en større rolle i fremtiden.” •

Oversat af Nina Trige Andersen

FOTOSEME

CONNECTING AFRICA

Tech i hverdagen

FOTO: JERONIMO GIORGI

CONNECTING AFRICA

KUN 18 PROCENT HAR ADGANG TIL INTERNET I AFRIKA (30 PROCENT PÅ VERDENSPÅN). I NAMIBIA BRUGER PROJEKTET CITIZEN CONNET EN TEKNOLOGI KALDET WHITE SPACE, SOM BENYTTER DE UBRUGTE FREKVENSER TIL AT UDBYDE BILLIGT OG HURTIGT INTERNET I LAND-OMRÅDERNE.

I DAG HAR 600 MIO. AFRIKANERE IKKE ADGANG TIL EL-NETTET. DET ANSLÅS, AT DET VIL GÆLDE YDERLIGERE 100 MIO. MED BEFOLKNINGSTILVÆKSTEN I 2030. DERFOR SATSES DER STORT PÅ SOLENERGI SOM ALTERNATIV.

"JEG ER EN ÆLDRE PERSON, OG DET ER SVÆRT FOR MIG AT ARBEJDE UDEN ELEKTRICITET. MOBISOL (DER LEVERER SOL-ENERGI MED MOBILBETALING) HAR ÆNDRET MIT LIV." ELIAS ARONTETI, SKRÆDDER, ARUSHA, TANZANIA.

Solenergi, mobil- og internetteknologier buldrer løs i store dele af Afrika med potentiale for drastigt forbedrede levevilkår i både land og by. Journalist Angelo Attanasio og fotograf Jeronimo Giorgis ser på, hvordan de tre teknologier gør livet lettere i i Kenya, Tanzania, Ghana, Namibia og Sydafrika.

"FOLK MÅTTE REJSE LANGT FOR AT FÅ EN KLIPNING FØR. LIGE SIDEN JEG ÅBNEDE MIN VIRKSOMHED MED SOLENERGI FOR TO ÅR SIDEN, ER DET BLEVET MEGET NEMMERE FOR ALLE." FRANKIS NASARE, BARBER, ARUSHA, TANZANIA

M-PESA ER VERDENS MEST SUCCESFULDE MOBILE BETALINGSSYSTEM, DER MED EN SIMPEL TEKSTBESKED GØR DET MULIGT AT FORETAGE INDKØB OG KØBE YDELSER. DET OPSTOD I KENYA FOR SYV ÅR SIDEN OG HAR SIDEN HASTIGT BREDT SIG TIL ANDRE LANDE.

"I NAMIBIA HAR VI ENORME MÆNGDER SOLLYS. DERFOR ER SOLENERGI EN MULIGHED, VI ER NØDT TIL AT DRAGE FORDEL AF." CALICIOUS BATUBAJA, STUDERENDE VED YOUNG AFRIKA, WALVIS BAY, NAMIBIA.

M-KOPA ER ET FIRMA, DER LEVERER PAY-AS-YOU-GO SOLENERGI. DET FUSIONERER MOBIL-BETALING OG SOLENERGI, OG ER BLEVET EN POPULÆR FORRETNINGSMODEL.

DET MOBILE ØKOSYSTEM I AFRIKA SYD FOR SAHARA UD-GØR OMKRING 75 MILLIARDER DOLLARS, 5,4 PROCENT AF BNP.

STRID PÅ VIETNAMESISK

Et dansk-vietnamesisk samarbejde om børnelitteratur åbner en ny verden af magiske fortællinger, fantastiske eventyr og fabler med forunderlige væsener som en *lyvefugl*. Samarbejdet har banet vejen for øget salg af danske børnebøger i Vietnam.

AF LINDA NORDAHL JAKOBSEN

HISTORIEN OM *LYVEFUGL* ligger sammen med *Den utrolige historie om den kæmpestore pære* i bunken af farvestrålende børnebøger spredt ud på bordene i et klasselokale på Ngoc Lam Primary School i Hanoi. Her er den danske udenrigsminister på besøg sammen med en gruppe embedsfolk og vietnamesiske og danske journalister for at høre om det ti år lange dansk-vietnamesiske kultursamarbejde, der omfatter både billedkunst og børnelitteratur.

Det dansk-vietnamesiske samarbejde har banet vejen for nye metoder i undervisningen i den vietnamesiske folkeskole, hvor kunst, kreativitet og gruppearbejde indgår som en del af

undervisningen i de små klasser. Og så har kultursamarbejdet frem for alt banet vejen for udbredelse af ny vietnamesisk børnelitteratur. Bøger, hvor illustrationer fylder lige så meget som fortællingen, og hvor fortællingen åbner for en – i en vietnamesisk kontekst – ny verden af fabler, væsener og eventyrfigurer og et univers, hvor børns fantasi kan udfolde sig frit.

”Børnelitteraturprojektet har udviklet sig til et smukt og udbytterigt samarbejde mellem vores illustratører og forfattere og de danske, og så har det skabt en helt ny ’vibe’ i Vietnam inden for børnelitteratur,” siger Le Thi Dat, som er med på skolebesøget i Hanoi.

Le Thi Dat har ledet børnelittera-

turprojektet og er forlagsredaktør på et af Vietnams største forlag, Kim Dong, som udgiver op mod 1.500 børnebøger om året.

LYDEN AF BOBLENDEN HAVREGRØD

Alle børnebøgerne, der ligger på bordene i klasselokalet på Ngoc Lam-skolen, er på vietnamesisk og skrevet og illustreret af danske og vietnamesiske illustratører og forfattere. Cuoc Pheiu Luru Cua Qua Le Khoong Lo hedder den danske forfatter Jakob Martin Strids letgenkendelige bog om den kæmpestore pære. *Lyvefugl* – en historie skrevet af den danske forfatter Sally Altschuler – hedder på vietnamesisk Mot Chuyen Di.

Nogle af de vietnamesiske forfattere har udviklet Luc Buc, der er en serie af Pixi-lignende børnebøger inspireret af Lotte og Totte-konceptet med hverdagshistorier om små og store begivenheder.

På vietnamesisk er luc buc [lyk byk] den lyd, som boblende havregrød giver, når boblerne brister som varm lava. Luc Buc-seriens fortælleunivers er netop de nære omgivelser i en lille bitte by fortalt i billeder og tekst til de mindste børn, og hvor det nære miljø med legekammerater, mor, far og familien er omdrejningspunkt.

Le Thi Dat forklarer, at det også er en del af den nye ”vibe” i vietnamesisk børnelitteratur.

”Vi er vant til, at historier for børn

JAKOB MARTIN STRIDS BOG *DEN UTROLIGE HISTORIE OM DEN KÆMPESTORE PÆRE* ER POPULÆR LÆSNING BLANDT BØRN PÅ NGOC LAM-SKOLEN I HANOI.

FRIKVARTER PÅ NGOC LAMB-SKOLEN I HANOI, SOM DEN DANSKE UDENRIGSMINISTER BESØGTE I 2016 FOR AT HØRE OM BØRNE-LITTERATURPROJEKTET.

DRENG I 5. KLASSE PÅ NGOC LAMB-SKOLEN I HANOI LÆSER JAKOB MARTIN STRIDS BOG DEN UTROLIGE HISTORIE OM DEN KÆMPESTORE PÆRE.

VIETNAM

skal have en opdragende virkning med en morale, og at historierne skal være alvorlige og socialrealistiske. Den imaginære verden, som dette samarbejde har introduceret os til, og den imaginære form, som bruges, hjælper børn ind i fantasiens og eventyrets verden. Den giver børnene en fantasiverden og giver dem også ord til, at de igen kan komme tilbage til virkeligheden,” forklarer Dat.

BARNDOM PÅ DANSK

”Hvad kan børnene selv spejle sig i? Det er vigtigt at forstå, når man skriver fortællinger for børn. Selvom der er nogle forskelle fra den ene kultur til den anden, så har vi alligevel nogle fælles arketypiske fortællinger. For eksempel at være bange for at gå ud i mørket eller forholdet til vores mor og far,” siger Sally Altschuler, der har stået for børnelitteraturprojektet sammen med illustratoren Tove Krebs Lange.

Han siger, at udvikling af børnelitteratur i andre lande og kulturer helt grundlæggende handler om, hvordan synet på barndom er. I Danmark opfattes barndom som noget, der har en værdi i sig selv.

”Vi har bevæget os væk fra det pædagogisk opdragende og moraliserende syn på barndom, som herskede i 1950’erne. I en traditionel vietnamesisk kontekst opfattes barndom som en periode, hvor man skal opdrages til

at respektere forældre, passe sin skole og blive voksen og et ordentligt menneske i en fart,” siger Sally Altschuler.

Men den opfattelse er under forandring i Vietnam, og det dansk-vietnamesiske børnelitteratursamarbejde har udviklet helt nye fortælleuniverser, som vietnameserne selv arbejder videre med nu.

”

Jeg tror, at selvom vi på overfladen har forskellige kulturer og er forskellige nationaliteter, så har de gode børnehistorier i sig en kerne af noget fælles menneskeligt.

**Le Chi Hieu,
Illustrator, Vietnam**

”Jeg er sikker på, at enhver voksen inden i sig har et barn, der har sine erindringer og drømme, som er almenmenneskelige. Når jeg for eksempel læser en historie, som Tran Hoai Duong, en af vores største forfattere har skrevet, så kommer jeg til at tænke på H.C. Andersens eventyr om Den standhaftige tinsoldat eller Den lille pige med svovlstikkerne. Det fortæller Le Chi Hieu, der er illustrator og har været med i børnelitteraturprojektet.

”Jeg tror, at selvom vi på overfladen har forskellige kulturer og er for-

skellige nationaliteter, så har de gode børnehistorier i sig en kerne af noget fælles menneskeligt,” siger Hieu.

Hieu har illustreret Rejsen, en antologi udgivet på dansk og vietnamesisk, og også fortællingen Lyvefugl, der er en af de 13 fortællinger i antologien, som 24 vietnamesiske og danske forfattere og illustratører udgav i 2009.

Børnelitteraturprojektet i Vietnam har medvirket til at øge efterspørgslen på danske børnebøger. Hos Gyldendal fortæller litterær agent for børnelitteratur Stine Bohn Caspersen, at fire forlag i Vietnam har forespurgt om rettighederne til at oversætte og udgive Græd blot hjerte af Glenn Ringtved (ill. af Charlotte Pardi).

”Vi solgte rettighederne til højestbydende af de fire forlag. Det er første gang nogensinde, at vi er gået ud i en auktion på en børnebog i Vietnam,” fortæller Stine Bohn Caspersen. ”Nu samarbejder vi med de tre andre forlag om andre danske børnebogstitler, de kan være interesseret i at oversætte og udgive i Vietnam.” •

DANSK STØTTE

.....
Danida har støttet børnelitteraturprojektet som del af et kulturprogram i Vietnam fra 2006 til 2016.

DEN SIDSTE VEJ TIL EUROPA

Siden EU og Tyrkiet indgik flygtningeaftalen, har færre forsøgt at krydse Middelhavet – men stadig flere dør i forsøget. Ruten er blevet længere og farligere, og smuglerne mere kyniske. Redningsorganisationer på havet forsøger at holde dødstallet nede, men bliver samtidig gidsler i menneskesmuglernes million-forretning på havet.

28/

AF IVAR ANDERSEN

■ KLOKKEN ER 23.38, da alarmen går. Det, der først tonede frem som en prik på radarskærmen, har vist sig at være en båd. Gennem natkikkerten ser det ud til at være en mindre træjolle. Overfyldt med mennesker. Der opstår hektisk aktivitet på den maritime redningsorganisation MOAS fartøj M/S Phoenix.

Besætningen, der har sovet med tøj på, kaster sig ud af køjerne. Gummi-båden bliver hejset ned fra det

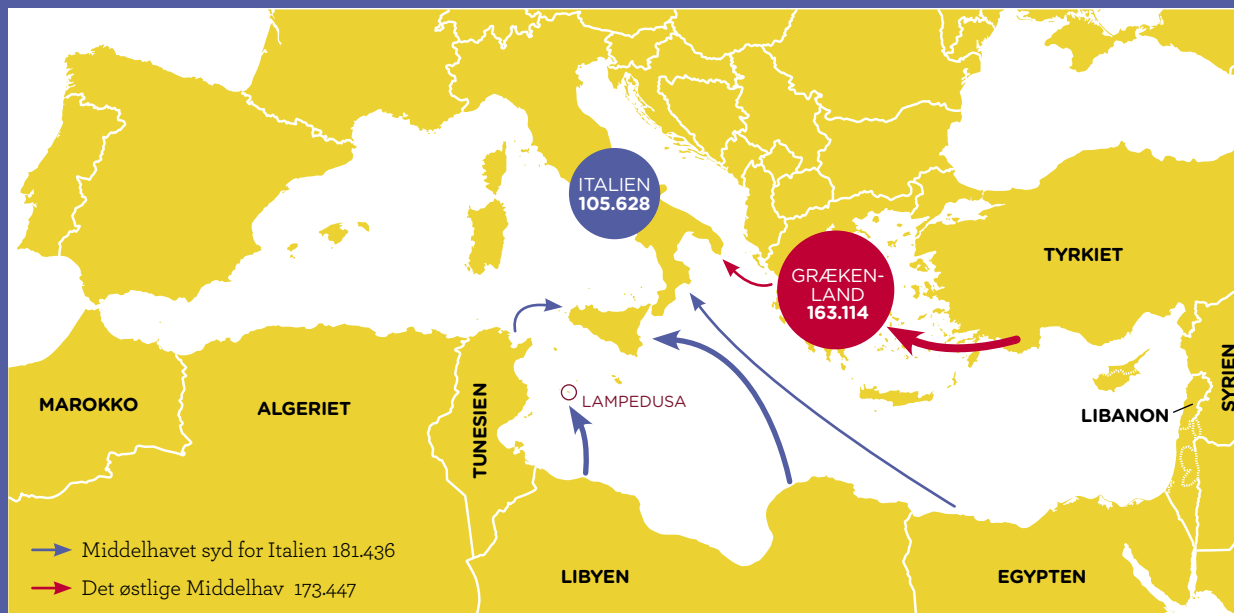
øverste dæk og lastet med redningsveste. Det fyger rundt med råb på engelsk, italiensk og maltesisk. En lystunnel skærer sig gennem det kompakte mørke. I det fjerne anes glimtene fra olieboringerne langs Libyens kystlinje, og over dem lyser de stjerner, som indtog en central rolle i antikkens mytologi. Men over bølgerne er natten sort som blæk. M/S Phoenix' store lyskastere skal vise vejen. Mens den stryger hen over havet,

tændes flere prikker af lys. Nogle af flygtningene holder deres mobiltelefoner i vejret. Redningsvestene blinker i lyskeglerne, når de kastes rundt mellem bådene.

Kvinder og børn kommer først til undsætning. Den allerførste, som denne nat bliver reddet, er Jafar. Trænede hænder løfter ham fra gummi-båden op på dækket. Jafar ser ud, som om han sover, men kroppen er anspændt, og de små hænder knuger hårdt om trøjens ærmer.

Forældrene er sydere, og når Jafar bliver registreret i Europa, er det også det, der bliver opgjort som hans nationalitet. Men Jafar har aldrig set forældrenes hjemland eller al-Safira, der ligger 30 kilometer sydvest for Aleppo, og som de forlod, da kampene kom for tæt på. Han er fire måneder gammel og født på flugt.

Familiens historie er et eksempel på den konsekvens, politiske beslutninger har haft på strømmen af flygtninge, der forsøger at komme til Europa. Jafars mor og far flygtede fra Syrien til Tyrkiet for knap et år siden. Planen var at komme videre til Europa via båd over Det Ægæiske Hav langs den såkaldte middelhavsroute, som er den korteste vej fra Asien til

DEN SAMLEDE ANKOMST
OVER HAVET I 2016:**271.218**

KILDE: UNHCR

29/

Europa og den foretrukne rute for flertallet af flygtninge fra Syrien, Afghanistan og Iran.

Men 18. marts 2016 indgik EU og Tyrkiet en aftale om at "stoppe irregulær migration" til unionen. Familien var nødt til at lægge en plan B. De fløj til Libyens hovedstad, Tripoli, og rejste derfra videre til kystbyen Sabratha. At være på flugt er dyrt, og Jafars far arbejdede som bygningsarbejder i et halvt år for at skaffe penge til menneskesmuglerne for rejsen over Middelhavet.

"Det kostede 500 dollar per person, mens barnet kom med gratis. Vi betalte også 10 dollar per styk for redningsveste, men vi fik ikke nogen," fortæller moren, Aya Youman.

Båden var ikke i den tilstand, de var blevet stillet i udsigt. Helst var Aya Youman slet ikke gået ombord.

"Men når man først er gået hen til båden, er man nødt til at tage afsted. Jeg kunne ikke vende om, selvom jeg var bange. De har kalasjnikovover. Man kan ikke fortryde og blive på land."

MOAS, eller Migrant Offshore Aid Station, blev i sensommeren 2014 den første ikke-statslige organisation, der iværksatte redningsaktioner i Middelhavet. Ifølge deres egne opgørel-

ser er MOAS siden da kommet 33.455 flygtninge til undsætning. Jafar, hans mor og far og de 52 andre personer i træbåden var de sidste, der blevet reddet i 2016.

I starten var de fleste af MOAS kræfter sat ind på Det Ægæiske Hav. Men efter at flygtningeaftalen mellem EU og Tyrkiet blev indgået, patruljerer organisationen alene havet mellem den italienske ø Sicilien og Libyens kystlinje. Forklaringen er simpel. Det, som kaldes den centrale middelhavsrute, er i dag den eneste mulige vej til Europa.

“

Det, som kaldes den centrale middelhavsrute, er i dag den eneste mulige vej til Europa.

I løbet af 2015 bidrog den blodige syriske borgerkrig og den fortsatte ustabilitet i Afghanistan til at skabe de største flygtningestrømme, Europa har oplevet siden Anden Verdenskrig. I alt begav 1.014.973 flygtninge sig mod EU ved at krydse Middelhavet

ifølge tal fra UNHCR. Ud af dem var der 856.723, eller 85 procent, der benyttede den østlige middelhavsrute. 153.842 brugte den centrale rute, og 4.408 tog den såkaldte vestlige rute, fra Marokko til Spanien.

I løbet af 2016 faldt tallene drastisk – i alt krydsede 361.709 flygtninge Middelhavet. De fordelte sig næsten helt lige mellem den østlige rute, 173.447 personer, og den centrale rute, 181.436. Men statistikken viser, at 89 procent af trafikken langs den østlige rute foregik mellem januar og marts. Resten af året foregik næsten alle overfarter fra Libyen til Italien.

De, som blev lukket ude fra Europa, var i vid udstrækning dem, som flygtede fra Mellemøstens og Centralasiens krigszoner. Fra januar til november faldt antallet af flygtninge fra Syrien med 82 procent, og antallet fra Afghanistan med 77 procent sammenlignet med samme periode i 2015. Efter at aftalen med Tyrkiet trådte i kraft, har nigerianere og eritreere i stedet udgjort de største flygtningegrupper.

27-årige Ahmad Albalkhi tilhører den lille gruppe syriske flygtninge, der kom sidste år. Efter at have været fængslet og udsat for tortur af Assad-

regimet forlod han Syrien og indledte i maj den rejse, som efter lukningen af den østlige rute er blevet betragteligt længere.

”Først tog jeg til Jordan, derfra til Sudan, derfra til Libyen. Det tog fem måneder,” siger han.

I det kæmpestore land Nigeria har konflikten mellem regeringen og jihadistgruppen Boko Haram skabt op mod to millioner interne flygtninge, og mange af dem vælger at forlade landet. Fattigdom og manglende tro

MOAS

.....

MOAS, eller Migrant Offshore Aid Station, er et privat maritimt redningsinitiativ, der blev etableret som reaktion på druknekatastrofen nær den italienske ø Lampedusa i 2013, hvor 300 flygtninge mistede livet. I august 2014 blev MOAS den første ikke-statslige organisation, der iværksatte redningsaktioner i Middelhavet. Ifølge egne opgørelser har MOAS reddet i alt 33.455 flygtninge. Andre frivillige organisationer, heriblandt Læger uden Grænser, Sea Watch og SOS-Mediterranee har siden iværksat egne redningsaktioner.

på fremtiden skaber også flygtninge. Samtidig hævder en rapport fra IOM, at 80 procent af alle nigerianske kvinder, som krydser Middelhavet, er ofre for menneskehandel og bliver solgt videre til prostitutionsnetværk.

Siden starten af 2000'erne har også eritreere forladt hjemlandet i stort antal for at undslippe såvel økonomisk fattigdom som et stadig mere autoritært regime. I lang tid forsøgte mange af disse flygtninge at komme til Israel. Men da landet i 2012 lukkede grænsen mod Egypten, vendte denne flygtningestrøm ifølge en FN-rapport mod Libyen i stedet. Stadig flere eritreere vælger også at forlade de underfinansierede flygtningelejre i nabolandene Sudan og Etiopien for at prøve lykken i Europa.

EU's aftale med Tyrkiets autoritære regime har fået kritik fra snart sagt alle store menneskeretsorganisationer samt flere FN-agenturer. Unionsens ledere har forsvaret sig med humanitære hensyn: Aftalen skulle sikre, at færre flygtninge mistede livet under de livsfarlige rejser med båd til Europa.

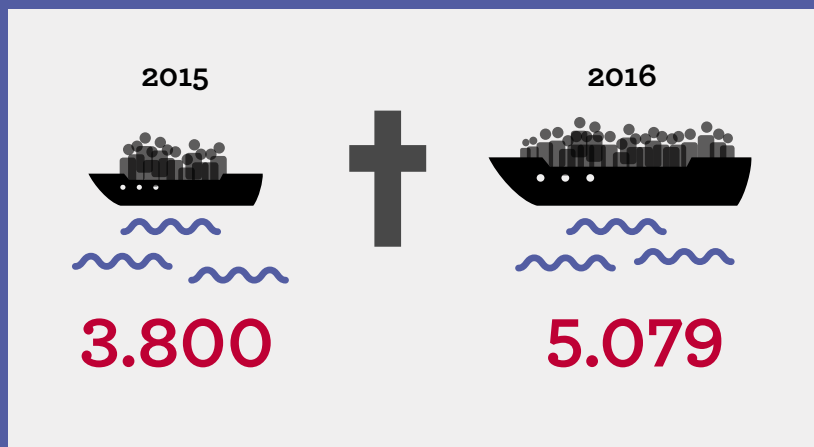
Statistikken viser imidlertid, at vir-

keligheden ser anderledes ud. I 2016 mistede 5.022 flygtninge livet i Middelhavets bølger. Tallet i 2015 var 3.771. Dermed var dødeligheden på Middelhavet højere i 2016 end nogensinde før. På trods af at langt færre forsøger at komme til Europa, er der altså flere, som dør undervejs.

Den marginalt øgede trafik langs den centrale middelhavsrute kan ikke alene forklare stigningen i dødstallet. I 2015 mistede en ud af 50 livet i forsøget på at krydse havet her. I 2016 var det en ud af 40.

Roberto Mangione, der er kaptajn i den italienske kystvagt og udstationeret på øen Lampedusa, der er landets sydligste udpost, mener, at forklaringen ligger i smuglernetværkenes kyniske professionalisering. I dag foregår de fleste overfarter i gummibåde, som er billige at indkøbe. Det er en omkostningsbevidsthed, der koster liv.

”Den største forskel i forhold til et par år tilbage er, at dengang brugte smuglerne både, som faktisk kunne klare rejsen, men nu bruger de næsten udelukkende gummibåde. En gummibåd kan ganske vist godt klare

overfarten i perfekt vejr, men dette er en rejse på 140 sømil, og på Middelhavet kan vejret hurtigt slå om,” siger han.

Maritime redningsorganisationer som MOAS kæmper for at holde dødstallet nede. Men kritikere mener, at livredningsaktionerne i sig selv bidrager til, at flere begiver sig ud på de livsfarlige rejser.

”Virkeligheden er, at det er den utilsigtede effekt. De europæiske fartøjer holder sig i internationalt farvand, 19 kilometer fra land. Derfor fragter smuglerne mennesker til udkanten af 19-kilometer zonen, og derfra ringer de til den italienske kystvagt og siger: 'kom og hent de her mennesker'. Det giver sig selv, at redningsaktionerne har en tiltræknings-effekt, der er derfor, de kun kan udgøre en del af løsningen,” sagde Martin Kobler, chef for FN's mission i Libyen, for nylig til avisen Deutsche Welle.

På M/S Phoenix er MOAS redningsleder, Marco Vecchi, ikke i tvivl om, at deres aktioner understøtter smuglernes virksomhed.

”Selvfølgelig er det sådan – smuglerne udnytter vores gode intentioner. De udstyrer en af flygtningene med en satellittelefon med nummeret til redningscentralen i Rom og siger, at de skal ringe til dem, når de er kommet ud i internationalt farvand. Derpå sender redningscentralen koordinaterne videre.”

Marco Vecchi har en lang karriere som officer i den maltesiske flåde bag sig og 30 års erfaring med redningsaktioner i Middelhavet. Indimellem overvejer han, om det bedste ville være helt at indstille redningsaktionerne for at afskrække folk. At ofre et

mindre antal flygtninge for at få sat en stopper for overfarterne og derigennem redde et større antal menneskers liv. Men det kommer aldrig til at ske, mener han. Smuglerne har taget den maritime redningsindsats som gidsel og ved, hvordan man præger den offentlige mening.

”De ville sende en båd ud, som ikke kan klare overfarten, med det ene formål, at den skulle forlise. Så ville hundredvis af mennesker dø, og der ville på ny opstå krav om handling fra Europas side.”

MOAS næste aktion viser endnu et eksempel på, hvordan redningsindsatserne er blevet en del af flygtninges smuglernes forretningsmodel. Morgenen efter den første redning kommer to gummibåde til syne, en større og en mindre. Den mindre sætter kurs mod M/S Phoenix, samtidig med at de tre smuglerne ombord viser søfartens internationale nødsignal med armene. Så snart M/S Phoe-

nix har lagt kursen om, sejler smuglerne tilbage til den større, overfyldte gummibåd og piller motoren af. Derefter forsvinder de i høj fart mod Libyen.

”Den var ny,” kommenterer MOAS grundlægger, Chris Catrambone, fra kommandobroen.

Gummibåden har 98 flygtninge ombord, de fleste fra Marokko og Libyen. De har redningsveste, hvilket er usædvanligt, men efter en hurtig inspektion viser det sig, at redningsvestene er fup. Syningerne går fra hinanden for et godt ord og afslører et indhold af billig skumgummi, der ikke vil kunne holde nogen flydende.

Da flygtningene er kommet i sikkerhed på M/S Phoenix, ligger der tøj, madrester og plastikflasker fyldt med urin tilbage i bunden af gummibåden. Båden består ikke af meget anden end en træbund med nogle gummiflydere på. Allerede et par sømil ud for kysten har den taget en decimeter vand ind. Denne bådtype kan ikke købes i åben handel. Kvaliteten er for lav, og der er intet oplagt formål at bruge den til. Ingen ved, hvor bådene bliver fremstillet eller af hvem, men de er skræddersyet til smuglerne.

MOAS sætter ild til gummibåden for at undgå, at smuglerne genbruger den. Den udsender en hvæsende lyd, mens den smelter. Brændende benzin flyder ud over bølgerne. Sort røg og en dunst af brændt gummi spreder sig over Middelhavet. Libyen har længe været et migrationscentrum. Indtil Det Arabiske Forår tegnede kortet op på ny, bød det

olierige land på masser af økonomiske muligheder og lokkede gæstearbejdere til fra Nord- og Vestafrika. For mange var Libyen endestationen, for andre var landet et stop på vejen til Europa. Men bådrejserne over Middelhavet blev stort set indstillet, efter at en bilateral aftale mellem Libyen og Italien blev indgået i 2009. I 2010 kom blot 4.500 flygtninge til Italien via den centrale middelhavsrute ifølge Frontex.

Da Gadaffi faldt i august 2011, forandredes alt. I det magtvakuum, der opstod efter statens kollaps, voksede smuglernetværkene sig stærke. Ifølge en EU-rapport omsætter menneskesmuglerne langs Libyens kyst nu for mellem 275 og 325 millioner euro om året. Og de mennesker, som forsøger sig med rejsen over havet, fortæller om hensynsløse forbrydere, der tjener gode penge på at udnytte menneskers desperation.

"Smuglerne er dårlige mennesker. De tager stoffer og gør, hvad der passer dem, med os kvinder for deres fornøjelses skyld," siger 16-årige Mariam Coulibaly fra Elfenbenskysten. Hun kom til Libyen for tre år siden sammen med en onkel og hans kone, men har ikke set dem, siden bevæbnede mænd overfaldt dem. Til sidst forbarmede nogle landsmænd sig over hende og betalte for hendes rejse over Middelhavet.

"Smuglerne tog alt fra os, inden vi gik ombord på træbåden. Sko, tøj, alt. De sagde, at vi alligevel skulle dø. Og de slog os med trækæppe," siger hun.

22-årige Jonas Manka fra Gambia havde været i Libyen i en måned, da han blev offer for et fænomen, der er vokset i skyggen af flygtningesmug-

lerindustrien: organiserede kidnappinger. Først da hans familie betalte løsepenge, blev han sluppet fri og kunne fortsætte rejsen mod Europa.

"Da vi sad i båden og havde været undervejs i to timer, begyndte der at trænge vand ind. Nogle sagde, at vi burde vende om, men alle andre sagde, at vi skulle fortsætte. Vi ville hellere dø end vende tilbage til Libyen," siger han.

Efter en uge til søs kan Siciliens kyst atter skimtes i horisonten. M/S Phoenix sejler i havn lastet med både håb og fortvivelse. Der er 285 flygtninge ombord fra 16 forskellige lande. Nu venter der registrering i Italien og tiden med uvished frem mod afgørelsen.

Nogle vil få lov at blive, de fleste vil sandsynligvis blive afvist. Men de lever. Så heldige var der 5.022 andre flygtninge, der forsøgte at krydse samme rute over Middelhavet, der ikke var.

"Folk dør først og fremmest på grund af vores beslutning om, at der ikke skal være lovlige veje til Europa," siger MOAS grundlægger, Chris Carambone.

"Bliver vi så udnyttet af smuglerne? Absolut. Men det er en catch 22. Hvis vi trækker os tilbage, kommer de til at sende mennesker i døden, indtil offentligheden bliver så oprørt, at nye redningsaktioner sættes i gang. Vi kan ikke stoppe smuglerne, før ordenen i Libyen er genoprettet. I Libyen er det lige nu smuglerne, der er kongerne." •

Oversat af Nina Trige Andersen

DANSK FLY SKAL OVERVÅGE EU'S YDRE GRÆNSER I MIDDELHAVET

Danmark udsender igen et Challenger-fly for at bidrage til overvågning af skibstrafikken i det centrale Middelhav og til støtte for redningsaktioner til søs. Flybidraget skal støtte Operation Triton, der arbejder med at sikre EU's ydre grænser i Middelhavet.

"Det er en vigtig politisk prioritet, at EU sikrer sine ydre grænser ordentligt. Derfor er jeg meget tilfreds med, at Danmark igen kan levere et fly til Frontex' vigtige arbejde med at sikre EU's ydre grænser i det centrale Middelhav. Vi udsender et bidrag til en højt prioriteret opgave i en tid, hvor presset fra migranter og flygtninge er stort i Middelhavet," siger udenrigsminister Anders Samuelsen.

Flybidraget udsendes i 31 dage fra den 10. januar 2017 efter anmodning fra EU's grænseagentur, Frontex. Danmark har i 2015 ad to omgange leveret tilsvarende flybidrag til Frontex-operationen Triton, som har til opgave at styrke kontrollen med EU's ydre grænser ud for Italien og Malta i den centrale del af Middelhavet. Operationen blev iværksat i november 2014 for at styrke overvågningen af og kontrollen med Europas ydre grænser.

"Det er positivt, at også forsvaret har mulighed for at bidrage til at imødegå nogle af de udfordringer, som vi netop nu ser i det centrale Middelhav. Billederne fra det danske overvågningsfly vil medvirke til at redde liv samt bekæmpe illegal migration, menneskesmugling og anden grænseoverskridende kriminalitet," udtaler forsvarsminister Claus Hjort Frederiksen.

Digtet handler om digterens tidligere kæreste i Damaskus, som blev dræbt af det syriske regime i bombardementer.

BLÅ BOG

Jan Pêt Khorto, kurdisk eksilforfatter og digter fra Aleppo i Syrien, næstformand for Det Syriske Kulturinstitut i Danmark, debattør. Ankom til Danmark som politisk flygtning i 2009. I Syrien blev han fængslet på grund af sine politiske digte. I Danmark har han genoptaget sit forfatterskab og studerer samtidig statskundskab på Aarhus Universitet. Udgivelser på Dansk: Helvedes Fristelser – når skjulte hjemlande nedpakkes i tasker (2011); Edens Vugge – Hviskende skæbner fra Syrien (2016).

TIL EN DAMASKUSJOMFRU

AF JAN PÊT KHORTO

Du hviler i min nærhed, lige her
samler dine spredte lemmer
og former dig selv som en paradisisk hovedpude
Du omfavner mig med dine arme
stryger mig over skulderen
kysser væsken der løber ned over min pande (som ikke er blod)
Dine fingerspidser trænger ind mellem mine ribben
når du masserer mit bryst
Dine fingerspidser trænger ind mellem mine ribben
når du masserer min ryg
og dine turkise fingerspidser trænger ind i mine tanker
når du med dine hænder stryger mig over håret
Så sover alle demonstrationer ind
alle protester og sit-ins
alle bogstavernes oprør sover ind i mit blod
og jeg bliver tavs og ordløs

Du kommer om natten
Du kommer tøvende
uden forudgående varsel
slikker min søvnløshed med dine fingre
og trækker venskabeligt
gammel barnlig leg ud af mig
Med duften af jasmin kommer du
med duften af Damaskus kommer du
med rolig feminin hvisken kommer du
og udmatter mig, udmatter mig
Du svinder bort, når jeg forsøger at røre dig
og efterlader mig ordløs alene
i evig søgen efter din hemmelighed
Mig
Mig, der er forgældet med fejhed
fordi jeg tøver når jeg vil sige: Jeg elsker dig
Jeg som har gjort hvad jeg kunne for at brænde en historie
og fødes på ny skabe mig selv af intet
og være ingen ... og være som en fremmed
Så i al venskabelighed:
"Frels mig, frels mig fra det knuste i mit hjerte
og lad mig sove"

Bedre fædre slår ikke

KØNSBESTEMT vold er et alvorligt problem i Brasilien, og som oftest er det mænd, der tæver deres kone eller kæreste.

Det har fået den private organisation Promundo til at tage et usædvanligt initiativ, hvis langsigtede mål er at reducere vold mod kvinder. Ideen er, at hvis mænd lærer at blive bedre fædre, så vil de også have mere empati i parforholdet.

Derfor sørger Promundo for materialer og økonomiske ressourcer, så mænd får mulighed for at lære mere om at yde omsorg. Undervisningen varetages af offentligt ansatte, som står for at uddele familiedydelser. For de forklarer ved samme lejlighed om betydningen af at deles om børnepasning og opgaverne i hjemmet.

Undersøgelser viser, at mændene i stigende omfang opfatter børnepasning som også en mandeopgave som følge af undervisningen. •/RH

Zambiske kvinder får ret til månedlig fridag

En ny bestemmelse i arbejdsmarkedslovgivningen betyder, at kvinder kan tage fri fra jobbet på grund af menstruationssmerter.

AF REGNER HANSEN

■ KVINDERS MENSTRUATION er noget, man helst ikke taler om i Zambia. Ikke desto mindre har det afrikanske land ved lov gjort det muligt for kvinder at blive hjemme fra arbejde, hvis de er plaget af menstruationssmerter.

Ordningen bliver kaldt "Mors Dag", og den er tilføjet som en bestemmelse til den zambiske arbejdsmarkedslovgivning.

Kvinderne behøver ikke at komme med en lægeerklæring bagefter for at dokumentere, at fraværet var rimeligt. Tilmed kan de melde forfald så sent som samme dags morgen. Og arbejdsgiverne er nødt til at respektere ordningen. I modsat fald risikerer de at blive slæbt i retten.

BLANDEDE REAKTIONER

Den nye rettighed støttes af den zambiske LO, ZCTU, som samtidig indskærper over for kvinderne, at de ikke må misbruge dagen til at tage på indkøb for eksempel.

Landets arbejdsgiverforening, ZFE, er derimod ikke begejstret. ZFE hævder, at det skader produktiviteten, da der er øget risiko for, at flere ansatte pludselig er fraværende på samme dag. Der er desuden kvinder, som indvender, at bestemmelsen sygeliggør noget, der burde opfattes som noget naturligt på linje med graviditet og børnefødsel og derved svækker arbejdende kvinders stilling på arbejdsmarkedet. •

Boko Haram i defensiven

EFTER SYV ÅRS brutal kamp for at etablere en islamisk stat i Nigeria er den ekstremistiske bevægelse Boko Haram trængt i defensiven.

Nigerias præsident, Muhammadu Buhari, oplyser, at den nigerianske hær har indtaget den sidste position i Boko Harams højborg i den vidtstrakte Sambisa-skov i den nordøstlige del af landet.

Boko Haram bestred umiddelbart meldingen.

Boko Haram har hidtil dræbt over 15.000 mennesker og drevet to millioner på flugt, men bevægelsen er på det seneste blevet

trængt tilbage af den nigerianske hær, som får hjælp af styrker fra nabolandene.

Præsident Buhari siger, at bestræbelserne på at finde skolepigerne, der har været bortført siden 2014, nu intensiveres. Pigerne menes at være tilbageholdt af Boko Haram i Sambisa-skoven. •/RH

TAG EN INTERNATIONAL STUDENTEREKSAMEN

HØJE FAGLIGE AMBITIONER • VELFUNKTERENDE KOSTSKOLE • LEVENDE STUDIEMILJØ

Viborg Katedralskoles imponerende nyklassicistiske bygning fra 1926, tegnet af Hack Kampmann, skaber en helt særlig atmosfære og en smuk ramme for læring og sociale fællesskaber.

SKOLEN ER AMBITIØS PÅ ELEVERNES VEGNE !

På Viborg Katedralskole er der rum til forskellighed, og målet er, at hver enkelt elev får optimale muligheder for at udvikle sig både fagligt og personligt.

INTERNATIONAL STUDENTER EKSAMEN

Den to-årige engelsksprogede uddannelse 'IB Diploma Programme' (International Baccalaureate) lægger vægt på et højt fagligt niveau. For unge, der påtænker at studere eller arbejde i udlandet, er en IB-eksamen ved Viborg Katedralskole et godt udgangspunkt. Som IB-studerende bliver man en del af skolens og kollegiets levende og internationale studiemiljø.

KOLLEGIET

Viborg Katedralskole tilbyder dig en unik mulighed for at bo i trygge rammer under uddannelsen med eget værelse og fuld kost. På kollegiet bor ca. 140 drenge og piger samt fire fastboende lærere med familier. Det giver et stærkt fællesskab og nogle anderledes lærerige år.

**VIBORG
KATEDRALSKOLE**
DET BEDSTE FUNDAMENT FOR UDDANNELSE

**International
Baccalaureate**

LÆS MERE OM IB, KOLLEGIET, IDRÆTSGYMNASIET OG DINE MANGE MULIGHEDER PÅ VIBORKATEDRALSKOLE.DK

Kontakt IB coordinator Mads Fedder Henriksen på (+45) 8662 0655 eller (+45) 2396 0386.

SIKKER FREMTID PÅ HORNET

Politiske konflikter, ekstremisme, korruption og klimaforandringer truer befolkningerne i Østafrika, der også mærkes af flygtningekriser. Hvad skal der til for at stabilisere regionen?

AF PETER LYKKE LIND OG JANNE LOUISE ANDERSEN

Kampen mod organiseret kriminalitet og korruption

Johan Kruger, chef for FN's enhed for bekæmpelse af organiseret kriminalitet og narkotika.

"Potentielle ustabilitetsfaktorer i regionen er organiseret kriminalitet, cyberkriminalitet, og organiseret kriminalitet på tværs af landegrænser. De kriminelle tager altid ruten med mindst mulig modstand. Og den transnationale kriminalitet involverer som regel regeringsansatte. Ifølge ngo'en Transparency International er tre af de mest korrupte lande i Østafrika Somalia, Sudan og Sydsudan – nationer, præget af vold og konflikt.

Manglen på *rule of law* er en faktor, man skal tage alvorligt. Det har alvorlige konsekvenser for stabilitet. Uden den er det umuligt for staterne at håndtere problemer som korruption, mangel på troværdighed og dårlige juridiske systemer.

At bygge kapacitet i regionen gennem finansiering er essentielt. Og den anden ting er at samarbejde med medlemslandene [af Den Afrikanske Union, red], når det kommer til håndhævelse af loven, juridisk assistance, undersøgelser og informationsdeling."

Styrkelse af Den Afrikanske Union

Fred Ngoga, ambassadør for Den Afrikanske Union.

"Diskussioner og slåskampe om magt, fejlslagen inkludering af forskellige samfundsgrupper, fejlslagen håndtering af naturressourcer og vækst og undtagelse for straf til politiske ledere. Det underminerer regeringernes legitimitet. Terrorgrupper konkurrerer om indflydelsen i regionen – Al-Qaeda og Al-Shabaab, og så er der en ny terrorgruppe specifikt her i regionen, Jahba East Africa. Oven i det har vi klimaforandringer. Må jeg minde om, at folkemordet i Darfur blandt andet var et resultat af klimaforandringer. Når de her klimaforandringer kommer, så øger det presset på de meget sparsomme ressourcer, der er i regionen. Derudover ser vi også en mindsket vækstprognose. Flere udfordringer med færre ressourcer.

De forstående valg i Kenya og Rwanda i 2017 bliver afgørende for stabilitet i regionen. Valg er kilder til uro og øjeblikke med ustabilitet. Men jeg ser også demokratiske valg over det hele, jeg ser folk, der driver deres lande fremad. Vi har haft 19-20 succesfulde valg ud af 22 i Afrika i år."

Unge politiske indflydelse

Martine Zeuthen, forsker i rekruttering til al-Shabaab i den britiske tænketank RUSI

"Det er et problem i regionen, at unge generelt oplever ikke at kunne påvirke deres eget liv og ikke er en del af den politiske dynamik. Det kommende år på Afrikas Horn bliver meget vigtigt med afslutningen på valgprocessen i Somalia og valg i Kenya den 8. august. Bølgerne går allerede højt især i Kenya. For de unge er valgprocesser i principielt set en mulighed for at søge at opnå indflydelse. Og i Kenya ser vi da også et par unge kandidater, som har en mere aktivistisk baggrund, som Boniface Mwangi og Mohammed Ali (Jechu Pevu). Udfordringen bliver, om de bliver valgt ind, og om de kan omsætte deres visioner til virkelighed inden for den konventionelle politiske arena.

I Somalia var unge stort set irrelevante i valgprocessen, hvilket har været med til at konsolidere magtdynamikker, der er utilgængelige for unge. Det blot styrker grobunden for radikalisering i de unges søgen efter at være en del af en gruppe, som kæmper for noget meningsfyldt, de kan bidrage til."

HVORDAN SKABES DER STABILITET PÅ AFRIKAS HORN?

Det diskuterende internationale eksperter på Hornet på en konference afholdt af den danske ambassade i Nairobi i december. Tre temaer gik igen: afskaffelsen af korruption, samarbejde på tværs af grænser og demokratiets udbredelse.

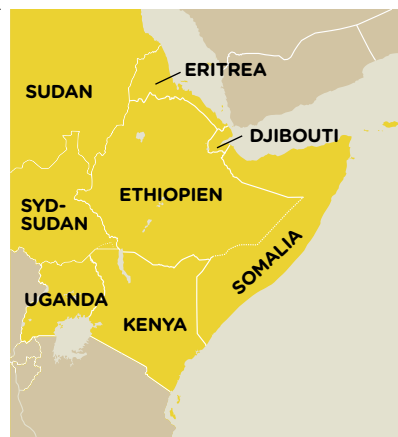
Udfordringer på Hornet

Ifølge Verdensbanken er regionen plaget af svag ledelse, usikkerhed, miljøproblemer samt rodfæstet fattigdom og konflikt. Befolkningen vokser, og ulighed, sygdom og klimafordringer fører til

kampe om naturressourcer og migration. 8,7 mio. personer er fordrevne, hvoraf 6,5 mio er internt fordrevne. Særligt konflikterne i Somalia, Sudan og Sydsudan påvirker regionen.

Hornets lande

FN's definition på Afrikas Horn tæller: Etiopien (96 mio), Somalia (10 mio), Eritrea (5,8 mio) og Djibouti (800.000), Kenya (47 mio), Uganda (38 mio), Sydsudan (12,5 mio) og Sudan (36 mio). I alt 248 mio. indbyggere på hele Hornet.

Udvikling og enhed i Etiopien

Mulugeta Gebrehiwot, programchef for sikkerheds- og fredsafdelingen i World Peace Foundation og tidligere embedsmand i den etiopiske regering.

"Etiopien udvikler sig hurtigt, men strukturen mangler. Den politiske korruption forplanter sig ned gennem systemet, og loyalitet vægtes højere end kompetence.

Regeringen, ledet af Mulato Teshome, lovede i sin tid etiopierne tre ting:

1. Udvikling og en reduktion af fattigdommen: Det løfte holder de, om end det går langsomt.

2. Forening af folket. Regeringen har italesat basale problemer, men der er spændinger mellem regeringen og de føderale stater, som ledes af partier, der er med i den nationale koalition, men i teorien skal have autonomitet. Det skal adresseres.

3. De skal forbedre systemet, for vi har et slags flerpartisystem, men kun et parti. Etiopien er stort set uden opposition til Teshomes regeringsparti. Der er en talemåde i Etiopien: Det har forandret sig fra et fængsel af nationer til en nation af nationer. Etiopien udvikler sig, og den udvikling skal regeringen vænne sig til."

Somalias overgang til egen hær

Paul Williams, professor i international politik ved George Washington University i Washington.

"FN-styrkernes (AMISOM) exit-strategi fra Somalia er også en exit fra det mest komplicerede militære setup nogensinde i regionen. Oven i det kommer der et valg i Somalia, og efterfølgende en potentiel magtoverdragelse. Bliver der sat spørgsmålstegn ved valget og den nye regerings legitimitet, så har vi et stort problem. Det er en kæmpe udfordring for regionen.

Politik i regionen vil også bære præg af, hvem der har indsat styrker hvor. For eksempel hvem der har landtropper i Somalia. Al politik i regionen er mærket af konflikterne, og bivirkninger sætter sine præg. Set fra et vestligt synspunkt er det afgørende, hvem af donorlandene der går forrest med hjælp. Bliver det USA eller Frankrig, det kommer til at have stor indflydelse? Sidst, men ikke mindst er der terrorgruppen Al-Shabaab, der egentlig stadig har, hvad de skal bruge, for at operere i området; ustabilitet. Derfor er valget i Somalia og en ny regerings legitimitet afgørende for at bekæmpe gruppen."

Korruption i Kenya

Ken Menkhaus, professor på Davidson College.

"Juryen voterer stadig demokratiets tilstand i Kenya. Forfatningen, der blev vedtaget i 2010, repræsenterede et betydeligt skridt i den rigtige retning for demokratiets tilstand i landet og inkluderede beskyttelse af mange nye basale rettigheder og friheder.

Problemet er, at siden da er presset på medierne for ikke at være for regeringskritiske steget markant. På samme måde er oppositionspartierne frie til at stille op, og de klarer sig ofte godt ved valgene i Kenya, men deres aktiviteter bliver nogle gange begrænset, og den nationale sikkerhed bliver brugt som undskyldning. Det betyder, at alt imens kenyansk politik er meget levende, og konkurrencen hård, så er der problemer. Blandt andet er behovet for at indsamle kampagnemidler, som følge af reintroduktionen af flerpartisystemet, steget. Det har ført til mere politisk korruption, og det gør det alt andet lige sværere at reducere problemet. Så der er stadig store udfordringer for demokratiet i Kenya."

Vigtige valg i 2017: Somalia og Kenya

DEMOKRATISKE BABYSKRIDT I SOMALIA

Valg udskrevet – valg udskudt – valg udskrevet – valg udskudt. Det har været en lang optakt til Somalias parlaments- og præsidentvalg. En proces, der skulle markere det nye demokratiske Somalia, men har fået meget kritik. Men med et parlament og præsident på plads er landet kommet langt på vejen mod et fuldbyrdet demokrati.

38/

AF PETER LYKKE LIND, NAIROBI

F MED VALGET af den tidligere premierminister Mohamed Abdullahi Farmajo som Somalias nye præsident, er landet nu omsider på den anden side af en lang og udfordrende proces mod et demokratisk styre.

Ikke siden Siad Barre og hans militærdiktatur i 1991 blev smidt på porten, har Somalia haft en centralt ledet regering med reel magt og legitimitet i hele landet. Det er stadig en udfordring for en somalisk regering at sikre legitimitet i hele landet, så der er blevet lagt mange kræfter i nationalt og internationalt at skabe en succesfuld demokratisk overgang.

Det har ikke været et demokratisk valg, som vi kender det i Danmark. Det var nemlig kun én procent af de cirka ti millioner somaliere, der skulle stemme den 8. februar. Finder man det amerikanske valgsystem kompliceret, er det vand i forhold til at forstå systemet i Somalia. Det komplicerede valgsystem er en del af forklaringen på, hvorfor præsidentvalget er blevet udskudt adskillige gange.

For at en præsident kan vælges, kræver det, at der er valgt et parlament. Det er nemlig parlamentet, der i

sidste ende vælger præsidenten. Men regionsvalgene er blot et enkelt led i processen. I Somalia udpeger 135 klanledere 14.025 delegerede, der efterfølgende udpeger underhusets 275 medlemmer. De suppleres af 54 medlemmer af overhuset, nomineret af de somaliske stater, valgt af medlemmerne af underhuset.

Valg af parlamentsmedlemmer er foregået lokalt i Somalias regioner, og har været plaget af skandaler, terrortrusler og korruptionsanklager. Flere af de regionale parlamentsvalg er blevet aflyst af sikkerhedsmæssige årsager, af frygt for terrorangreb fra den islamistiske gruppe Al-Shabaab, der gør alt, hvad de kan, for at undgå et demokratisk valg i Somalia. Et valg, der kan lægge grobunden for et mere stabilt og forenet Somalia, vil gøre Al-Shabaabs vilkår dårligere.

Den 27. januar valgte et nyvalgt overhus i parlamentet med stort flertal Abdi Hashi Abdullahi som ny parlamentsformand. Med ham ved roret kunne man endelig afholde præsidentvalg. Somaliernes repræsentanter i parlamentet skulle vælge mellem tyve præsidentkandidater, hvor den

ene var den konstituerede præsident, Hassan Sheikh Mohamud, der har siddet på posten siden 2012. Valget blev udskrevet til den 8. februar, og observatører holdt vejret for at se om datoen ville holde.

SHABAAB FRYGTER VALGET

Valget hænger, ifølge Paul Williams, professor i international politik ved George Washington University i Washington, uløseligt sammen med at få skabt en selvstændig og effektiv national sikkerhedsstyrke, der kan bekæmpe Al-Shabaab, der med nålestiksoperationer og besættelse af områder omkring hovedstaden, Mogadishu, har skabt utryghed i landet.

"Al Shabaab har stadig, hvad de skal bruge for at operere i området; ustabilitet. Derfor er valget i Somalia og en ny regering med legitimitet afgørende for at bekæmpe gruppen. Lige nu arbejder Somalia med regionale styrker, der er brug for en stærk og effektiv national styrke, ellers bliver Al-Shabaab ved med at skabe distraktioner," sagde han til Udvikling før valget.

Behovet for en demokratisk valgt

præsident er enormt i det ustabile land. Det mener Fred Gateretse-Ngoga, chef for konfliktløsning og early warnings-afdelingen i Den Afrikanske Unions kommission. Han har tidligere arbejdet i Somalia som højeste embedsmand for Den Afrikanske Union. Han understreger vigtigheden af at have en somalisk regering, der repræsenterer hele landet. Det kan lyde åbenlyst, men landet har ofte kæmpet med regionale politiske opdelinger, og især i de nordlige regioner har regeringen manglet legitimitet.

Fred Ngoga advarer om, at landet kan risikere et tilbagefald til den konfliktprægede situation i 2006-2008, hvor islamistiske guerillasoldater måtte nedkæmpes af etiopiske og amerikanske styrker, og både Den Afrikanske Union og FN indsatte soldater.

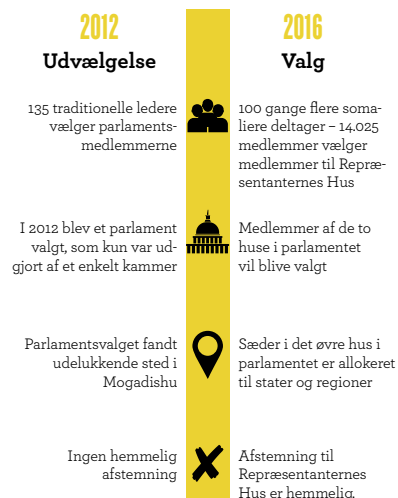
"Et muligt tilbagefald i Somalia er den største risiko for ustabilitet i hele regionen," siger han.

Den risiko bliver ikke mindre af, at Den Afrikanske Unions fredsbevarende styrker i Somalia, AMISOM, efter planen skal trække sig ud af landet, når en demokratisk og stabil regering er på plads. Men det er ifølge

Paul Williams ikke kun et problem, men også en mulighed for en nyvalgt regering. Ifølge Williams har AMISOM altid haft problemer i Somalia.

"Hvis de kan erstatte AMISOM med en national hær, der i højere og bedre grad kan skabe stabilitet, så har de vundet noget legitimitet," siger han.

DEN DEMOKRATISKE UDVIKLING

KØBTE PLADSER I PARLAMENTET

Abdirashid Hashi fra tænketanken Heritage Institute for Policy in Somalia (HIPS), og tidligere viceskabschef i det somaliske statsministerium, mener, det går i den rigtige retning for Somalia, selvom der stadig er langt til fuldbårde demokratiske valg, hvor alle somaliere kan stemme. Hashi mener, det er bydende nødvendigt, at Somalia tager ét demokratisk skridt ad gangen. Ellers kan valget ende med at blive en ny fiasko. Det største problem i hans øjne er korruption.

Den somaliske statsrevisor Gen Nur Farah Jimale sagde i november til BBC, at nogle pladser i parlamentet var købt og betalt for, og at der burde være genvalg for disse pladser.

Uanset graden af Somalias demokratiske valg, så kan alle eksperter blive enige om, at stabilitet er bydende nødvendigt i det hårdt prøvede land, som også oplever en vedvarende tørke, der har ramt de nordlige og sydlige centrale dele af Somalia og forværrer en allerede uholdbar fødevaresituation. Ikke kun for Somalia, men for hele Afrikas Horn. •

"50 PROCENT CHANCE FOR ET DEMOKRATISK VALG I KENYA"

AF PETER LYKKE LIND

I NAIROBI har mandag længe været fast demonstrationsdag. Udbredt korruption vækker vrede hos kenyanerne, især rettet mod valgkommissionen, som ifølge kritikere er partisk og inkompetent.

En af kritikerne er John Githongo, tidligere korrespondent for The Economist i Kenya og modtager af CNN's African Journalist of the Year-pris, der nu er tilbage i landet efter flere års eksil i Storbritannien.

DET KENYANSKE VALG-KORT

- 22 mio. kenyanere ventes at stemme den 8. august 2017, når Kenya afholder præsidentvalg. Der skal vælges næsten 1.900 offentligt ansatte, herunder præsidenten, senatorer, guvernører, medlemmer af de nationale og regionale forsamlinger samt kvindelige regionale repræsentanter.
- Den siddende præsident, Uhuru Kenyatta, og hans stedfortræder, William Ruto, genopstiller, men vil få kamp til stregen fra en fyrrig opposition, som spås at vælge den mangeårige oppositionspolitiker Raila Odinga som kandidat. Da Kenyatta kom til magten i 2013, havde landet været plaget af et voldsomt terrorangreb, lærer-, sygeplejerske- og lægestrejker, nødlidende banker og flere korruptionsskandaler, der har drænet millioner fra statskassen.
- Efter megen kritik af valgkommissionen, blev der i januar udpeget en ny, som har opbakning på tværs af det politiske spektrum. Men med kun seks måneder tilbage til valget har de en stor opgave foran sig.

I 2006 afslørede Githongo svindel begået af blandt andre kenyanske ministre for op mod 600 millioner amerikanske dollar. Afsløringen resulterede i trusler på Githongos liv og hans familie. I dag er John Githongo rådgiver for blandt andet antikorrupsionsorganisationen Transparency International og en ivrig skribent og foredragsholder.

Udvikling talte med John Githongo, som var inviteret af den danske ambassade i Kenya til konference i Nairobi i december 2016.

Selvom John Githongo ser mange fremskridt i Kenya, advarer han både kenyanere og det internationale samfund om, at korruption er en alvorlig trussel for stabiliteten.

"Vi har haft en dybt korrupt elite, der har regeret i årevis, og som har lavet aftaler med hinanden. I Kenya har vi valg hvert femte år, vi har ikke haft præsidentkup, så der er gode takter, men nogle af vores største udfordringer afhænger af, hvordan eliten agerer," siger den ikoniske antikorrupsionsaktivist.

REGERINGEN SKABER URO

Transparency International rangerer Kenya som nummer 139 ud af 168 på organisationens korruptionsliste.

"Vi er faldet i søvn," siger John Githongo og beskriver, hvordan eliten med nye udsigter til olieudvinding har fundet en ny guldgrube. "Denne søvn gør, at eliten kan, bogstaveligt talt, udvinde ressourcer fra de offentlige lommer uden frygt for at blive straffet, og det underminerer regeringens legitimitet, og så får du ustabilitet," siger Githongo.

Han frygter for indskrænkningen af sit lands demokratiske rum.

"Kenya er et relativt frit samfund. Relativt fri presse, aktivisme og ytringsfrihed. Vi ser en demokratisk tilbagerulning drevet af en fragmenteret elite, der kæmper om magten. De konkurrerer om at stjæle," siger han.

USIKRE UDSIGTER

Githongo mener, at populismen også er kommet til Østafrika. "Regimet kører et nationalistisk narrativ for at retfærdiggøre deres handlinger. Vi ser også en voksende militarisering i det politiske rum. Det er nyt," siger Githongo. "Lovgivningen ændrer sig. Politiet er dybt korrupt, og når du hører hæren komme, løber du den anden vej".

Han taler om journalister, der er blevet fyret for at være for kritiske, og om politikernes sammenblanding af forretning og politik. "Vi skal ændre på det faktum, at offentlige tjenestemænd går med de største Rolex-ure i Kenya," siger Githongo.

Han ser ikke videre optimistisk på det forestående valg.

"Der er 50 procent chance for et demokratisk valg i 2017. Kigger man på historien – 60/40 i negativ favør. Vi skændes stadig om den kommission, der skal styre valget, og hvis de først bliver indsat i februar, har de ingen chance. Det føles næsten som en plan fra regeringen," griner Githongo. Men smilet stivner hurtigt. "Korruptionen er på det værste stadie siden 1991. Topfolk er involveret, der er nogle typer handler, du ikke kan lave, uden at den absolutte top er en del af dem. Det er ynkeligt, når man tænker på, at vores præsident taler om antikorrupsion". •

5 hurtige til chefen for Hærstaben, Hans-Christian Mathiesen, om stabiliseringsindsatsen på Afrikas Horn.

SÅDAN BEKÆMPER VI PIRATER OG AL-SHABAAB

AF CECILIE VITTRUP FLENSBORG

Hvad handler stabiliseringsindsatsen på Afrikas Horn om?

I militært perspektiv handler det om at støtte afrikanerne til at stabilisere Afrikas Horn. Der er især et stort behov for at håndtere hele pirateri-problematikken rundt om Afrikas Horn og terrorgruppen Al-Shabaabs indtog i Kenya.

Hvad gør Danmark i Kenya?

Danmark støtter de militære institutioner, som nu er etableret i Kenya. Det er East African Standby Force (EASF), der arbejder for fred og sikkerhed i den østafrikanske region, samt International Peace Support Training Centre (IPSTC), der træner afrikanske styrker, som er en nødvendighed for de FN-missioner, der lige nu er i gang i Afrika.

Sammen med Norden har vi et rådgivningshold, som rådgiver EASF. I IPSTC har vi en oberstløjtnant, der indgår i det delvis internationale instruktørhold, der er med til at sikre høj kvalitet på skolens kurser. Derudover udsender vi soldater fra hæren eller forsvaret, som så rejser ned og bidrager til bestemte kurser, hvor vi har særlig ekspertise. Eksempelvis håndtering af vejsidebomber.

I øjeblikket har vi også en dansk officer udstationeret i British Peace Support Team, som i en bilateral sammenhæng støtter Kenya, kenyansk militær og andre lande i regionen med at blive dygtigere. Vi har en flådeofficer placeret i staben ved den kenyanske flåde. Der har vi i flere år kørt et projekt, hvor vi hjælper flåden med at højne kvaliteten af deres uddannelse. Et udtryk for det er, at der på flådebasen i

Mombasa bygges en stor skibsbrosimulator, der kan bruges til simulation af forskellige manøvrer på vandet.

Hvad er den vigtigste udfordring på Afrikas Horn?

Jeg frygter for, hvis Somalia igen henfalder til kaos, for så kan vi risikere en genopdukken af pirateri. Derfor synes jeg, baseret på de indtryk, jeg fik på min rejse i sidste uge, at vi må gøre, hvad vi kan, for at støtte op om, at stabiliseringen lykkes for Den Afrikanske Union og AMISOM [Den fredsbevarende styrke, red].

Hvorfor bruger vi danske statspenge på at løse de problemer?

Jeg synes, at det er vigtigt for det maritime Danmark, at vi kan bevare sikker skibstrafik rundt om Afrikas Horn. Det er klart en dansk interesse. Derfor giver det selvfølgelig mening at støtte de institutioner i landet, der forebygger, at steder tæt på kysten henfalder til en grad af kaos, som muliggør, at pirateri kan dukke op igen.

Vi har slået nogle meget solide rødder i Kenya og har også fået opbygget et tillidsforhold til det kenyanske militær. Nu ved jeg godt, at vi bevæger os ind i et år, hvor regeringen skal udarbejde et oplæg til et nyt forsvarsforlig. Men det er klart min anbefaling, at vi bliver ved med at gøde det træ, vi har plantet i Kenya, så vi sikrer, at det kommer ordentligt i vækst.

Hvad er status på indsatsen i Kenya?

Det går rigtig godt. Vi skaber gode resultater med den kenyanske flåde, og de er på vej til at få ret god kontrol med deres eget farvand. Det er der-

med en bid af Det Indiske Ocean, vi får styr på.

I forhold til de landmilitære kapaciteter så er det min umiddelbare vurdering, at specielt de regionale institutioner, som vi støtter i Kenya, er den rigtige tilgang. Men for at løse problemet med Al-Shabaab skal Den Afrikanske Union først og fremmest få styr på Somalia, og så tror jeg, at tiden vil løse problemet med Al-Shabaab. •

STABILISERINGSINDSATSEN KORT:

- Forsvaret støtter de østafrikanske lande med at opbygge de nødvendige kapaciteter til at opretholde regional stabilitet. Det omfatter støtte til de østafrikanske reaktionsstyrker (EASF), støtte til regionale træningscentre og støtte til den kenyanske flåde. Dertil bidrager Danmark med rådgivere samt operative bidrag til FN's fredsbevarende missioner i Afrika i Sydsudan (UNMISS) og Mal (MINUSMA).
- Samtænkte stabiliseringsindsatser i krydsfeltet mellem sikkerhed og udvikling er en særlig prioritet i dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik. Sikkerhedsmæssige aspekter og militær kapacitetsopbygning er derfor nu integreret i Danmarks samlede indsatser i Afrika.
- Freds- og Stabiliseringsfonden finansierer bl.a. den danske stabiliseringsindsats. Fonden bidrager med økonomisk støtte til freds- og statsopbygning for at styrke den lokale evne til konfliktforebyggelse og konflikt håndtering. I 2015 støttede FSF stabiliseringsaktiviteter for ca. 400 mio. kr.

#WorkingforDanmark

Vækst, demokrati og sikkerhed i Kenya og Somalia

Mette Knudsen, ambassadør i Kenya

Afrikas Horn er en region præget af konflikt, flygtningestrømme og klimaudfordringer, men også hjem for nogle af Afrikas højeste vækstrater. Danske skibe besejler dagligt farvandet langs Hornet, og da pirateri var på sit højeste, blev det tydeligt for de fleste, at stabilitet og udvikling i landene på Hornet har direkte betydning for danske interesser. Det gælder også, når konflikter skaber migrationsstrømme. Danmark har en lang tradition for et engagement i landene på Hornet.

Kenya er en foretrukken destination for virksomheder, der gerne vil ind på de afrikanske markeder. Men der er fortsat udfordringer med at udbrede det positive sociale og økonomiske afkast mere ligeligt i befolkningen. Danmark støtter Kenya i at skabe et fundament for et samfund, hvor væksten kan mærkes helt ned i landsbyen. Derfor er vi engageret i at skabe grøn vækst og beskæftigelse, men også i at styrke de demokratiske institutioner og bringe sundhedsydelse helt ud i de mest marginaliserede egne af landet.

SAMTÆNKNING AF INDSATSER

I Somalia er en valgproces, der skal resultere i en ny regering, næsten afsluttet. En temmelig uskøn proces, men dog med en vis forhåbning om, at vi kan komme ind i en periode, hvor der kan tages nye initiativer til at stabilisere landet. Problemer med voldelig ekstremisme, marginalisering og fattigdom er stadig dominerende. Danmark bidrager til stabilisering gennem programmer, der støtter opbygning af sikkerhedsstyrkerne og hjælper frafaldne ekstremister tilbage i samfundet. Vi støtter opbygning af institutioner, der kan blive i stand til at levere sundhed og uddannelse til befolkningen. Og vi fortsætter en stærk humanitær indsats, der kan modvirke effekten af den tørke, der lige nu hærger Hornet.

Om vi arbejder med at skabe sikkerhed eller vækst, så er samtænkning på tværs af alle områder og penge kasser helt afgørende for, at vores indsatser i sidste ende kan mærkes og gøre en forskel for befolkningen på Hornet.

En fremtid for de unge i Etiopien

Mette Thygesen, ambassadør i Etiopien

Etiopien er en regional stormagt og sikkerhedspolitisk bastion på Afrikas uroplagede Horn – og en tæt allieret i kampen mod terror og voldelig ekstremisme. Som Afrikas største troppebidragsyder til FN's fredsbevarende indsats og netop indtrådt i Sikkerhedsrådet er Etiopien dybt engageret både militært og politisk i konflikterne i nabolandene, særligt Sydsudan og Somalia. Samtidig holdes grænserne åbne for de mange fordrevne, og næsten 800.000 flygtninge fra nabolandene har søgt ly for konflikternes rasen. Etiopiens geopolitiske rolle understreges af den strategiske placering som ophavsland til størstedelen af Nilens vand, hvortil kommer hovedstadens – Addis Ababa – betydning som kontinentets diplomatiske hovedstad og vært for Den Afrikanske Union.

DE UNGE VIL HAVE EN FREMTID

Etiopien har i de sidste ti år haft gennemsnitlige økonomiske vækstrater tæt på ti procent med markante fremskridt i kampen mod fattigdom til følge. Men fremgangen har været ledsaget af et stadig snævrere politisk rum. Uroen ulmer, og flere og flere unge sætter spørgsmålstegn ved regeringens magtmonopol. De vil have jobs, og de vil have indflydelse. Landets fortsatte stabilitet er afgørende for den økonomiske vækst, og økonomisk vækst er nødvendig for at skabe arbejdspladser og fremtidsmuligheder for de millioner af unge mennesker på hele Afrikas Horn, som allerede nu kigger mod Europa. Under de rette betingelser har Etiopien og Afrikas Horn potentialet til at blive et kontinentalt vækstcentrum med efterspørgsel efter mange produkter, som Danmark har specialiseret sig i, inden for; energiproduktion, medicin, pumper, køleteknik, enzymer med mere.

Gennem udviklingsbistanden bakker vi op om den langsigtede vision om at gøre Etiopien til et mellemkomstland i 2025 og skabe muligheder for de unge. For der er intet alternativ: Over halvdelen af befolkningen er under 30 år, der er 28 millioner arbejdsløse unge, og 2,6 millioner indtræder årligt på arbejdsmarkedet. •

SKALs

DANSK
CAMBRIDGE
MODERSKOLE

Et spændende tilbud
til dig, der ønsker
at færdiggøre hele
din internationale
grunduddannelse i
Danmark.

Cambridge IGCSE på SKALs +
International Baccalaureate (IB)
eller studentereksamen med
kollegieplads på et af de kost-
gymnasier vi samarbejder med.

Vi glæder os til at udfordre dig!

SKALS EFTERSKOLE

Kærvej 11 · 8832 Skals · Danmark

Telefon +45 8669 5011

mail@skals-efterskole.dk

www.skals-efterskole.dk

 CAMBRIDGE
International Examinations
Cambridge Associate School

MARGINAL.DK

Vi har også
firmapension

Investér din pension i en bæredygtig fremtid

Du kan investere din pension i vedvarende energi, mikrolån i udviklingslande og virksomheder der leverer fremtidens bæredygtige teknologi, og helt undgå investeringer i olie, kul, våbenproduktion, atomkraft og meget mere.

Vi har fuld gennemsigtighed, så du kan følge med i, præcis hvor og hvordan dine penge arbejder.

Ved at vælge langsigtede etiske og bæredygtige investeringer kan du både få et konkurrencedygtigt afkast til dig selv, forsikringer der kan give dig en tryk fremtid, og samtidigt bidrage du til at takle fremtidens udfordringer – lokalt og globalt.

Merkur er Danmarks største værdibaserede penge-institut. Som kunde hos os er du en aktiv del af omstillingen til en bæredygtig fremtid.

Læs mere på www.merkur.dk/investeringer
eller ring på **70 27 27 06**

 MERKUR
ANDELSKASSE

NÅR VERDEN FØLES USIKKER

■ Det er gået stærkt, siden performancekunstneren Russ Ligtas i 2013 flyttede fra den filippinske ø Cebu til hovedstaden Manila for at finde et miljø at udvikle sin kunst i. Interessen for den unge provo-performance- og billedkunstner voksede hurtigt. I dag er den 31-årige kunstner mest kendt for sine flermediale performanceværker, hvor han fortæller historier gennem forskellige alter egoer – stilisere-

de aspekter af hans person, som giver mulighed for at reflektere over kønsidentitet, seksualitet, sociale relationer, livsanskuelser og politiske forhold. I det forgangne år har den filippinske præsident, Rodrigo Duterte, brutale "krig mod narko" skabt udbredt ængstelse og usikkerhed, også hos Russ Ligtas selv, der oplevede en ny form for hjemve og nostalgi. Det inspirerede ham til hans seneste per-

formance, *Letters from Manila*, hvor han opfører breve blandt andet til en far fra en søn, der mindes barndommens fortællinger.

"Når verden føles usikker, vender vi os mod hjem og familie i bred forstand," forklarer Ligtas. "Og i brevet kan man tale om det, som ingen ønsker at tale om". • / NINA TRIGE ANDERSEN

ALTER EGOET HAPPY ER EN FIGUR, DER VED FØDSLEN BLEV GIVET BORT AF SIT MENNESKE OG DERFOR VANDRER RUNDT I GADERNE I EVIG SØGEN, MENS DEN DELER GAVMILDT UD AF SINE FARVER.

RUSS LIGTAS

Performance- og
billedkunstner
Født 1984
Manila, Filippinerne

www.facebook.com/russ.ligtas.art

Twitter: @redruss

Instagram: @russligtas

website: www.russligtasart.com

FRA EN AF RUSS LIGTAS
TIDLIGE PERFORMANCES
OPFØRT I TURTLE'S NEST
BOOK CAFE, CEBU CITY,
2009; VÆRKET THE SEAT
OF MY MANHOOD HAS
FOUR LEGS "GIVER EMNET
SELVTLIFREDSSTILLELSE
EN LYRISK BEHANDLING".

MDM B. NIYAAN ER
RUSS LIGTAS FØRSTE
PERFORMANCE-
ALTER EGO OG BLEV
OPRINDELIGT
UDVIKLET SOM EN
SELVBIOGRAFISK
FORTOLKNING AF
JOHN LUTHER LONGS
KARAKTER MADAME
BUTTERFLY.

I Zimbabwes retsale

BOG: Zimbabwiske Petina Gappah indleder novellesamlingen med at forklare bogens titel *Rotten Row* (*Rådne Rækker*). Det er nemlig navnet på en gade i London, som blev forvansket fra det franske "Route de Roi" (Kongensgade). I kolonitidens hovedstad i Zimbabwe, som i dag hedder Harare, kopierede man det forvanskede gadenavn, ikke det oprindelige. Gappah spiller på denne symbolik - for i gaden i Harare ligger Zimbabwes straffetret.

Flere af fortællingerne i novellesamlingen har rod i den form for strid og konflikt, som udfolder sig i retssale, forklarer Gappah, som selv er uddannet advokat. Hun er også aktivist, og det er tydeligvis en drivkraft, når menneskeskæbner udfoldes i hendes bøger, også i de tidligere udgivelser *An Elegy for Easterly* og *The Book of Memory*. Britiske The Guardian gav hende en pris i 2009, og skrev om *Rotten Row*: "Gappah åbner dørene til en million oplyste huse og lader os kigge indenfor. I hvert finder vi noget forunderligt og mærkeligt, ikke mindst en refleksion af os selv."

/PERNILLE BÆRENDTSEN

ROTTEN ROW

Forfatter: Petina Gappah
Pris: 12.99 GBP
Sidetal: 352
Forlag: Faber

Twitter: @VascoDaGappah

Yazidi-film vækker følelser

FILM: *Reşeba - The Dark Wind* er en irakisk film, som handler om Islamisk Stats overgreb. Filmen starter med forlovelsen af det unge yazidi-kæreste-par Reko og Pero. Da krigere fra Islamisk Stat angriber deres landsby i Shingal-området i irakisk Kurdistan, bliver de skilt ad. Landsbybeboere myrdes, og Pero bortføres og sælges sammen med andre kvinder som slave. Reko leder efter hende i månedsvis og finder hende til sidst i Syrien, hvor de finder logi i en flygtningelejr. Pero er traumatiseret, og deres fremtid er usikker. Handlingens store drama opstår, da det viser sig, at Pero er gravid, og Reko skal beslutte, om de kan gifte sig.

Da filmen blev vist i september 2016 ved Duhok International Film Festival i Irak, fik den en vred modtagelse fra yazidier, som mener, at filmen uretfærdigt portrætterer dem som hyperkonservative, og de kritiserer, at flygtninge i lejren uvildigt er blevet statistiseret i en film, der genlever blodige begivenheder, som stadig er i gang.

/PERNILLE BÆRENDTSEN

RESEBA - THE DARK WIND

Manuskript og instruktion: Hussein Hassan og Mehmet Aktas
Producer: Mehmet Aktas
Skuespillere: Rekish Shabaz, Diman Zandi, Maryam Boobani, Adil Abdulrahman
Udgiver: Mitosfilm

Facebook.com/resebadethedarkwind

Derfor synger jeg

MUSIKVIDEO: Den libanesiske sanger og pianist Mike Massy har skrevet sangen *Kermali* [*Derfor*], der bygger på udsagn fra syriske og libanesiske ofre for vold og voldtægt, som han har arbejdet med i musikterapi-workshops på krisecentre rundt om i Libanon.

Musikvideoen, der portrætterer forskellige libanesiske kvinder med spejlbilleder af forslåede ansigter, er støttet af *UN Women* og en del af en storstilet kampagne for at bekæmpe vold mod kvinder, som ngo'en ABA-AD har kørt siden november 2016. Kampagnen kræver annullering af en lov (artikel 522), der gør det muligt for voldtægtsmænd at gifte sig med deres ofre og derved undgå straf. Den har fået bred folkelig og politisk tilslutning blandt andre fra premierminister Saad Hariri.

Parlamentet har nedsat en komite, som skal arbejde med at fjerne lovstykket fra straffeloven samt gennemgå andre artikler relateret til seksuelle forbrydelser.

/JLA

KERMALI

Kunstner: Mike Massy
Instruktør: Farah Alameh
Produktion: ABL Film

YouTube: Mike Massy - Kermali
Facebook: /mikemassyofficialpage

Palmyra I 3d-print

ARKÆOLOGER, arkitekter og historikere er formodentlig lige så forfærdede over ødelæggelsen af oldtidsbyen Palmyra i Syrien som mange andre mennesker. Men fagfolkene har adgang til trøst: De ved, hvor optegnet, fotograferet og dokumenteret den flere tusinde år gamle by er. Og de fortsætter arbejdet med at måle, registrere, filme og notere. Alt sammen naturligvis for at byen måske en gang kan blive bygget op igen.

Den ide er allerede sat i arbejde flere steder i verden. Senest på udstillingen Evige byer: Fra Bamiyan til Palmyra, der er vist i Paris. Ved hjælp af tusindvis af nye dronefotos og en algoritme, der kan forvandle 2D-fotos til 3D-print, er en del af Palmyra blevet genskabt.

Organisationen Iconem står bag udstillingen og kalder den ifølge internetmediet Pri for "et svar til de mennesker, som forsøger at ødelegge verdens kulturarv". •/MR

Afghanistans kvindelige rappere på film

AF MAI RASMUSSEN

■ I filmene *Sonita* og *Rebel Beats* bliver to prominente afghanske rappere portrætteret i hver sin dokumentar.

I *Rebel Beats* er Afghanistans første kvindelige rapper, Paradise Sorouri, i centrum. Sorouri vakte opmærksomhed i udlandet og furore i hjemlandet fra første sang – fordi hun dækker sit hår med kasket i stedet for hijab, fordi hun synger om kvinders rettigheder og den vold, som de fleste afghanske kvinder ifølge FN oplever. Det oplevede hun selv, da ti mænd overfaldt hende i hjembyen Herat, slog hende med kæppe og truede hende til at holde op med at synge. "I det øjeblik vidste jeg, at intet ville forandre sig, hvis jeg forblev tavs", siger hun til

britiske The Guardian. Efter flere år i eksil vendte Sorouri hjem, efter at to kusiner i 2012 antændte sig selv for at undgå at blive gift med ældre mænd. Hun ville ære deres minde og skrev sangen *Nalestan*, hvor hun rapper: "De brændte mit ansigt i Islams navn / Og solgte mig fordi jeg kun er en kvinde."

Filmen *Sonita* fortæller om den unge rapper, Sonita Alizadeh, der advokerer mod ægteskaber mellem piger og mænd eller endda aldrende mænd. Alizadeh var nær blevet solgt til ægteskab af sin mor, men slap ud af den plan, da filmens instruktør, iranske Rokhsareh Ghaem Maghami, betalte 2.000 dollar for at kunne filme Sonita Alizadeh. •

Hyldest til forskelligheden i Palæstina

EN MANDLIG BALLETDANSER, en kvindelig bilmekaniker, kvinder, der kører speedway, bokser og "DJ'er", og en dreng, der hellere vil male prinsesser end lege med biler.

Sidstnævnte repræsenterer den 23-årige palæstinensiske sanger Bashar Murad, som gennem sin opvækst i Østjerusalem altid har følt sig begrænset af samfundets kønsnormer. Dem gør han op med i musikvideoen *More Like You*.

"Jeg ville tale om mænd og kvinder, som gør noget, der normalt opfattes som feminint eller maskulint. Men i sidste ende betyder disse labels ingenting," forklarer Bashar Murad i en AJ+-video og nævner Ayman Sa-

fiah, den første palæstinensiske mandlige balletdanser.

"Jeg ønskede at sende en besked om, at du skal være stolt af dig selv, uanset hvem du er."

•/JLA

Mens vi venter på en kur

TUBERKULOSE NU RESISTENT

I 2017 dræber tuberkulose stadig dagligt 4.000 mennesker i verden. I Armenien har sygdommen plaget befolkningen i årevis. Myndighederne har bremset epidemien gennem reformer og sociale tiltag, men forkert behandling har udviklet en resistent type, som spreder skræk og rædsel.

AF SEBASTIAN DALL MAYONI

SAMVEL BLEUAN HAR STOPPET TUBERKULOSEBEHANDLINGEN FLERE GANGE, OG SYGDOMMEN ER NU BLEVET EKSTREMT RESISTENT OVERFOR MANGE TYPER MEDICIN. KUN 20 PROCENT BLIVER HELBREDT AF EKSTREMT RESISTENT TUBERKULOSE I ARMENIEN.

■ NOR ARESH er et fattigt boligområde i den sydlige del af den armenske hovedstad, Jerevan. Husene veksler mellem forfaldne sovjetiske boligblokke og små huse med bliktag, hvor fattige familier typisk lever et sparsomt liv. I en af boligblokkene sidder Samvel Bleuan foroverbøjet i sin sorte læderjakke, sorte bukser og sorte sko. Sammen med et par læger og sygeplejersker fungerer det nøgne rum, indrettet med to medicinkabinetter og en gammel stationær computer, som behandlingssted for tuberkulosepatienter i det sydlige Jerevan.

For 16 år siden fik Samvel Bleuan diagnosen tuberkulose i et ukrainsk fængsel. Da han blev løsladt, vendte han hjem til Armenien for at færdiggøre behandlingen. Men fordi han flere gange har afbrudt behandlingen, har Samvel Bleuan udviklet en resistent form for tuberkulose. Det betyder, at han to gange om dagen de sidste to år har været tvunget til at tage

ind til klinikken i Nor Aresh for at få medicin og daglige indsprøjtninger.

"Da testen kom tilbage positiv, ville jeg hænge mig selv. Jeg var overbevist om, at tuberkulose ville være enden på mit liv. Jeg tænkte kun på døden," siger Samvel Bleuan.

Dengang var det ikke usædvanligt at tro, at tuberkulose var en uhelbredelig sygdom. Der var, og er stadig, en masse misinformation og fordomme forbundet med sygdommen. Og folk døde oftere af tuberkulose end i dag. Siden 1990 har mere effektive behandlingsmetoder og bedre diagnosticering halveret dødelighedsprocenten globalt. Men samtidig bliver flere diagnosticeret med resistente former for tuberkulose, der kræver længere behandlingstid med giftige stoffer, og har mindre chance for at blive helbredt.

Samvel Bleuan er i behandling for ekstremt resistent tuberkulose. En type af sygdommen, der har udviklet

OMKRING NI MIO. MENNESKER BLIVER SYGE AF TUBERKULOSE HVERT ÅR, HVORAF 1,5 MIO. DØR AF SYGDOMMEN. DE FLESTE SMITTEDE BOR I INDIEN, LANDENE SYD FOR SAHARA, RUSLAND OG ØSTEUROPA, MEN SYGDOMMEN FINDES I HELE VERDEN, OGSÅ DANMARK.

WHO'S "END TB STRATEGY" ARBEJDER FOR:

- **Patientorienteret behandling:** tidlig diagnostik, behandling og præventiv behandling af personer i højrisikogrupper.
- **Politiske forpligtelser:** politiske aftaler, der skal sikre de nødvendige ressourcer i tuberkulosebehandling og prævention.
- **Forskning og innovation:** forskning, udvikling og implementering af nye præparater.
- **Danmark giver** fra 2017 til 2020 årligt 25 mio. til WHO's arbejde.

resistens over for så mange typer medicin, at han er blevet optaget i et behandlingsprogram, der giver to nye præparater, delamanid og bedaquiline. De to nye præparater viser gode resultater i praksis, men selvom de har været tilgængelige siden 2012 og 2014, er der mange steder i verden, hvor stofferne ikke er anerkendte. I Samvel Bleuans behandlingsprogram undersøger armenske læger de bedste sammensætninger af medicinen, der med stor sandsynlighed er Samvel Bleuans sidste chance for at overleve sygdommen.

RESISTENSEN ER VÆRST I ØST

Tuberkulose er en infektionssygdom, der typisk rammer lungerne og giver kronisk hoste med blodigt sput, svage immunforsvar og vægttab. Bakterien smitter gennem luften, hvis en med aktiv tuberkulose hoster eller nyser. På verdensplan vurderer WHO, at 10,4 millioner mennesker udviklede tuber-

kulose i 2015. Med 1,8 millioner dødsfald er tuberkulose den mest dræbende infektionssygdom i verden med flere ofre end malaria og hiv/aids. Og fordi sygdommen oftest rammer lavere sociale lag, vil det kræve forbedringer på flere områder fra leveforhold til nye vacciner og bedre diagnosticering, hvis man skal udrydde epidemi-

en. Efter Sovjetunionens fald oplevede Armenien en økonomisk krise, hvor den offentlige sektor stort set faldt sammen, og blandt andet sundhedssektoren skulle ændres totalt. Armenien blev kort efter vurderet til at være et af de 27 lande med den højeste rate af multiresistent tuberkulose i verden. Andrei Dadu, der overvåger tuberkuloseprogrammer for WHO i den europæiske region, fortæller, at udviklingen af multiresistent tuberkulose i det tidligere Sovjet primært skyldes forkerte behandlingsmetoder i Østeuropa. Hospitalerne fulgte ikke

de internationale retningslinjer for behandling af tuberkulose på grund af mangel på tuberkulosemedicin. Lægerne begyndte derfor at ordinere en eller to typer medicin i stedet for hele kuren, der gjorde bakterien resistent over for de præparater, patienterne blev behandlet med.

Det kræver en vaccine og en global indsats. Og så kræver det de samme aktiviteter i alle lande, ellers vil det bare sprede sig igen.

Armen Hayrapetyan,
Direktør for Armeniens nationale
tuberkuloseprogram

Det ændrede sig i Armenien, da regeringen i 2006 indførte en national tuberkulosestrategi. Siden da er både dødelighedsprocenten og forekomsten af tuberkulose faldet markant,

og i 2016 anså man ikke længere Armenien som et af de 27 lande med den højeste udbredelse. Men selvom den mest almindelige form for tuberkulose har været faldende, så har niveauet for multiresistent tuberkulose ikke ændret sig markant i Armenien. 11 procent af alle nye tuberkuloseinfælde er resistente, hvilket er næsten tre gange højere end det globale gennemsnit på fire procent.

Mariam Avanesova var blandt de 11 procent, der blev smittet direkte med multiresistent tuberkulose. Hun studerede psykologi på universitetet og vidste intet om sygdommen, da hun fik diagnosen i 2009. Behandlingen tager op mod to år, hvor man dagligt skal besøge en klinik. I to år tog hun 20 piller om dagen og fik en indsprøjtning hver dag i de første otte måneder. I løbet af hendes toårige behandling blev det til 14.600 piller og 240 indsprøjtninger.

Ifølge Karapet Davtyan, en forsker i folkesundhed ved det amerikanske universitet i Armenien, er de to primære årsager til midlertidigt at afbryde behandlingen af multiresistent tuberkulose den lange behandlingstid og de mange bivirkninger, der følger med de giftige typer af medicin. Mariam Avanesova følte sig nødsaget til at afbryde behandlingen flere gange

på grund af det, hun kalder "en blandede buk af bivirkninger":

"Jeg var hele tiden svimmel og kastede op dagligt. Der begyndte også at komme sorte pletter på min hud, ringende lyde for mine ører og underlige lugte," fortæller hun.

Kort tid efter at hun stoppede behandlingen, forværredes hendes helbred så meget, at hun blev overbevist af en læge til at genoptage kuren. I 2012 blev hun erklæret rask, og i dag arbejder hun på det nationale tuberkulosecenter. Mariam Avanesova hjælper patienter, der udvikler depression eller andre psykiske problemer under den lange behandling.

REFORMER REDDER LIV

En stor gruppe af dem, der afbryder kuren mod multiresistent tuberkulose, gør det af økonomiske årsager under den lange behandlingstid. Patienterne må ikke udføre hårdt fysisk arbejde og er tvunget til en klinik to gange dagligt i arbejdstiden. En rapport om migrantarbejderes forhøjede risiko for at udvikle multiresistent tuberkulose skildrer, at 15 procent af alle armenske familier regelmæssigt søger til udlandet for at få sæsonarbejde med Rusland som foretrukken destination.

"Når de påbegynder behandlingen mod tuberkulose i Armenien og efterfølgende afbryder den, når de tager til Rusland, så øges risikoen for, at bakterien bliver resistent. På mange måder er det bedre slet ikke at have et tuberkuloseprogram end at have et svagt et, for så undgår man resistens," siger Marie-Jean Pare, der er ansvarlig for Læger uden Grænsers tuberkulosearbejde i Armenien.

For at bekæmpe vanen med at afbryde behandlingen på grund af økonomiske problemer introducerede regeringen et socialt støtteprogram i 2009 kaldet "social støtte". Målet var at skabe en motivation for at færdiggøre behandlingen og derved minimere afbrydelser med resistens til følge, siden man skulle modtage 90 procent af behandlingen for at modtage social støtte.

Samvel Bleuan er syv måneder inde i det to år lange program og er afhængig af social støtte. Han er en af dem, som ikke kan passe et job på grund af bivirkninger og daglige ture til klinikken i Nor Aresh. Uden social

støtte ville han være tvunget til at stoppe behandlingen, fordi han hverken kan betale for mad eller et sted at leve på egen hånd. Tidligere bestod social støtte kun af hygiejnesæt og fødevarer, men i dag får patienter ofte økonomisk støtte, fordi mange patienter uden for hovedstaden dyrker deres egen mad, men for eksempel ikke har råd til at betale varmeregningen i vintermånederne.

“

På mange måder er det bedre slet ikke at have et tuberkuloseprogram end at have et svagt et, for så undgår man resistens.

Marie-Jean Pare,
ansvarlig for Læger uden Grænsers
tuberkulosearbejde i Armenien

"For at gøre behandlingen så attraktiv som muligt bør man fokusere på at forbedre patientens livskvalitet. Det handler om at give mulighed for social støtte, ikke tvinge folk på hospitalet flere gange hver dag og begrænse hospitaliseringen," siger forskeren Karapet Davtyan.

I årevis har specielt hospitalisering været et problem for det nationale tuberkulosehospital lidt uden for hovedstaden, Jerevan. Indtil 2014 var Armeniens gennemsnitlige indlæggelsestid ved multiresistent og ekstremt resistent tuberkulose på 240 dage. Dengang havde Armenien et system ligesom andre tidligere sovjetiske lande, hvor hospitalerne blev finansieret efter sengeliggende per dag. Den model tilskynder hospitalerne til at indlægge så mange som muligt i så lang tid som muligt, selvom det er dyrere, øger risikoen for at blive inficeret igen af andre patienter og ikke er i patientens interesse.

Men da det finansielle system blev reformeret i 2014, så hospitalerne i stedet blev finansieret efter per tilfælde og vedligeholdelse, stoppede lægerne med at fylde sengene, og hospitaliseringerne faldt fra 6.513 i 2013 til 4.382 i 2015. WHO anerkendte det som en succes og beskrev det i en rapport som bedste praksis, som andre tidligere Sovjetlande kunne benytte, siden de landes gennemsnitlige hospitalise-

ARMENIEN ER EN AF DE 140 HOSPITALISEREDE PATIENTER PÅ DET NATIONALE TUBERKULOSECENTER LIDT UDENFOR JEREVAN. HAN BLIVER UDSKREVET, NÅR HAN IKKE LÆNGERE ER I FARE FOR AT SMITTE. I 2015 VAR DEN GENGEMSNITLIGE HOSPITALISERING 22 DAGE.

SLEM, VÆRRE, VÆRST

• MEDICINSENSITIV TUBERKULOSIS (TB)

Den mest udbredte form for tuberkulose. Behandlingen benytter sig af standardmedicinen, og 83 procent bliver kureret efter omkring seks måneder.

• MULTIRESISTANT TUBERKULOSE (MDR-TB)

En type tuberkulose, der har udviklet resistens over for isoniazid og rifampicin, de to mest effektive typer medicin til at bekæmpe tuberkulose. 52 procent bliver kureret.

• EKSTREMT RESISTENT TUBERKULOSE (XDR-TB)

Tuberkulosebakterien har udviklet resistens over for en bred vifte af medicin, mindst en type antibiotika og en af tre ikke-standardiserede sprøjter. Kun 28 procent bliver kureret.

ringer er nogle af de højeste i den europæiske region.

VACCINE ER VEJEN FREM

Direktøren for det nationale tuberkuloseprogram, Armen Hayrapetyan,

mener, at den eneste måde, man kan eliminere tuberkulose på, er ved at udvikle en vaccine. På trods af globale initiativer og nye typer medicin, han samtidig kalder en succes, vil sygdommen ikke kunne blive elimineret helt.

“Det kræver en vaccine og en global indsats. Og så kræver det de samme aktiviteter i alle lande, ellers vil det bare sprede sig igen,” siger han.

Ifølge WHO's Global TB Report fra 2016 er antallet af personer, der bliver smittet med tuberkulose, faldet med 1,5 procent årligt siden 2000. FN's mål er, at der i 2030 vil være 80 procent færre tuberkulosetilfælde sammenlignet med 2015, men det kræver en styrket indsats eller nye vacciner og medicin. Fortsætter tendensen fra 2000, vil målet blive indfriet i 2182 i stedet for 2030.

Men flere præparater og vacciner er allerede i gang med at blive udviklet. I WHO regner man med at have en vaccine klar om ca. ti år, hvilket følger tidslinjen for de globale mål på trods af et hul i finansieringen på 2,8 milliarder dollar årligt.

Læger uden Grænser påbegyndte i 2014 et nyt projekt i samarbejde med det nationale tuberkuloseprogram i Armenien. De introducerede to nye typer medicin, delamanid og bedaquiline, som er de første af deres type i mere end 50 år. De bliver kun givet i meget ekstreme tilfælde som Samvel Bleuans, hvor andre typer medicin ikke har nogen virkning eller er utilstrækkelige alene.

“Jeg kan mærke en forskel, og det giver mig håb og en tro på, at jeg nok skal få det bedre med de nye typer medicin,” siger han.

Samvel Bleuan lever sparsomt på social støtte i et lejet hus med sin kone, mens han modtager sin behandling. Men for første gang tror han på, at han vil blive kureret for sin ekstremt resistente tuberkulose, selvom statistikken siger, at kun 20 procent bliver kureret i Armenien.

“Min drøm er at finde et job, så jeg ikke skal være sulten hele tiden,” fortæller han. “Jeg vil gerne kunne forsørge mig selv gennem mit eget arbejde. Det er min eneste drøm.” •

DOMMEDAGSDEPOTET

Jordens befolkning vokser. Klimaet bliver varmere. 75 procent af den biologiske mangfoldighed inden for landbrug er forsvundet. Vores fødevarerforsyning står over for et tilsyneladende uløseligt problem. Dybt inde i Arktis' permafrost gemmer sig måske en del af løsningen.

AF IVAR ANDERSEN

ÅSMUND ÅSDAL er åbenlyst begejstret. Øjnene lyser, når han læser, hvad der står på kasserne.

"De her er fra Japan, det er korn fra universitetet i Okayama. De her er fra Indien. De her er fra Nigeria. Bambara? Den plante kender jeg ikke."

Lige uden for Svalbards flyveplads viser et vejskilt, hvor langt der er til forskellige storbyer og berømte steder. London 3.043 kilometer, Tokyo 6.830 kilometer, Nordpolen 1.309 kilometer. Inde på flyvepladsen er Åsmund Asdal og hans kolleger i gang med at inspicere frøsorter, der skal opbevares i den arktiske permafrost. Han er direktør for NordGen (Nordisk Genressourcecenter, red.), som på opdrag fra Nordisk Ministerråd driver Svalbard Global Seed Vault (Svalbards globale frødepot, red.).

"Den her er fra Peru, den er i familie med kartofflen. I alt har ni institut-

ter sendt frøsorter denne gang, det er flere end sædvanligt," fortæller han.

GLOBAL FRØBACKUP

Hver kasse udgør endnu en brik til puslespillet i den svimlende opgave det er at sammensætte en sikkerhedskopi af samtlige frøsorter, som bliver anvendt i det globale landbrug. Nogle forsendelser bliver der set ekstra meget frem til. Det gælder genetisk materiale fra lande, som ikke tidligere har samarbejdet med frødepotet. Åsmund Asdal lader blikket løbe hen over etiketterne med landekoder, institutkoder, frøsortkoder.

"Der skulle være nogle kasser fra Bosnien-Hercegovina også, hvor er de henne? Ah, der kommer flere."

Endnu en palle med kasser bliver kørt ind i terminalen. Der bliver åbnet pakker lidt endnu.

Der bor flere isbjørne end menne-

sker på Svalbard, og landskabet er øde. Frødepotets futuristiske indgang ser surrealistisk ud mod de omgivende skråningers sorte sten og lysende snedække.

Bag ved indgangspartiets beton fører en 100 meter lang korridor gennem permafrosten og ind i frostbjerget. Temperaturen falder i takt med det let skrånende gulv. Døren til frøopbevaringen er dækket af iskrystaller.

FJENDER OG VENNER SIDE OM SIDE

Anlægget har kapacitet til at lagre 4,5 millioner frøsorter i tre adskilte rum. Indtil videre er kun et af dem taget i brug. Men med sine 880.837 genetisk unikke frøsorter er depotet allerede den genbank i verden, der rummer den største variation.

Institutioner fra omkring 200 stater

“

Depotet er en slags livsforsikring for hele verdens fødevareproduktion.

Roland von Bothmer,
professor i vækstgenetik og
informationschef ved NordGen

53/

og territorier har sendt frø til Svalbard. Nationer, som er indædte fjender på den geopolitiske spillebane, ligger stablede sammen på hylderne her. Nord- og Sydkorea, USA og Rusland, Israel og Iran skal alle dele den trange plads under jorden. I fredelig sameksistens og 18 minusgrader.

”Alle lande ligger ved siden af hinanden. Det er ganske magisk,” siger Åsmund Asdal.

Landbrugets traditionelt mangfoldige frøsorter blev sat under pres med industrialiseringen, der førte til, at et færre antal sorter blev dyrket på stadig større arealer. Udviklingen accelererede i løbet af 1960'erne. Under parolen ”den grønne revolution” blev kombinationer af hybrid sorter, kunstgødning og kemiske sprøjtegifte lanceret som vidundermidlerne, der skulle gøre det muligt at brødføde verdens voksende befolkning.

EN BIOLOGISK MANGFOLDIGHEDSBANK

Metoderne førte til markant stigende produktivitet i landbruget, men ramte den biologiske mangfoldighed hårdt, når bønder gik bort fra deres traditionelle såsæd.

FN's fødevare- og landbrugsorganisation FAO vurderer, at 75 procent af alle de frøsorter, som blev anvendt i starten af det 20. århundrede, er gået tabt. For 100 år siden menes Indien at have haft over 100.000 rissorter. I dag er der blot nogle tusinde tilbage, og det afspejler den globale udvikling.

Genbankerne opstod for at bevare den biologiske mangfoldighed. Stater, fonde og virksomheder skabte egne filialer for at deponere værdifuldt genetisk materiale, oftest i form af nedfrosede frøsorter, og i dag findes der omkring 1.500 genbanker verden over. Men det viste sig, at også genban-

kerne i sig selv var sårbare.

”Mange genbanker verden over er i fare,” siger Åsmund Asdal. ”Nogle går til på grund af naturkatastrofer, andre på grund af krig, og andre igen på grund af korruption eller manglende ressourcer. Her kan Svalbard spille en vigtig rolle, fordi genbankerne kan lægge sikkerhedskopier af deres frøsorter hos os. Det svarer til en ekstra harddisk – vi opbevarer en backup for verdens genbanker.”

FRYGT FOR MONOPOL

Visionen om en global genbank i Arktis går godt 30 år tilbage. I 1983 begyndte Norge forsøgsvist at lagre frøsorter i en nedlagt mineskakt i Svalbard. Forsøget blev en succes, og ved udgangen af århundredet lancerede landet ideen i international sammenhæng – men uden at vinde gehør for den.

>

Genetiske ressourcer er mange penge værd inden for den globale fødevareindustri. Men udviklingslandene krævede, at anvendelsen af deres biologiske ressourcer blev reguleret, herunder det potentielle udbytte, hvis ressourcerne blev kommercialiseret. Først i 2004 blev de juridiske forhindringer ryddet af vejen, da den internationale aftale om vækstgenetiske ressourcer inden for landbrug og fødevarer efter årelange forhandlinger blev vedtaget af FAO.

"De fattige lande, som har tilsluttet sig aftalen, ville sikre sig at indtægterne også kom dem til gode," siger Åsmund Asdal. "Det er ikke uden grund, at udviklingslandene ønskede den type reguleringer i aftalen, for udviklingen inden for global fødevareproduktion går i retning af, at virksomheder forsøger at skaffe sig monopol på forskellige plantesorter. Der er en reel risiko for, at de opnår eksklusive rettigheder."

FRØ KAN OVERLEVE I 200 ÅR

Tabet af biologisk mangfoldighed er i sig selv en afgørende problematik. Men det er en anden af menneskehedens selvskabte plager – den globale opvarmning – der gør problematikken uomgængelig.

"Vi har klimaforandringer, overbefolkning og hungersnød. For at imødegå forandringerne og tilpasse fødevarerproduktionen har vi brug for al den genetiske spændvidde, der kan

opdrives," siger Roland von Bothmer, professor i vækstgenetik og informati- onschef ved NordGen.

Fremtidens fødevareforsyning er afhængig af afgrøder, som kan tåle et varmere og mere tørt klima.

"Og der har vi brug for genetisk variation for at kunne forædle afgrøderne."

Vigtigheden af at beskytte den genetiske variation betyder, at frøsorterne bliver opbevaret bag fire låste døre. Ingen enkeltperson har adgang til alle fire nøgler til det, der ret beset er et gigantisk pengeskab.

Bygningen er konstrueret til at modstå alt fra atombomber til jordskælv. Det ubemandede anlæg skal også kunne modstå den globale opvarmning. Selv hvis de mest foruroligende klimafremskrivninger bliver til virkelighed, og selv hvis kølesystemet sætter ud, vil permafrosten sikre, at frøsorterne forbliver nedfrosne i mindst 200 år.

Projektet fik hurtigt tilnavnet "dommedagsdepotet". Roland von Bothmer bryder sig ikke om det, da han mener, det fodrer de mange konspirationsteorier, som flourer om genbanken.

"Det er ikke tænkt som et dommedagsdepot," sukker han. "Det er en måde at sikre genetisk mangfoldighed ud i fremtiden på, og hvis man tager i betragtning, hvad der foregår omkring os, så er det nødvendigt allerede nu. Depotet er en slags livsforsikring for hele verdens fødevareproduktion." •

SVALBARD GLOBAL SEED VAULT

- forvaltes af Norges regering, genbanken NordGen, som finansieres af Nordisk Ministerråd, og fonden Crop Trust, som blev grundlagt af FN-organet FAO og det internationale forskningskonsortium CGIAR.
- Depotet åbnede i 2008 og har p.t. frø fra 880.837 typer afgrøder – bl.a. 55.000 rissorter, 142.000 hvedesorter og 70.000 kornsorter. Det er verdens rigeste genbank målt på artsvariation.
- I 2012 blev genbanken Icarda i syriske Aleppo ødelagt. Men forinden havde genbanken, som bl.a. forsker i tørkeresistente afgrøder, deponeret sikkerhedskopier af sine frøsorter på Svalbard. Med disse kopier kunne forskningen hurtigt genoptages i Libanon.

BONUS:

KONSPIRATIONSTEORIERNE

I internettets underskov har den fascinerende konstruktion på Svalbard sat gang i mange konspirationsteorier. En af de mere kreative er, at frødepotet er bygget af hemmelige virksomheder, som menes at styre verden fra skyggerne, og at depotet udgør en slags Noas Ark, som skal gøre det muligt for en lille elite at overleve, når Apokalypsen har taget livet af os andre. Den mest udbredte konspirationsteori tager imidlertid udgangspunkt i de faktiske forhold.

Der foregår en international strid omkring de immaterielle rettigheder, hvor de bioteknologiske giganter forsøger at opnå patent på genetiske egenskaber. Og bondebevægelser frygter scenariet, at store virksomheder skaffer sig juridisk kontrol over verdens fødevareproduktion. Ifølge teorien er dommedagsdepotet et avanceret svindeksnummer, der skal skaffe de bioteknologiske virksomheder adgang til hele verdens genressourcer.

I realiteten forbliver ejendomsretten til frøsorterne i udgangspunktet hos de institutioner, der har deponeret dem, og forskerne på Svalbard har end ikke ret til at åbne de pakker, frøene opbevares i.

DIREKTØR FOR NORDGEN, ÅSMUND ASDAL, MODTAGER EN KASSE MED FRØSORTER, DER SKAL OPBEVARES I DEN ARKTISKE PERMAFROST HOS SVALBARD GLOBAL SEED VAULT.

Bog: Efter Foråret
Forfatter: Rasmus Alenius Boserup
Forlag: Gyldendal
Anmelder: Jakob Skovgaard-Petersen

Mellemøstens morads

Boserup trætter os ikke med, hvad der er sket siden Det Arabiske Forår, men giver bud på hvorfor, og hvad det vil betyde.

■ HVIS DU SYNES, Mellemøsten er et morads, særligt efter 2011, skal du læse denne bog. Så vil du finde ud af, at du havde ret, og hvorfor. Bogen er nemlig akademisk i den rette betydning af ordet: klar, systematisk og ræsonnerende. Hvor journalister ofte fortæller den store historie med virkningen på det enkelte menneske, holder forskeren fast i strukturen og søger at tænke konsekvenserne igennem: Hvad kendetegner mellemøstlige stater og styreformers? Hvad er de oppe imod? Hvordan agerer de med hinanden i en regional orden? Og hvad sker der, når den forskydes?

”

Hvis du synes, Mellemøsten er et morads ... så vil du finde ud af, at du havde ret, og hvorfor.

Strukturen følger en kronologi fra 2011 til 2016 og breder sig samtidig ud fra Egypten og Tunesien til Nordafrika, Levanten og til dels Golfen. Vi begynder med revolutionen – og

hvorfor det stadig er den rette betegnelse – og går så gennem regimernes responser (kontrarevolution) til militarisering, statskol-laps, regional rivalisering og stormagtskamp inklusive Ruslands intervention i Syrien, omkostningerne ved Obamas tilbagetrækningsstrategi og EU's manglende handlekraft.

Det er en statscentrisk bog: Vi hører om grænser og interesser, herskere og hære. Sekterisme og islamisme er mest noget, regimer manipulerer med.

Også anbefalingerne er statscentrerede: Vores opgave, for at undgå statskol-laps, flygtninge og terrorisme, er at søge at stabilisere staterne og deres institutioner, helst uden at konsolidere de herskere, der kontrollerer dem. Nogle herskere, som Bashar al-Assad, er dog nået så langt ud, at stabilisering ikke længere er muligt, påpeger Boserup og taler for en medierende rolle for EU's udenrigspolitik. Ikke let, hvis man ikke kan sætte magt bag sine ord. •

Bog: I verdens tjeneste
Forfatter: Mogens Lykketoft og Mette Holm
Forlag: Rosinante, 272 sider, 249,95 kr.
Anmelder: Peter Tygesen.

Jeg – et tandhjul

Ingen "styrer" FN. Det illustrerer Mogens Lykketoft og Mette Holms nye bog: FN er en maskine, der kører.

■ MOGENS LYKKETOFT blev i 2015 præsident for FN's Generalforsamling, og hans kone, Mette Holm, var dermed førstedame. De suser fra reception til lufthavn til møde til reception til lufthavn til møde med de mægtigste, smukkeste og berømteste – i et år, så er det hjem igen: Sådan er rumlen i maskinrummet. Netop ikke "i førerhuset"; bogen viser, at ingen "styrer" FN. Generalsekretæren er den øverste, men han kan hverken ansætte folk eller lukke træge afdelinger. Præsidenten har endnu mindre magt. FN er en maskine, der kører. Konservativ og forandringsangst. Men "FN er godt – simpelthen fordi det findes", er bogens udgangspunkt. Selvfølgelig.

Hvad laver præsidenten for den selvkørende maskine? Han smører kuglelejer og åbner ventiler. Han er et tandhjul, der holder farten. Det er fascinerende, hvor lidt konkret en dygtig mand kan sige, at han har udrettet, før han igen suser ud ad svingdøren. I ærindet for fred og fremskridt kan bogen være mere naiv, end det klæder dens indsigtfulde forfatte-

re. Hvorfor skrive hænder-vridende?: "Det er et ubegribeligt paradoks", at verden kan samles om udviklingsmål og klimaløsning, men ikke standse krige. Forfatterne ved, at det er ikke ubegribeligt. Netop kombinationen erfaren journalist + topdiplomat/politiker + et FN-år kunne gøre sådanne paradokser begribelige for andre.

”

Hvordan får man sin vilje? Det giver god indsigt i diplomatiets kunst.

Bogen er bedst, når den samler sig om en sag: Hvem ville opnå hvad hvorfor, hvem blev kontak-tet hvordan, hvad blev der sagt, hvordan får man sin vilje? Det giver god indsigt i diplomatiets kunst: Sådan forberedte Udenrigsministeriet, at Danmark skulle have posten; sådan fik Lykketoft gjort valget af generalsekretær mere demokratisk; sådan forsøgte han at skaffe 20 milliarder dollar til flygtninge. Det gør maskinen begribelig. •

56/

Adios til den voldelige machomand

I BOLIVIAS VOLD

Bolivia er det land i Latinamerika, hvor flest kvinder udsættes for vold. Derfor har regeringen indført en særlig lov, hvor gerningsmænd straffes hårdere – terapi er en del af pakken.

AF METTE MØLGAARD

F CELIA ER VED AT AMME sin yngste datter, da hun spilder lidt af sin modermælk på gulvet. Hendes mand ser det og skubber til hende, så hun falder ned på gulvet.

– Hvorfor slår du mig? spørger Celia, mens hun rejser sig op.

Han svarer ikke, men tvinger hende ind i soveværelset, hvor han kaster hende ned på sengen. Han slår hende så mange gange i hovedet, at hun efter en uge stadig ikke kan åbne sin mund af bare smerte.

– Du må ikke slå mor, lyder det fra

datteren, der pludselig står i værelset. Som svar får hun også et slag i hovedet af sin far.

FORBLÆNDET AF KÆRLIGHEDEN

Det er hårdt for Celia at mindes, hvad hun i over otte år er blevet udsat for af den mand, hun har to piger med. Siden de fandt sammen i 2006, har vold været en del af forholdet. Engang truede han med at dræbe hende, fortæller hun, mens hun tager et lommeterklæde frem fra lommen for at tørre tårerne væk fra kinderne.

Hun tolererede volden, kontrollen og de daglige ydmygelser, fordi hun var blændet af kærligheden. Og for en kvinde fra landet var der status i at have fundet en mand fra La Paz.

Celias historie er ikke usædvanlig i Bolivia. Det er farligt at være kvinde i Sydamerikas fattigste land, hvor ni ud af ti kvinder bliver udsat for vold på et tidspunkt i deres liv. Hver tredje dag dør en kvinde i Bolivia som følge af vold. Feminicidio hedder det. Et udtryk for, at en kvinde bliver dræbt, bare fordi hun er kvinde.

“

Det er farligt at være kvinde i Sydamerikas fattigste land, hvor ni ud af ti kvinder bliver udsat for vold på et tidspunkt i deres liv.

BEVÆGELSEN NI UNA MENOS MARKERER FN'S DAG FOR UDRYDDELSEN AF VOLD MOD KVINDER.

LOV 348

- Garanterer kvinderne et liv uden vold.
- Vedtaget 8. marts 2013 (kvindernes internationale kampdag).
- Anerkender "feminicidio" (kvinde-drab, red.), når en kvinde dør som følge af vold kun på grund af sit køn. Straffes med 30 års fængsel uden mulighed for benådning.
- Anerkender 17 former for vold.
- Etablering af FELCV, en særlig politienhed, der kun beskæftiger sig med vold mod kvinder.
- Kræver kvindecentre i Bolivias ni regioner. Indtil videre er der etableret i to: La Paz og Cochabamba.

KILDE: FELCV.

MANIPULERET I STYKKER

I et patriarkalsk samfund som det bolivianske er det ofte manden, der er familiens overhoved og derfor ham, der bestemmer, hvad hun må og ikke må, fortæller psykolog Zoraida Panca hos kvindekrisecentret Gregoria Apaza i El Alto, nabobyen til La Paz. Hun har i 14 år beskæftiget sig med voldsramte kvinder og forklarer, at manipulation er psykisk vold og en måde at nedbryde kvinderne på og fastholde dem i underdanighed.

Det oplevede Celia, da hun fik et arbejde uden for byen som assisterende sygeplejerske. Flere dage om ugen var hun væk hjemmefra, så hendes mand ringede til hende i arbejdstiden for at få hende til at komme hjem.

Oftest gjorde hun, som han bad hende om. Men det frustrerede hende, og hun fik dårlig samvittighed over for de patienter, hun efterlod. De gange hun ikke kom hjem til tiden, hidsede manden sig op.

– Betyder jeg ikke noget for dig? Hvorfor er de her mennesker vigtige for dig? Du skal komme hjem på det tidspunkt, vi har aftalt, råbte han.

Imens Celia arbejdede på landet, fandt manden en anden kvinde, som

flyttede ind i deres lejlighed i La Paz. Celias selvtillid blev mindre og mindre.

”Den psykiske vold medfører ofte, at kvinderne mister selvtillid og selvverd. De får ofte depressioner, og for nogle ender det med selvmord. De har svært ved at bryde ud af voldscirklen, fordi de er blevet afhængige af manden. Det er ham, der arbejder og tjener pengene. Men det handler også om social status,” fortæller psykolog Zoraida Panca.

”Selvom kvinderne overvejer at flygte, så tænker de alligevel over, hvad familie og venner vil tro, hvis de forlader manden. Derfor bliver de oftest i ægteskabet, selvom de bliver udsat for vold,” siger hun.

ANMELDELSEN

I otte år levede Celia et liv med daglig vold. Men en dag i 2014 fik hun nok og gik til politiet.

Det er torsdag, og det er tidligt på aftenen. Celia vasker tøj. Klokken 20.30 træder hendes mand ind ad døren.

– Servér mig. Hurtigt.

– Nu? spørger Celia.

– Du skal servere mig, når jeg beder dig om det.

Inden Celia når at gøre noget, tager

han fat i hendes taske, der ligger åben på bordet, og kaster den ud ad vinduet. Bagefter tager han baljen med vasketøjet i og hælder det hele ud over hende. Vasketøj og beskidt, koldt vand. Han går ind på soveværelset og efterlader Celia alene tilbage. Angst for, hvad der venter hende.

Hun hører ham ringe til sin tante:

– Jeg vil ikke være sammen med Celia længere. Jeg vil have, at hun flytter. Jeg er træt af hende.

Celia hører det hele, og hun bestemmer sig for, at hun ikke kan klare mere. Dagen efter går hun til politiet og anmelder sin mand.

TERAPI

Tre dage efter flygter Celia med sine to små piger. De bor på skift hos familiemedlemmer, men hun føler, at de trækker sig på. Den lettelse, hun følte ved at anmelde sin mand, bliver afløst af depression.

I mellemtiden har politiet været forbi Celias mand i La Paz, de sørger for, at han kommer i terapi. Fem sessioner får han.

Bolivia har oprettet en særlig politienhed, der siden 2013 har beskæftiget sig med sager, hvor kvinder er blevet udsat for vold, og det er dem, der

PÅ DE DØDES DAG DEN 1. NOVEMBER SIDSTE ÅR BLEV DER I LA PAZ TÆNDT LYS FOR 94 OFRE FOR FEMINICIDIOS I 2016.

sørger for, at Celias mand kommer i terapi.

Efter tre måneder på flugt banker det en dag på døren. Udenfor står Celia's mand. Hun er rædselsslagen og gemmer sig på et værelse.

– Sig til ham, at jeg ikke er her, beder hun sin søster.

– Celia, tal med ham. Du bliver nødt til at løse dine problemer, siger søsteren og inviterer ham indenfor.

– Celia, por favor. Hvis ikke du vender tilbage med mig, hvordan kan du så vide, at jeg har ændret mig? Giv mig nu en chance til, bønfalder han.

RET TIL ET LIV UDEN VOLD

Vold mod kvinder er i hele Latinamerika et stort problem, og i alt har 15 lande vedtaget en lov, der anerkender feminicidio (kvindedrab, red.) som en forbrydelse.

Bolivia vedtog i 2013 lov 348, der garanterer alle kvinder et liv uden vold. Loven bliver af FN rost for at være et vigtigt fremskridt for kvinderegtighederne i Bolivia.

Ifølge Freddy Murillo, der er specialist på FN's kontor for menneskerettigheder i Bolivia, er loven en af de bedste på området i Latinamerika, fordi den sikrer kvinderne flere rettigheder, end de nogensinde har haft.

Vold mod kvinder bliver nu opfattet som en forbrydelse, hvor gerningsmændene kan straffes i op til 30 år.

”Men den er endnu ikke effektiv nok,” siger han og fremhæver blandt andet, at der mangler specialiseret personale og kvindekrisecentre i alle departementer.

Lov 348 har kun været indført i snart fire år, og han tror på, at det vil blive bedre med tiden.

VIGTIG STØTTE TIL POLITIET

Som en del af loven blev politienheden FELCV oprettet, den beskæftiger sig kun med voldssager, hvor kvinder er ofre. Den danske ambassade har siden 2013 støttet FELCV.

Ifølge Rikke Zeuner, der er chargé d'affaires på den danske ambassade i Bolivia, er det positivt, at den bolivianske regering endelig har sat vold mod

FAMILIEN TIL DEN MYRDEDE FABIOLA CACERES GIK FORREST I MARCHEN MOD VOLD MOD KVINDER I BOLIVIAS HOVEDSTAD LA PAZ PÅ FN'S DAG FOR BEKÆMPELSE AF VOLD.

I OTTE MÅNEDER HAR 35-ÅRIGE CELIA GÅET TIL PSYKOLOG, EFTER HUN I FLERE ÅR BLEV UDSAT FOR VOLD AF SIN MAND.

kvinder på den politiske dagsorden i Bolivia. Hun påpeger dog, at ressourcer fortsat er en stor udfordring.

"Som følge af loven skal FELCV følge op på tusindvis af sager, ikke alene i La Paz, men i hele Bolivia. Det kræver midler til aflønning af kvalificeret personale og daglig drift. Desværre er FELCV til dato ikke (af staten, red) blevet tildelt de ressourcer, det kræver for at kunne løfte denne opgave med respekt for loven og for de voldsramte kvinder," siger Rikke Zeuner.

Det er Charles Romero Escalante, der er regional direktør i FELCV i El Alto, enig i. Politienheden har svært ved at følge med, fordi anmeldelserne hele tiden bliver flere.

"Som konsekvens ser vi en forsinkelse i sagerne," siger Charles Romero Escalante.

Siden loven blev indført i 2013, er det kun 20 procent af sagerne, hvor kvinder er blevet dræbt som følge af vold, der er opklaret.

BEDRE UDDANNET PERSONALE

Desuden opgiver mange kvinder sagerne igen, fordi processen trækker ud. Det fortæller advokat Mirka Mancilla i Gregoria Apaza.

"Personalet, der modtager kvinderne, mangler ressourcer. De er ikke uddannet godt nok, og de får ofte kvinderne til at føle sig skyldige over den vold, de bliver udsat for, i stedet for at opmuntre dem til at fortsætte sagen," fortæller Mirka Mancilla.

Den danske støtte til FELCV går til at uddanne personalet til at tage sig af sagerne og it-udstyr, der skal sikre en professionel opfølgning og effektivisering af sagerne. Støtten har været med til at øge retssikkerheden og sikre større beskyttelse af de kvinder, der anmelder volden. Nu bliver kvindernes vidneudsagn registreret elektronisk og fordelt til de relevante instanser.

"Det betyder, at kvinderne kun skal beskrive de ofte svært traumatiserende oplevelser én gang. Desuden mindskes risikoen for tiltalefrafald på baggrund af eventuelle beskyldninger om afvigelse i vidneudsagnet, hvilket

ofte var tilfældet før i tiden, forklarer Rikke Zeuner.

DRØMMER OM FREMTIDEN

Den dag for to år siden, hvor Celia's mand pludselig bankede på døren og bønfuldt hende om at vende tilbage, fortalte hun ham endelig, hvor bange hun var.

"Det vil aldrig ske igen. Jeg vil have dig med hjem," svarede han.

I dag bor de sammen med deres to piger på tre og seks år i Bolivias hovedstad, La Paz.

Da vi møder Celia, kommer hun mere end en time for sent. Vi sætter os ind i et baglokale hos den organisation i La Paz, hvor hun i næsten et år har modtaget psykologhjælp for at komme videre, efter at hun anmeldte sin mand. Hun undskylder og fortæller, at hun blev nødt til at gå hele vejen, fordi buschaufførerne strejkede.

“

Hver dag lever jeg, som var det den sidste. Jeg vil ikke have denne frygt for, hvad der sker i morgen.

På gulvet foran os stiller hun en stor kurv fyldt med galletas. Kiks, hun selv har bagt. Hun vil gerne starte en forretning, hvor hun sælger kiks på markederne i La Paz, fortæller hun stolt.

Men i dag er kiksene også hendes alibi. Hendes mand ville aldrig tillade hende at tale med os. Han vil stadig vide, hvad hun skal, hver gang hun går ud ad døren. Kontrollen lever hun stadig under.

Hun fortæller, at han har ændret sig efter terapien. Men selvom han er blevet mere kærlig og opmærksom, føler hun sig alligevel ikke tryk derhjemme.

"Hver dag lever jeg, som var det den sidste. Jeg vil ikke have denne frygt for, hvad der sker i morgen."

Terapiforløbet har gjort Celia mere selvsikker end nogensinde. Hun er ikke så genert, som hun var før, og

hun har lært at tænke selv, siger hun. Nu tør hun drømme om fremtiden. "Det er min drøm at arbejde, at vokse som person og føle mig nyttig," fortæller hun smilende, inden hun tager kurven med kiks og forsvinder ud på gaden. •

Celia er et pseudonym. Hendes rigtige navn er redaktionen bekendt.

BOLIVIA: HURTIGE FAKTA

- **Bolivia** er Sydamerikas fattigste land.
- **Hovedstad:** La Paz.
- **Indbyggere:** 10,7 mio.
- **60 %** oprindelige folk, **40 %** mestizobefolkning.
- **Sprog:** spansk, quechua, aymara og andre indianske sprog.
- **Religion:** katolsk – på landet især oprindelige religioner.
- **Præsident:** Evo Morales, MAS (Bevægelsen mod socialisme).
- **Danmark** har siden 1994 haft en ambassade i Bolivia. Ambassaden lukker i juli 2017, men "Landeprogrammet" 2014-2018 fortsætter. Herunder også "Rettighedsprogrammet", hvor Danmark støtter bekæmpelsen af vold mod kvinder i Bolivia.

KILDE: Den danske ambassade i Bolivia.

DEN OVERSETE MIGRATION

– ØKONOMISKE MIGRANTER FRA VESTAFRIKA

Krigen i Syrien skygger for en problemstilling, som på sigt vil være en større udfordring for Europa: migrantstrømmen fra Vestafrika, hvor fattigdommen er høj, og beskæftigelsen lav. Regionen får svært ved at absorbere unge arbejdsløse, der derfor sætter kurs mod Europa.

AF BO JENSEN

60/

■ DE SENESTE ÅR har der været meget opmærksomhed omkring flygtningestrømmen fra Syrien – og med god grund. Det er imidlertid vigtigt at huske på, at en dag lykkes det at etablere fred og stabilitet igen i Syrien, og strømmen vil tage af. Mellemøsten har trods sin spændte politiske situation ikke vedvarende været leverandør af flygtninge eller migranter til Europa i større antal. I forbindelse med akutte kriser har vi set bølger af flygtninge fra Palæstina eller Irak, men ikke en støt strøm af økonomiske migranter. Befolkningen i denne region foretrækker at blive i deres egne lande; mange af dem har eller har haft økonomiske og sociale forhold, der ikke har ligget så langt fra Europas. Og hvis de har manglet arbejde, har de oftest foretrukket deres egen region og søgt mod Golfstaterne.

Til gengæld har situationen i Syrien skygget for en problemstilling, som på længere sigt nok vil være en større udfordring for Europa – migrantstrømmen fra Vestafrika. Til forskel fra flygtningestrømmen fra Syrien og Afrikas Horn drives denne strøm ikke af akutte politiske kriser, men af mere langsigtede strukturelle forhold.

Vestafrika har en befolkning på næsten 500 millioner mennesker og en befolkningstilvækst på omkring tre procent om året. Ungdomsarbejdsløsheden har et sådant omfang, at man har valgt at definere sig ud af det i statistikken ved kun at medregne registrerede arbejdssøgende. Resultatet er, at ILO's statistikker viser en encifret arbejdsløshedsprocent for de fleste vestafrikanske lande. Men realiteten er ifølge iagttagere snarere, at 40-60 procent af de unge er arbejdsløse. Erfaringen viser tydeligt, at økonomierne ikke umiddelbart er i stand til at absorbere denne store gruppe.

Der er derfor al mulig grund til at være mere opmærksomhed til den indvandring, der kommer fra Vestafrika, og som på mellemlangt sigt vil være den største udfordring for Europa. Hvis udgangspunktet er, at Danmark gerne vil begrænse, men også i højere grad styre migrationen med hensyn til dens sammensætning, hvilke kanaler den anvender og sikring af menneskeværdige forhold for migranterne, må man først se på hovedårsagerne til denne migration – og der er to helt klare problemstillinger, som vi må forholde os til.

For det første er fattigdommen meget høj i denne region. Hele 47 procent af befolkningen lever under den internationale fattigdomsgrænse på 1,90 USD per indbygger per dag. Den udbredte ungdomsarbejdsløshed gør det vanskeligt at se, hvorledes man skal komme ud af denne fattigdom. Landene i Sahel-bæltet står over for meget vanskelige rammebetingelser. Området er miljømæssigt yderst sårbart med ringe nedbør og høje temperaturer. De fleste lande er kystløse og har lange og dårlige forbindelser til internationale transportkanaler. Uddannelsesniveauet er lavt især blandt kvinder. At skabe øget velstand er en kompliceret, vanskelig og langsigtet opgave – der er ikke nogen (nem) diplomatisk løsning på denne krise.

For det andet er det muligt at komme til Europa illegalt: Myndighedernes begrænsede kontrol med deres eget territorium gør det muligt at organisere menneskesmugling over grænser, gennem ørkenen og frem til Middelhavskysten uden nævneværdige hindringer. Skrøbelige stater med enorme territorier har meget vanskeligt ved at kontrollere eller stoppe

Det er ikke primært traditionel udviklingsbistand, der er behov for, men investeringer, finansiering og støtte til et bedre forretningsklima og regional integration.

den illegale migration. Især Niger og Libyen er centrale i denne sammenhæng. Niger er officielt verdens fattigste land, udfordret af sikkerhedsproblemer i både nord og syd og med et enormt område, der skal kontrolleres. Provinshovedstaden i den nordlige region Agadez er blevet udgangspunkt for menneskesmugling over Sahara. Libyen har ikke en central regering, der kan udøve myndighed i den sydlige del af landet – og for den sags skyld heller ikke i den nordlige del. Der eksisterer veletablerede handelsnetværk på tværs af Sahara, der er baseret på ældgamle karavaneruter og er kontrolleret af velorganiserede kriminelle netværk.

Det kan være nyttigt at huske, at migranterne ikke nødvendigvis er individuelle lykkejægere, der forfølger en drøm. Den internationale migrationsorganisation (IMO) har foretaget interviews med migranter, der viser, at beslutningen om at migrere ofte er en familiebeslutning. For at optimere familiens muligheder for økonomisk indtjening spreder man sine ressourcer. En søn bliver hjemme og overtager gården, så han kan passe forældrene, en anden forsøger sig i militær

eller politi, en får måske en uddannelse, og så kan familien vælge at satse på, at en af dem rejser til Europa for at tjene penge og sende dem hjem til familien. Det er en risikabel strategi, men set i et større perspektiv er familien klar til at tage chancen, fordi den potentielle gevinst er stor. Det fremgår af de samme interviews, at migranternes beslutning i meget ringe grad er baseret på oplysninger om situationen i det land, de søger mod – ja, i mange tilfælde er det ikke klart, hvilket land man vil til.

Men er der ingen alternativer til migration? Jo, endda flere – men ikke alle er lige effektive.

Flere af de vestafrikanske lande har store mineralressourcer, som på sigt kan skabe og i et vist omfang allerede har skabt økonomisk vækst, men desværre ikke de arbejdspladser, der er så hårdt brug for. Beskæftigelsen i den formelle minesektor er beskeden. For eksempel står minesektoren i Burkina Faso efterhånden for 75 procent af landets eksport, men ikke desto mindre er beskæftigelsen i den formelle minesektor kun 9.000 mennesker, mens 27.000 er indirekte be-

skæftiget, for eksempel i transport. Altså i alt 36.000 ud af en arbejdsstyrke på omkring otte millioner mennesker; det vil sige mindre end 0,5 procent. Den uformelle minedrift beskæftiger langt flere – skønnet 700.000 direkte og 500.000 indirekte, men denne sektor indebærer store sikkerhedsrisici for de beskæftigede som sammenstyrtede gange, kvik-sølvforgiftning, støv i luftvejene og medfører også enorme miljømæssige skader for ikke at nævne problemer med børnearbejde, korruption og kriminalitet. Derfor kan denne sektor ikke promoveres.

Der kan være en vis afledt beskæftigelse af væksten i minedriften, hvis staten skaffer sig store indtægter fra olie- eller mineindustrien. Sådanne indtægter kan i princippet udnyttes til at udbygge sundheds- og undervisningssektorerne, men desværre har de fleste stater kun beskedne indtægter fra denne industri; dels fordi industrien har fået meget favorable aftaler, dels fordi opkrævningen ikke er effektiv. Ydermere forvaltes de indtægter, som man får, ikke optimalt i forhold til øget beskæftigelse.

Der er større beskæftigelsesmuligheder i landbruget, som i forvejen beskæftiger den største andel af befolkningen. Der er muligheder for at øge landbrugsproduktionen gennem større anvendelse af kunstvanding, kreditmuligheder, højere forarbejdningsgrad og generelt større produktivitet. Men der er ikke nogen trylleformular; øget produktivitet i landbruget er en kompliceret proces og ikke noget, der sker fra dag til dag. Faktisk har meget få afrikanske lande klaret at opnå en vækst i landbrugssektoren, der ligger over gennemsnittet for den nationale økonomi. Endvidere kræver det, at bønderne er villige til at tage den økonomiske risiko ved at investere i produktivitetsfremmende tiltag, eventuelt bare noget så simpelt som øget anvendelse af kunstgødning. Men afrikanske bønder har et betydeligt element af subsistenslandbrug i deres økonomi. Det er altid vigtigt, at familiens fødevarerbehov er dækket, og hvis man skal investere derudover, er det afgørende, at man har sikker-

hed for, at det vil være muligt at høste og sælge afgrøderne. Hvis man kan risikere at blive tvunget til at flygte, at ens afgrøder bliver brændt af, eller ens kvæg dræbt, er man ikke så indstillet på at satse sine sparepenge. Fred og stabilitet er en forudsætning for, at man tager denne risiko.

Så er der et tredje og faktisk meget udbredt alternativ – migration inden for regionen eller internt i landet. Langt hovedparten af migrationen i Vestafrika foregår mellem de vestafrikanske lande og ikke til Europa. For hver gang en person rejser til Europa, er der ti mennesker, der migrerer til et andet land i regionen, og endnu flere, der migrerer fra land til by i deres eget land. De økonomiske kraftcentre som Nigeria, Ghana, Elfenbenskysten og Senegal tiltrækker i stort omfang arbejdskraft fra Sahelregionen.

Europa har en klar interesse i at styre og begrænse migrationen fra Vest-

afrika, som sandsynligvis vil være en udfordring mange år frem i tiden. Dels for at sikre en ordentlig og retfærdig behandling af de migranter, der kommer over Middelhavet, dels for at begrænse ankomsten af migranter, som ikke kan integreres i den europæiske arbejdsstyrke. Så den langsigtede løsning er ikke at styrke kontrollen af Europas ydre grænser. I stedet må man satse på to centrale indsatsområder:

Det kan ud fra mange grunde give god mening at øge den økonomiske vækst i de fattigste Sahel-lande, men det er tvivlsomt, om det vil have den store effekt på beskæftigelsen. Hvis man ønsker en relativt hurtig reduktion af den økonomiske migration, vil det være nødvendigt at udvikle et øget engagement i den private sektor i de vestafrikanske vækstøkonomier, som vil kunne skabe flere arbejdspladser og gøre dem endnu mere attraktive for regionens arbejdskraftsoverskud. Meget kan opnås ved at

forskyde migrationsmønstret. Hvis den interne migration i regionen øges med fem procent på bekostning af migrationen til, vil denne blive halveret. Hvis Danmark skal skubbe på en sådan udvikling, kræver det nye former for partnerskaber med aktører, som man hidtil har været tøvende med at komme for tæt på – de er for korrupte, og de har ikke været tilstrækkelig interessante for danske virksomheder. Det er heldigvis ved at ændre sig, men der er brug for en langt mere massiv indsats, og der er brug for en samlet vision for, hvordan Danmark kan styrke den økonomiske vækst i Afrika. Det er ikke primært traditionel udviklingsbistand, der er behov for, men investeringer, finansiering og støtte til et bedre forretningsklima og regional integration.

For det andet er det afgørende at skabe fred og stabilitet i skrøbelige transitlande. Dels for at opbygge myndighedernes kapacitet til at styre migrantstrømmen. Dels for at skabe den

sikkerhed og forudsigelighed, der kan være grundlaget for økonomisk vækst i de skrøbelige lande. Det kan være i form af kapacitetsopbygning af landenes sikkerhedsstyrker, og her må man være klar til at tage nogle af de risici, der er forbundet med at engagere sig i institutioner, hvis kultur er anderledes, end vi er vant til. Men det bør også ske ved at hjælpe med at forbedre statens forhold til sine borgere. Staten ses ofte og især i marginale områder som et problem snarere end en løsning, og ved at bidrage til at opbygge statens legitimitet, autoritet og effektivitet kan man skabe et bedre forhold mellem stat og borger og dermed også gøre det mere sandsynligt, at aftale og retningslinjer for blandt andet administration af migranter bliver fulgt. •

Bo Jensen er tidligere ambassadør i Burkina Faso og Nairobi og har beskæftiget sig med udviklingsarbejde i Afrika for

både Udenrigsministeriet, FNs globale netværk for udvikling, UNDP, og Verdensbanken.

MINISTERBESØG TIL NIGER

.....
Minister for udviklingssamarbejde, Ulla Tørnæs var i januar i Niger, et af verdens fattigste lande og knudepunkt for migranternes rejse fra Vestafrika til Europa.

Danmark og EU har et tæt samarbejde med den nigerske regering, som har indsatser i gang for at bekæmpe menneskesmugling, skærpe grænsekontrollen og tackle hjemsendelse af migranter til andre vestafrikanske lande. Besøget i Niger havde fokus på, hvordan Danmark kan hjælpe til med at imødegå de grundlæggende årsager til migration som f.eks. massiv fattigdom og ustabilitet og skabe grobund for håb om en fremtid hjemme – især for de mange unge. Et mål der også indgår i regeringens nye udviklingspolitiske og humanitære strategi.

5 DER RYKKER

Janda Campos har tiltrådt stillingen som ny relationschef i SOS Børnebyernes danske afdeling i København. Den 43-årige dansk-brasilianer skal udvikle samarbejdet med erhvervslivet og store donorer. Janda Campos var frem til 2014 koncerndirektør i Carlsberg. Hun kvittede jobbet for at starte sin egen organisation Caring Children.

Den 43-årige dansk-brasilianer skal udvikle samarbejdet med erhvervslivet og store donorer. Janda Campos var frem til 2014 koncerndirektør i Carlsberg. Hun kvittede jobbet for at starte sin egen organisation Caring Children.

Michael Bjørn Nellemann bliver ny direktør for Det Obelske Familiefond per 1. maj. Fonden støtter national forskning, kunst, sociale initiativer og internationale u-landsprojekter, hvor organisationer som SOS Børnebyerne, Læger uden Grænser og Mellemfolkeligt Samvirke har modtaget større beløb. Nellemann har tidligere været diplomat i Paris og museumsdirektør på Nivaagaard.

Fonden støtter national forskning, kunst, sociale initiativer og internationale u-landsprojekter, hvor organisationer som SOS Børnebyerne, Læger uden Grænser og Mellemfolkeligt Samvirke har modtaget større beløb. Nellemann har tidligere været diplomat i Paris og museumsdirektør på Nivaagaard.

Mette Skar er ny program manager hos World Diabetes Foundation i Gentofte. Fonden er overvejende finansieret af Novo Nordisk og dedikeret til at forebygge og behandle diabetes. Mette Skar er kandidat i folkesundhedsvidenskab og har arbejdet som health program manager i DIGNITY.

Louise Stigsgaard Nissen er ny content redaktør på Udvikling. Hun har boet ti år i Jerusalem, Beirut og New York og som korrespondent skrevet for bl.a. Berlingske, Weekendavisen og International New York Times. Louise Stigsgaard har skrevet romanen *Natten er fuld af lys*, er cand.phil. i nordisk sprog og litteratur og har studeret international politik på Harvard University.

Kvinden bag Danmarks første impact investment-fond

Tidligere vicedirektør i SOS Børnebyerne Lisbeth Stausholm Zacho startede i 2016 sin egen investeringsfond.

AF CECILIE VITTRUP FLENSBORG

■ DEN 15. JUNI 2016 startede Lisbeth Stausholm Zacho en ny investeringsfond. Faktisk den første i Danmark af sin slags. Investeringsfonden har med impact-investeringer at gøre og går under navnet Nordic Impact Funds. Med fonden vil Lisbeth Stausholm Zacho forvalte impact-investeringer, der både skaber positiv social og bæredygtig forandring i udviklingslande samt giver et finansielt afkast.

"Impact-investering er i mine øjne den mest bæredygtige måde at lave udvikling på. Der findes stort set ikke sådanne fonde i Danmark, mens England, USA og Holland har mange impact-fonde," siger Lisbeth Stausholm Zacho.

Hun blev nysgerrig på den globale megatrend impact investment, da hun sad i sit tidligere job som vicedirektør i SOS Børnebyerne og blandt andet arbejdede med social business i udviklingslande.

ØSTAFRIKA ER TOPPRIORITET

"Jeg vil gerne investere i en række virksomheder i Østafrika, der kan skabe værdi for de fattige i befolkningen. De skal få en øget indkomst eller få

billigere adgang til basale ydelser som rent vand, sanitet, tag over hovedet, uddannelse eller sundhedsydelser," siger Lisbeth Stausholm Zacho.

Netop nu er markedet og interessen rigtig for impact-investering. Der findes mange med en stor formue, som gerne vil aktivere formuen i noget godt i stedet for i USA og Europas aktiebørser, ifølge Lisbeth Stausholm Zacho. For ved impact-investering får de formuende et finansielt afkast og gør samtidig noget godt for andre.

"Jeg tror, at økonomisk bæredygtige virksomheder ledet af dedikerede sociale iværksættere spiller en afgørende og unik rolle for at opnå skalerbar og langsigtet social udvikling," siger Lisbeth Stausholm Zacho.

Det er ikke uden erfaring, at Lisbeth Stausholm Zacho nu starter sin egen fond. Den 46-årige cand.polit. har en karrierebaggrund, der både er præget af international udvikling gennem jobbet i SOS Børnebyerne samt lederstillinger og økonomi, da hun tidligere har været kontorchef i Danmarks Nationalbank, økonom i Den Internationale Valutafond (IMF) og konsulent i Verdensbanken. •

AKTUELT

- **Ny strategi:** Den 18. januar indgik et bredt flertal i Folketinget et forlig om Danmarks udviklingspolitiske og humanitære strategi. De 17 verdensmål danner afsæt for strategien, Verden 2030, hvis formål er at bidrage til at skabe en bæredygtig udvikling af verden. Strategien samler Danmarks engagement på det udviklingspolitiske og det humanitære område i én strategi.
- **Tour de Verdensmål:** Minister for udviklingssamarbejde Ulla Tørnæs startede i januar og kører frem til juni en verdensmålsturné. Hun vil besøge en række uddannelsesinstitutioner i Danmark for at fortælle om dansk udviklingspolitik med afsæt i verdensmålene og den nye udenrigspolitiske strategi og med særligt fokus på unge.
- **Glemte kriser:** I starten af januar sendte regeringen 118 mio. kroner afsted mod en række af verdens glemte kriser. Blandt lande, der modtager støtte, er Den Centralafrikanske Republik, Yemen og Burundi. Landene skaber sjældent overskrifter herhjemme, men konflikter i landene sender millioner af mennesker på flugt.
- **Ny tech-ambassadør:** Den 27. januar annoncerede udenrigsminister Anders Samuelsen Danmarks første digitaliseringsambassadør. Den nye digitaliseringsambassadør skal sikre dialog og samarbejde med vigtige internationale digitale aktører.
- **Lancering af omlægning af civilsamfundsstøtten:** Minister for udviklingssamarbejde Ulla Tørnæs lancerede d. 6. februar sit bud på

fremtidens samarbejde mellem danske civilsamfundsorganisationer og Udenrigsministeriet. Formålet med omlægningen er at støtte op om et stærkt, mangfoldigt civilsamfund gennem en bred vifte af relevante og fremtidssikre støttemuligheder.

- Den 7. februar offentliggjorde ministeren, et initiativ, hvor hun og **en alliance af ligesindede europæiske lande**, der arbejder for kvinders sundhed og rettigheder har udarbejdet et fælles brev til EU med opfordring om at sætte problemstillingen på dagsordenen og finde ekstra finansiering til de organisationer, der bliver ramt af bebuede amerikanske besparelser. Danmark går i front med en bevilling på 75 mio. kroner.
- **Nye retningslinjer:** I slutningen af januar lancerede Udenrigsministeriet nye retningslinjer for udviklingspolitiske programmer og projekter. Blandt andet er et stærkere fokus på anti-korruption blevet opprioriteret.

www.um.dk

EVALUERINGER

- **Evaluerings af Danidas oplysningsbevilling:** Evalueringen fokuserer på Oplysningsbevillingens resultater over den femårige periode 2012-16 og har til formål at tilvejebringe et evidensgrundlag for tilpasninger af en fremtidig oplysningsindsats. Evalueringen konkluderer, at oplysningsbevillingen samlet set er relevant og hensigtsmæssig i forhold til lovens formål, men med sin betoning af det danske udviklingssamarbejde i dag ikke fremstår i fuld samklang med det paradigmeskifte i retning af globalt forbundne udfordrin-

ger og brede partnerskaber, der følger med de globale bæredygtigheds-mål. Evalueringen offentliggøres i februar 2017 og er udført af Verner Kristiansen ApS.

www.evaluering.um.dk

UDNÆVNELSER

- Danmark har fået formandskabet for UNDP/UNFPA/UNOPS-bestyrelsen i 2017, hvor det er den vestlige gruppes tur til at besætte posten. Det er ambassadør **Ib Petersen**, der arbejder i FN-missionen i New York, som har fået titlen som formand.
- **Malene Bøgesvang** er ny souschef i afdelingen Presse, Kommunikation og Public Diplomacy per 16. januar.
- **Kristoffer Vivike** har fået jobbet som kontorchef i Borgerservice – Bistand og Beredskab per 12. december 2016.

SPROG ÅBNER VERDEN

Ved at lære et nyt sprog får man nye tanker og perspektiver. Vi bør berige os selv med andre kulturers ord: Dadirri er australsk for respektfuldt at lytte. Og questing på hollandsk er at give sin elskede adgang til sin seng for en sniksnak.

AF TIMME BISGAARD MUNK

Vi danskere har opfundet tre ting: klaphatten, korkbæltet og begrebet hygge. Af de tre er hyggen størst. Den breder sig nu for alvor til resten af verden. Antallet af artikler og bøger om emnet er eksploderet. Alle kan lære nye måder at tænke og være sammen på ved at lære et nyt sprog. Teorien hedder Sapir-Whorf, opkaldt efter de to lingvister, som fandt på den. Kort fortalt går teorien ud på, at sproget former tanken, og at folk, der taler forskellige sprog, derfor tænker forskelligt.

Benjamin Whorf og Edward Sapir fra Yale University beskrev i 1930'erne hopi-indianernes sprog. De observerede, at hopierne ikke havde noget ord for tid. Derfor havde hopi-indianerne en fundamentalt anderledes opfattelse af tid end vesterlændinge. De levede i nuet. Sproget sætter grænser, men nye ord sætter alting i et nyt perspektiv. Vi er så at sige alle hopi-indianere fanget i et bestemt perspektiv, der kunne og kan være anderledes. Blot vi er nysgerrige, som verden er nysgerrig på vores hygge. Vi ændrer verden, når folk hygger sig. Andre folk kan ændre os, hvis vi lytter og lærer.

Hvis vi vil tage imod den gave at blive gæst i deres sprog. Vi burde derfor lære alle de uoversættelige ord og begreber, som er skabt i andre kulturer. Hvor finder vi så dem?

ADGANG TIL SENGEN FOR EN SNIKSNAK

Et godt sted at begynde er leksikonet for uoversættelig lykke *Alphabetical Lexicography*. Ja, det findes og er samlet af en amerikansk sprogforsker på nettet. Vi er naturligvis optaget i det med vores lille hyggelige ord hygge. Når man kigger rundt i dette fantastiske leksikon, føles det danske sprog fatigt og råkoldt som en januarmorgen.

Verden er fuld af ord, vi så desperat mangler. Man siger, at poesi er det, som forsvinder i en oversættelse. Måske taber vi lidt af kærligheden og lykken her. Måske kan vi finde noget andet, større og mere i sprogmodet. Lad mig gennemgå mine favoritord, som kan gøre os danskere rent sprogligt lidt klogere, lidt gladere og lidt sødere – ord for ord.

Mbuki-mvuki på bantusprog: at smide alt tøjet for at danse uhæmmet. Ja, man får helt lyst til at danse nogen og råbe mbuki-mvuki.

Questing fra hollandsk: at give sin elskede adgang til sengen for en sniksnak. Intet slår sniksnak under dynen en søndag morgen, før børnene er vågnet, eller lørdag efter et glas rødvin.

Az fra urdu: sikkerheden og stoltheden, når man ved, at ens elskede elsker en ubetinget og uafrysteligt, hvilket bare er en jubelfølelse og fornemmelse i maven. Gud, hvor har jeg bare savnet det ord, selvom jeg aldrig har vist, at det fandtes.

Dadirri fra australsk aboriginal: en dyb, spirituel, reflekterende og respektfuld lytten. I vores verden og hverdag

taler alle. Se mig! Hør mig! Mig, mig! råber de. Mens det, vi alle burde gøre, var at lytte mere, end vi taler.

Raszhliubit fra russisk: den bittersøde følelse af ikke at elske en person længere, hvilket giver både skyld og sorg.

Cafuné fra portugisisk: når man inderligt løber fingrene igennem håret på en, man elsker.

Iktsuarpok fra inuit: jeg-kan-bare-ikke-vente-følelsen. Rastløsheden og den evige ser-lige-om-de-kommer, hvor man kigger ud af vinduet.

Wabi-sabi fra japansk: den skønhed, som vokser frem, når ting ældes og går i stykker. Den mørke, sublime skønhed i forfaldet og destruktionen.

Ya'burnee fra arabisk: bogstaveligt: Du begraver mig. Jeg vil hellere dø først end miste dig.

Altså: Sprogets grænser er verdens grænser, men jo flere sproglige grænser vi krydser, jo rigere og større bliver vores verden – og virkelig. Ja, jo bedre forstår vi hinanden. Jeg har et ord for det: Det er ikke hygge. Det er håb. Håb så modigt, at man får helt lyst til at danse nogen rundt og råbe mbuki-mvuki. •

FREMBLIK

AF REDAKTIONEN

21. FEBRUAR

INTERNATIONAL DAG FOR MODERSMÅL

Dagen blev for første gang annonceret i 1999 af UNESCO for at skabe opmærksomhed på lingvistisk- og kulturel diversitet samt flersprogethed. Datoen repræsenterer dagen i 1952, hvor studerende i Pakistan demonstrerede for anerkendelse af deres sprog, Bangla, blev skudt og dræbt af politi i Dhaka, som nu er hovedstaden i Bangladesh.

MARTS – APRIL

SAKURA OG HANAMI I JAPAN

Foråret i Japan associeres med én ting; nemlig sakura – eller kirsebærtræer, der blomstrer. Når træerne blomstrer samles japanere i parker for hanami – blomsterkigning. Traditionen om hanami strækker sig tilbage til 700-tallet og er et af Japans mest elskede og ærede ritualer. I det gamle Japan var sakura særdeles vigtigt, da blomsternes komme annoncerede sæsonen for plantning af ris.

6. – 29. MARTS

DEN 119. MENNESKERETTIGHEDSKOMITÉ

Menneskerettighedsudvalget er samling af uafhængige eksperter, der monitorerer implementering af de internationale konventioner for civile og politiske rettigheder. Udvalget vil i marts tage stilling til Bangladesh, Bosnien og Hercegovina,

Italien, Serbien, Thailand og Turkmenistan. Sessionen bliver afholdt i Geneve.

**FOLKEKIRKEN
NØDHJÆLP**
actalliance

12. MARTS

INDSAMLING: FOLKEKIRKEN NØDHJÆLP 2017

Pengene fra indsamlingen går til nogle af verdens allerfattigste. Folkekirken Nødhjælp arbejder i 24 lande med katastrofiehjælp, mine-rydning, menneskerettigheder og bæredygtig udvikling. Omkring 79 procent af organisationens indtægter går til udviklings- og katastrofe-arbejde.

21. MARTS

INTERNATIONAL DAG FOR SKOV OG TRÆER

Den globale fejring af skove er med til at skabe opmærksomhed på vigtigheden af alle typer af skove og træer. Skove dækker over en tredjedel af kloden og udfører vitale funktioner i hele verden. Omkring 1,6 milliarder mennesker – herunder mere end 2.000 oprindelige kulturer – er afhængige af skovene som deres levebrød.

27. MARTS

PRÆSIDENTVALG I SOMALILAND

Befolkningen i Somaliland skal til stemmeurnerne d. 27. marts for at vælge deres præsident. Den nuværende præsident Ahmed Mohamed Silanvo vil ikke stille op til en anden præsidentperiode. Somaliland har siden 1991 fungeret som en uafhængig stat løsrevet fra Somalia, men internationalt er Somaliland ikke anerkendt som en selvstændig stat.

KOLOFON

ABONNEMENT

Udvikling sendes gratis i Danmark, Færøerne og Grønland.

Udvikling udkommer fem gange årligt.

Tegn abonnement/adresseændring:

www.udvikling.dk eller

Abonnementservice:

distribution@rosendahls.dk - 43 22 73 00

Bestilling af tidligere numre:

www.danida-publicationer.dk

Følg os på facebook.com/magasinetudvikling

Følg os på instagram.com/magasinetudvikling

REDAKTION

Content redaktør: Louise Stigsgaard Nissen,
lousni@um.dk, 33 92 07 09

Digital redaktør: Janne Louise Andersen,
jannan@um.dk, 33 92 05 96

Journalist: Cecilie Vitttrup Flensborg, cecile@um.dk, 33 92 04 21

Ansvarshavende ifølge medieansvarsloven:

Rasmus Abildgaard Kristensen,

kontorchef, (KOM)

Public Diplomacy, Kommunikation og Presse,

Udenrigsministeriet

Asiatisk Plads 2, 1448 København K

Korrektur: Lene Jensen

Grunddesign: Esben Niklasson

Layout: Datagraf Communications

Tryk: Bording A/S

Papir: 115 gram MultiArt Matt

DETTE NUMMER

NR 1. 2017 jan. 44. ÅRGANG

Udgivelsesdato: 22. februar

Næste nummer: 28. april

Trykoplæg: 18.250

ISBN 978-87-7087-999-6 (tryk)

ISBN 978-87-7195-000-7 (elektronisk)

Forside: Jeronimo Giorgi

ANNONCESALG

Rosendahls Mediaservice,

Niels Hass, nh@rosendahls.dk, 29 33 66 06

UDGIVER

Udenrigsministeriet,

Asiatisk Plads 2, 1448 København K

Artikler i Udvikling udtrykker ikke nødvendigvis Udenrigsministeriets synspunkter.

KONTAKT- OG KLAGEMULIGHEDER

Skriv til redaktionen på udvikling@um.dk.

Det er også muligt at indgive en klage – dog

senest 12 uger efter udgivelsesdatoen – til

Pressenævnet på sekr@pressenaevnet.dk.

UDENRIGSMINISTERIET

DANIDA | DANMARKS
UDVIKLINGSSAMARBEJDE

Medlem af

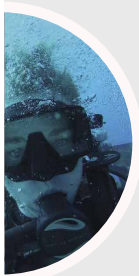

DANSKE MEDIER

MIX
Papir fra
ansvarlige kilder
FSC® C006150

GLOBAL LEARNING & BEYOND...

NIVEAUDELT UNDERVISNING • AS & A-LEVEL • 9. & 10. KL. IGCSE • 50+ PROFILFAG • 3 REJSER • 400+ VENNER • EGEN BUSSERVICE

På Ranum kombinerer vi efterskole og college, og derfor kan vi tilbyde Danmarks bredeste internationale uddannelsesprogram for 14-18 årige.

Til august 2017 introducerer vi et 2 årigt IGCSE-forløb målrettet internationalt interesserede unge. Hvor vi kombinerer dansk 9.+10. klasse og 8 IGCSE fag. Du får både folkeskolens afgangsprøve og Cambridge international certificate. Udover niveaudelt undervisning i alle fag, kan du vælge 3 profilfag og komme på 3 rejser ud i hele verden, samt blive en del af et fantastisk fællesskab.

International sommerskole - vælg 2 eller 4 uger.

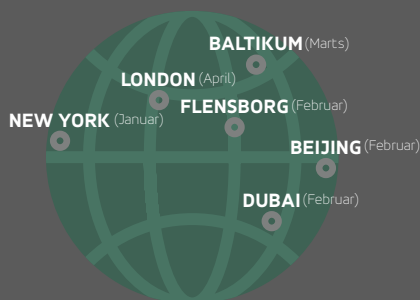
Har du lyst til at smage på efterskolelivet på Ranum, så har du chancen på vores internationale sommerskole. Vi tilbyder kurser i engelsk, dansk og science, samt en lang række spændende profilfag. F.eks. sejlads, waterperformance, design, musik mv.

På 4 ugers programmet indgår der en ekskursion til København.

Med venlig hilsen

Olav Storm Johannsen, Forstander

Mød os ude i verden

Vi deltager i messer i hele verden, hvor vi også gerne mødes personligt. Eller besøg os i **Ranum**, når I har tid

Find mere information på
www.ranumefterskole.dk

RANUM

EFTERSKOLE COLLEGE